

Maakuntavaltuusto

Kokousaika 10.6.2024

Kokouspaikka Pohjois-Savon liitto, maakuntasali, Sepänkatu 1, Kuopio

KÄSITELTÄVÄT ASIAT

- Nimenhuuto-ja-aaniluettelo_27052024	1
- Toiminnallisten_tavoitteiden_toteutuminen_paavastuualueittain_2023	4
- Tilintarkastuskertomus 2023	37
- Arviointikertomus_2023	38
- Tilinpäätös_2023	46

**Maakuntahallituksen jäsenet,
jotka eivät ole maakuntavaltuuston varsinaisia jäseniä**

	Läsnä	Poistui klo
Eskelinen Aleksi		
Hedman Pia		
Pääkkö Sakari		
Hynninen Kati		
Kaipainen Tanja		
Kokkonen Mira		
Pentikäinen Pia		
Pitkänen Marjaana		
Semi Matti		
Tuppurainen Jukka		
Uljonen Henri		
YHTEENSÄ		

**Toiminnallisten tavoitteiden
toteutuminen päävastuualueittain
2023**

**Tietoa
Taitoa
Tekoja**

Sisällysluettelo

Aluekehityksen päävastuualue	2
Alueiden käytön päävastuualue	18
Hallinnon päävastuualue	25

**Aluekehityksen päävastuualue
Raportointi 1.1.-31.12.2023**

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
<p>Edistetään maakunnan kasvua, kilpailukykyä ja vetovoimaisuutta maakuntasuunnitelman ja – ohjelman linjausten mukaisesti.</p>	<p>Aktivoidaan Pohjois-Savon kuntia, oppilaitoksia ja elinkeinoelämää sekä muita tahoja maakunnan yhteisen kehittämissuunnitelman (<i>maakuntasuunnitelman 2040 ja -ohjelman 2022–2025</i>) linjausten toteuttamisessa, millä edistetään Pohjois-Savon kasvua ja kilpailukykyä.</p>	<p>Maakuntaohjelman toimeenpanossa hyvien, maakunnan kehittämistavoitteita toteuttavien hankkeiden rahoittaminen on keskeistä. Niillä edistetään yritystoimintaa, työllisyyttä sekä parannetaan maakunnan vetovoimaa. Monien kehittämistoimenpiteiden käynnistyminen viivästyi EURA2021-tietojärjestelmään liittyvien ongelmien takia.</p> <p>Pohjois-Savon ja Pohjois-Savon liiton rahoitusmahdollisuuksista kerrottiin seutukierroksella, eri tahojen tapamisissa sekä kuntakohtaisissa neuvotteluissa. Vuoden alkupuoliskolla esiteltiin erityisesti JTF-rahoitusta ja aktivoitu hakijoita tiedotustilaisuuksissa ja työpajoissa.</p> <p>Pohjois-Savon liitto valmisteli yhteistyössä alueen kuntien, oppilaitosten ja viranomaisten kanssa hankkeen, jonka tavoite oli perustaa Pohjois-Savoon kokonaisturvallisuuden klusteri. Kokonaisturvallisuuden klusteri kytkee aluekehittämisen muuttuvan maailmantilanteen mahdollisuuksien hyödyntämiseen, varautumiseen ja huoltovarmuuteen. Klusterista on</p>	<p>Maakunnan kehitystä seurataan ja raportoidaan vuosittain laadittavan maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman yhteydessä (työllisyys, TKI-volyymi jne.).</p>

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
		tavoitteena muodostaa uusi maakunnan elinkeinopoliittisen kehittämisen kärki. Hanke on käynnissä alueidenkäytön päävastuualueen alaisuudessa.	
Edistetään maakunnan kasvua, kilpailukykyä ja vetovoimaisuutta maakuntasuunnitelman ja – ohjelman linjausten mukaisesti.	<p>Savonet-yhteistyönä tuetaan maakunnallisten elinkeinoelämää vahvistavien hankekokonaisuuksien aikaansaamista, mm. kasvuun, kansainvälistymiseen ja laajemminkin kilpailukyvyyn vahvistamiseen liittyvissä toimissa.</p> <p>Hyödynnetään Nuoret pohjoissavolaiset tulevaisuudentekijät -hankkeen suosituksia ja toimenpide-ehdotuksia kehittämistyössä siten, että nuorten toiveet ja tarpeet tulevat aiempaan paremmin huomioiduiksi maakunnan kehittämistyössä.</p> <p>Jatketaan maakunnan kehittämistavoitteita toteuttavaa ekosysteemien yhteistyömallin ja tehostuvan markkinoinnin vahvistamista. Tavoitteena ovat toimivat TKI- palvelut ja prosessit yrityksille ja muille tahoille sekä siinä syntyvät uudet tuotteet, liiketoimintamahdollisuudet ja</p>	<p>Savonet-ryhmä kokoontui vuona 2023 kahdesti. Ensimmäisen kokouksen 18.4.2023. asialistalla olivat vaalituloksen ja hallitusneuvottelujen aluekehitysvaikutukset sekä investoinnit Pohjois-Savoon. Kokous totesi, että hallituksen vaihtumisen vaikutusta tasapainottavat eri kehittämisvälineiden jatkuvuudet. TKI-rahoituksen osalta alueelle on ongelma, että BF:n ja Akatemian rahoituksen välissä on AMK-toimijoille hankala harmaa alue. Investoinnit energiaan luovat alueelle myönteisiä näkymiä. Rakentaminen on miltei pysähtynyt.</p> <p>Savonet-ryhmän toinen kokous järjestettiin 28.9.2023. Asialistalla olivat Pohjois-Savon kokonaisturvallisuuden klusterin muodostaminen, sekä laajojen kehittämishankkeiden tarpeesta. Tarpeellisiksi teemoiksi</p>	Talouskehityksen tilanne raportoidaan aluetalouuskatsauksessa (2 krt. /v).

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
	<p>kestävä kasvu. Tavoitteena on myös vahvistaa ekosysteemien kansainvälistä verkottumista.</p>	<p>tunnistettiin veto- ja pitovoima, yrityskehittäminen/-palvelut ja energiamuroksen edistäminen.</p> <p>Kehittämishankkeen työ jatkuu hyvinvointialueen alle perustetussa nuorisovaltuustossa. Samoin hankkeen tuloksia ja johtopäätöksiä hyödynnetään Pohjois-Savon liiton muussa työssä. Erityisesti ennakkointityössä kiinnitetään huomiota nuorten tilanteeseen ja näkemyksiin maakunnan asioista.</p> <p>Ekosysteemityön vahvistamiseksi ja ylläpitämiseksi on tehty töitä monissa eri kokoonpanoissa ja yhteyksissä. Edustukseltaan laaja Pohjois-Savon TKI-ryhmä kokoontui 23.5.2023. Keskustelussa korostui ekosysteemien merkitys tiedon keräämisessä ja välittämisessä yritysten, oppilaitosten ja viranomaisten välillä. Veturiyritykset ekosysteemien kehittämisessä tärkeitä. Todettiin, että alueen PK-yritysten TKI-tarpeisiin tarvittaisiin nykyisiä soveltuvampi rahoitusinstrumentti.</p> <p>TKI-ryhmä kokoontui täysimääräistä pienemmällä kokoonpanolla 2.11.2023 keskustelemaan alueellisen innovaatiokapasiteetin mittaamisesta ja kehittämisestä Västerbotenin alueen kehittämisen Metric-</p>	

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
	<p>Uudistettu Suomen biotalousstrategia 2022–2035 tähtää kestävästi kohti korkeampaa arvonlisää. Koska biotalous liittyy läheisesti Pohjois-Savon älykkään erikoistumisen kärkialoihin, sovelletaan kansallista biotalouden kehittämistä alueen tarpeisiin. Laaditaan Pohjois-Savon alueellinen biotalousstrategia, joka täsmentää maakuntaohjelman toimenpiteitä.</p> <p>Laaditaan laajana yhteistyönä maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma (TOPSU) vuosille 2024–2025. Toimeenpanosuunnitelma linjaa maakunnan myönnössä olevien EU- ja kansallisten varojen kohdentamista ja painopisteitä maakunnan kannalta keskeisiin hankkeisiin ja hankekokonaisuuksiin. Toimeenpanosuunnitelmassa esitetään myös maakunnan keskeiset edunajamisasiat.</p>	<p>menetelmän avulla. Asia on edennyt Savonian Interreg NPA-hakemukseksi.</p> <p>Yritysten liikevaihto laski vuoden 2023 tammi-kesäkuussa Pohjois-Savossa 0,5 % ja kasvoi koko maassa 0,6 %. Vuoden 2022 luvut olivat Pohjois-Savossa 11,1 % ja koko maassa 15,7 %. Vuosina 2010–2022 liikevaihdon kehitys on ollut Pohjois-Savossa aavistuksen koko maata parempaa. Vuoden 2023 tammi-kesäkuussa Pohjois-Savon vienti laski yhteensä 13,4 %. Koko maassa laskua oli 6,4 %. Vuonna 2022 vienti kasvoi Pohjois-Savossa 17,9 % ja koko maassa 24,6 %. Pitkällä aikavälillä Pohjois-Savon vienti on kasvanut koko maan vientiä paremmin. Vuoden 2023 alkuvuoden tiedot osoittavat selkeitä taantumisen merkkejä. Tietäällä toimialoilla on onnistuttu löytämään korvaavia markkinoita, mutta haasteet energian hinnassa, kuluttajahinnoissa, materiaalien saatavuudessa, yritysten investointihalukkuudessa ja työvoiman saatavuudessa läpileikkaavat kaikkia aloja.</p> <p>Suomen biotalousstrategia kytketään relevanttien kärkialojen kehittämistyöhön. Tähän voidaan kohdentaa JTF-varoja. Vuoden toisella puoliskolla laaditaan tiivis biotalousstrategian</p>	

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
		<p>toteuttamissuunnitelma Pohjois-Savossa.</p> <p>Biotalousstrategian alueellisen toimeenpanosuunnitelman laadinta siirrettiin aikataulusyistä vuodelle 2024. Laatimiseen saatiin myös tarkempia ohjeita. Pohjois-Savon toimeenpanosuunnitelman valmistelussa on kontaktoitu sidosryhmiä ja järjestetty työpaja 23.2.2024. Toimeenpanosuunnitelma valmistuu kesäkuussa 2024.</p> <p>Voimassa oleva maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2023–2024 valmisteltiin laajana yhteistyönä vuoden 2022 syksyllä huomioiden elinkeinoelämän ja yhteiskunnan muutostrendit sekä maakunnan tarpeet. Sekä maakuntahallitus että maakunnan yhteistyöryhmä katsoivat, että TOPSUA ei ole tarpeen päivittää vuonna 2023. Vuonna 2024 ovat valmistelussa käytettävissä, mm. Suomen hallituksen hyväksymä aluekehittämispäätös sekä käynnissä olevan maakunnallisen ennakointihankkeen tulokset.</p>	
<p>Edistetään maakunnan kasvua, kilpailukykyä ja vetovoimaisuutta maakuntasuunnitelman ja –ohjelman linjausten mukaisesti.</p>	<p>Suunnataan kehittämisrahoitusta ja edunajamista maakuntaohjelman tavoitteita tukeviin kohteisiin. Maakuntaohjelma 2021–2025 sisältää EU:n edellyttämän älykkään erikoistumisen strategian,</p>	<p>Keväällä 2023 valmistuneen rahoituksen seurantaraportin mukaan vuonna 2022 Pohjois-Savossa kohdennettiin 83,9 milj. € EU:n ja valtion rahoitusta maakuntaohjelman mukaisiin</p>	<p>Rahoituksen kohdentumista seurataan ja arvioidaan maakuntaohjelman seurantaraportissa.</p>

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
	<p>joka osaltaan linjaa kehittämisrahoituksen kohdistamista. Tarkemmin maakunnan kehittämisen painopisteet linjataan laadittavassa maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmassa.</p> <p>Ukrainan sota ja siihen liittyvät pakotteet ovat merkittävästi muuttaneet talouden näkymiä Euroopassa. Maakuntaliitto on aktiivisesti osallistunut kriisin seurauksia ennakoivaan selvitystyöhön eri yhteistyöfoorumeilla ja aktivoinut alueen toimijoita varautumaan mm. kustannusnousuun, toimitusvaikeuksiin ja energiapulaan. Tätä kehittämissuunnitelmassa jatketaan vuonna 2023.</p>	<p>kehittämistavoitteisiin. Rahoituksesta 69,3 % kohdentui maakunnan kehittämisen kärkialoille (kone- ja energiategnologia, metsäteollisuus, elintarvikkeet, hyvinvointiteknologia, matkailu, älykkäät vesijärjestelmät ja biojalostus) ja 87,5 % kehittämisen kärkialoja läpileikkaaviin teemoihin (ICT & digitaalisuus, ilmasto & kiertotalous & kestävä kehitys, osaaminen & työvoima, innovaatiot & yrittäjyys & kasvu).</p> <p>Rahoitustiedotteet vuodelta 2022 syyskaudelta (tarkempi) valmistuivat tammikuussa. Lisäksi rahoitustiedote tehtiin kevätkaudelta 2023. Ne löytyvät liiton verkkosivuilta: https://www.pohjois-savo.fi/hankerahoitus/rahoitetut-hankkeet.html</p> <p>Pohjois-Savon liiton hallinnoimana toteutettiin kuntia palveleva TE-palvelu-uudistukseen liittyvä selvitys tehtävistä ja nykyisistä resursseista sekä valmisteltiin ehdotukset palveluiden eri järjestämismallivaihtoehdoista.</p> <p>Ukrainan sodan seuraukset sekä varautumisen, kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden teemat ovat vuonna 2023 kytkeytyneet Pohjois-Savon kokonaisturvallisuuden</p>	<p>Rahoituksen kohdentuminen raportoidaan lisäksi puolivuositteittäin valmistettavissa rahoitustiedotteissa.</p>

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
		<p>klusterihankkeen valmisteluun. Samoin tarvittavat kehittämistoimet on huomioitu voimassa olevassa maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmassa 2023–2024.</p> <p>Pohjois-Savon liiton koordinoima Yrittäjien ystävät Pohjois-Savo -ryhmä kokoontui 2.3., 22.5. ja 3.10.2023. Ryhmä kokoontui muodostaakseen tilannekuvaa yritysten tilanteesta erityisesti Venäjä pakotteiden vaikutuksista ja TE-palvelujen uudistuksesta. Lisäksi ryhmälle kerrottiin Ennakoinnin integraatio Pohjois-Savossa-hankkeen toimenpiteistä. Ryhmässä on laajasti edustettuina elinkeinoelämä ja rahoittajat.</p>	
<p>Edistetään maakunnan kasvua, kilpailukykyä ja vetovoimaisuutta maakuntasuunnitelman ja – ohjelman linjausten mukaisesti.</p>	<p>Kohdennetaan kansallista AKKE- (Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen) ja AIKO (Alueelliset innovaatiot ja kokeilut) -määrärahoja etenkin nopeita toimenpiteitä tukeviin selvitys- ja kehittämishankkeisiin sekä elpymistä tukeviin toimiin.</p> <p>Valmistellaan yhdessä ELY-keskuksen ja maakunnan muiden keskeisten tahojen kanssa aluekehittämiskeskusteluyksikset maakunnan kilpailukyvyyn kannalta tärkeitä teemoista ja aihealueista. Keskustelut käydään ylimaakunnallisten teemojen pohjalta ministeriöiden</p>	<p>AKKE-rahoituspäätöksiä tehtiin 16 kpl, missä tukea myönnettiin yhteensä 1,34 milj. euroa hankkeelle (hankkeiden kokonaiskust. 2,47 milj. euroa).</p> <p>AIKO-rahoituspäätöksiä tehtiin 1 kpl, missä tukea myönnettiin yhteensä 104000 euroa hankkeelle (hankkeen kokonaiskust. 130000 euroa).</p> <p>Pohjois-Savon kehittämisrahastosta rahoituspäätöksiä tehtiin 11 kpl, missä tukea myönnettiin yhteensä 313 700 euroa hankkeelle (hankkeiden kokonaiskustannukset 3,38 milj. euroa).</p>	<p>Tuen käytöstä ja vaikuttavuudesta raportoidaan työ- ja elinkeinoministeriölle.</p>

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
	<p>kanssa alkuvuodesta 2023. Tavoitteena keskusteluissa on lisätä eri ministeriöiden tuntemusta Pohjois-Savon tilanteesta, haasteista ja kehittämistarpeista.</p>	<p>Rahoitettujen hankkeiden sisällöt on raportoitu puolivuositain ilmestyneissä rahoitustiedotteissa, jotka löytyvät liiton verkkosivuilta.</p> <p>Vuoden 2023 ALKE-keskustelut käytiin helmikuussa. Aikaisemmista kierroksista poiketen keskustelut olivat kaikkien 18 manner-Suomen maakunnan ja valtioneuvoston väliset temaattiset keskustelut. Keskusteluteemat olivat 1. Vihreä- ja digisiirtymä (sis. TKI), 2. Osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus (sis. TKI), 3. Huoltovarmuus ja kokonaisturvallisuus (sis. TKI). Keskustelujen johtopäätökset vaikuttavat tulevaan aluekehittämispäätökseen.</p> <p>Vuoden 2024 keskusteluihin valmistaututtiin loppuvuodesta 2023 laatimalla Pohjois-Savon kehitys- ja tilannekuvaa. Samoin TEMiin raportoitiin edellisen keskustelun johtopäätöksiä</p>	
<p>EU:n ohjelmakauden 2021–2027 toimeenpano</p>	<p>Järjestetään ohjelmakauden 2021–2027 hakuja ja viestitään niistä ja ohjelmakauden painopisteistä sidosryhmille. Varmistetaan erityisesti JTF- (oikeudenmukaisen siirtymä) -rahoituksen tehokas käyttöönotto aktiivimalla ja infoamalla sidosryhmiä JTF-rahoituksen käytöstä. Tuen kohdentamista linjaa Pohjois-Savon maakuntaohjelman</p>	<p>JTF-tuesta on viestitty ja informoitu kevätkaudella maakunnan kehittäjille lukuisissa julkisissa tilaisuuksissa sekä palavereissa.</p> <p>JTF-seututilaisuudet: 11.1. Iisalmi 12.1. Suonenjoki 13.1. Varkaus 20.1. Kuopio</p>	<p>Rakennerahastojen toteutusta seurataan hallintoviranomaisen (TEM) valmistelemien seurantatietojen pohjalta.</p>

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
	2023–2024 toimeenpanosuunnitelma (TOPSU)	<p>28.2. JTF-työpaja: Hankeideoiden törmäyttäminen - rahoittajana Pohjois-Savon liitto</p> <p>16.3. JTF-työpaja 2 - energia-alan TKI-toimijoille</p> <p>24.8. JTF-hakuinfo: Avoin info maakunnan toimijoille syksyn JTF-hankehauista</p> <p>Pohjois-Savon liiton EAKR- ja JTF-rahoitushakujen avautumisesta tiedotettiin laajasti sähköpostitse, maakuntaliiton www-sivulla, rakennerahastot.fi -sivulla sekä sosiaalisessa mediassa.</p> <p>Liitto sai (3.3.) TEM:tä 1,4 milj. euroa ns. korvamerkittyä EAKR-rahoitusta kohdennettavaksi Itäisen Suomen valtiosihteerityöryhmän painotusten mukaisiin tarpeisiin. Rahoitus kohdennetaan päätöksen mukaisesti vihreän siirtymän ja alkutuotannon kannattavuuden kehittämiseen, yritysten kasvun tukemiseen ja turvallisuusklusterin kehittämiseen. Syksyllä Pohjois-Savon liiton JTF-rahoitusta siirrettiin 3,575 milj. € ELY-keskukselle yritystukiin hyvän kysynnän vuoksi.</p> <p>Keväällä toteutettiin EAKR haku (päätyi 5.5.), mihin saapui 10 hakemusta 7 hankekokonaisuuteen. Tukea haettiin</p>	

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
		<p>kaikkiaan 2,11 milj. euron edestä hankkeille, joiden kokonaiskustannukset olivat 2,75 milj.euroa.</p> <p>Keväällä avattiin ensimmäiset JTF-haut. 2.6. 2023 päättyneessä kehittämiseen kohdennetussa haussa saatiin 46 hankehakemusta, jotka kohdentuivat 14 hankekokonaisuuteen. Tukea haettiin 13,02 milj. euron edestä hankkeille, joiden kokonaiskustannukset olivat 16,83 milj.euroa. Mukana oli paljon usean toteuttajan välisiä suuria ryhmähankehakemuksia. Kuntien investoinneille kohdennettu haku päättyi 16.6. Siihen saapui yksi hakemus, jossa tukea haettiin 0,70 milj. euroa (kok.kust. 1,02 milj.euroa).</p> <p>EAKR-rahoituspäätöksiä kevätkaudella tehtiin 10 kpl, missä tukea myönnettiin yhteensä 3,15 milj. euroa hankkeelle (hankkeiden kokonaiskust. 4,17 milj. euroa).</p> <p>JTF-hakuun kehittämis- ja investointihankkeille (jatkuva haku ajalla 17.4.–29.9.) saapui 60 hakemusta, joista myönteisenä valmisteltiin 54 kpl.</p> <p>JTF-hakuun kuntien perusrakenteen investoinneille (jatkuva haku ajalla 17.4.–15.12.) saapui puolestaan 11 hakemusta, joista 9 valmisteltiin</p>	

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
		<p>myönteisenä rahoitettavasi.</p> <p>JTF-rahoituspäätöksiä tehtiin syksyn aikana 6,93 milj. € edestä 22 osahankkeelle, jotka muodostivat 7 hankekokonaisuutta.</p> <p>EAKR hakuun (2.10.–15.12.) saapui 18 hakemusta, missä tukea haettiin 5,5 milj.€ edestä. Hakemusten käsittelyt jatkuvat v. 2024 puolella.</p> <p>Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) tukea myönnettiin syyskaudella yhteensä 10,60 milj. euroa 41 hankkeelle, jotka muodostivat 15 eri hankekokonaisuutta.</p> <p>Syynä korkeaan myönnetyn tuen määrään syyskaudella on se, että Alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakauden 2021–2027 hakujen rahoituspäätöksiä ryhmähankkeiden osalta päästiin tekemään vasta kesäkuun 2023 lopulla. Ryhmähankkeet ovat useat toteuttajan yhteisesti toteuttamia ja jokainen saa oman rahoituspäätöksen. Päätöstä odottaneet Euroopan aluekehitysrahaston ryhmähankkeet oli jätetty hakuihin, jotka päättyivät elokuussa 2022, joulukuussa 2022 ja toukokuussa 2023. Syynä päätösten viivästymiseen oli EURA2021-järjestelmän</p>	

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
		<p>keskenenäisyys, joka ei mahdollistanut päätöksentekoa aiemmin.</p> <p>Kaikkiaan v. 2023 EAKR-tukea myönnettiin 13,76 milj.€ 49 hankkeelle, jotka muodostivat 24 hankekokonaisuutta.</p>	
<p>Vahvistetaan ylimaakunnallista yhteistyötä alueiden kehittämisessä.</p>	<p>Tehdään tiivistä edunajamis-yhteistyötä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa. Itä- ja Pohjois-Suomen yhteiset edunajamisasiat esitellään maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmassa.</p> <p>Valmistellaan yhteiset hallitusohjelmatavoitteet Itä-Suomen maakuntien kanssa (asia esitelty tarkemmin edunajamisosiossa).</p> <p>Osallistutaan Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa yhteisen Elinkeinot murroksessa (ELMO) -strategian toteuttamiseen ja sen päivittämiseen kaudelle 2024–2027: Tuetaan ko. maakuntien välisten kehittämistoimenpiteiden, verkostojen ja hankkeiden syntymistä sekä olemassa olevien vahvistumista.</p>	<p>Itä- ja Pohjois-Suomi tekevät jo nyt EU-kauden 2021–2027 jälkeistä edunajamista. Tähän liittyen on järjestetty kansallisia ja EU-tason edunajamatkoja, joiden yhteydessä on esitelty IP-alueen mahdollisuuksia ja kehittämistarpeita.</p> <p>Samoin käynnissä on komission maksama OECD:n tekemä tutkimus Euroopan pohjoisten harvaan asuttujen alueiden tilanteesta. Komission ja OECD:n asiantuntijat ovat pitäneet työpajan Pohjois-Savossa sekä muissa IP-alueen maakunnissa.</p> <p>Tulevan kauden edunajamista tukee myös komission aloitteesta valmisteltu itäisen Suomen ns. TSI-hanke, jolla haetaan EU:lta teknistä tukea itäisen Suomen kehittämisohjelman laadintaan.</p> <p>Tuleva EU-rahoitus on yksi keskeinen hallituskauden yhteinen Itä- ja</p>	<p>Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman seuranta.</p>

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
	<p>Edistetään useamman maakunnan kumppanuuksia myös muiden kuin Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa Pohjois-Savon kehittämisen kärkialoilla.</p>	<p>Pohjois-Suomen (IP-alue) vaikuttamistavoite. Itä-Suomen yhteinen väylä- ja liikennehankkeiden sisältö ja vaikutusaineisto on päivitetty Itä-Suomen neuvottelukunnan linjauksen mukaisesti.</p> <p>Alueen maakuntaliitoilta ja sidosryhmiltä koottiin arvio nykyisestä strategiasta ja näkemyksiä uuden strategian sisällöstä. Uuden strategian valmistelua jatkettiin liittojen sisäisenä asiantuntijatyönä. Clusters Meet Regions -konferenssi kokosi Itä- ja Pohjois-Suomen klusterit yhteen, ja tarjosi alustan alueiden ja toimijoiden välisen yhteistyön lisäämiselle ja ekosysteemien vahvistamiselle.</p> <p>Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien yhteinen älykkään erikoistumisen strategia 2024- valmistui marraskuussa 2023. ELMO II-hankkeen kautta ylläpidettiin viestintää IP-alueen klustereille ja verkostoille sekä järjestettiin virtuaalitietoiskuja mm. klusteritoimintaan ja Vanguard Initiative -verkoston mahdollisuuksiin liittyen.</p> <p>Itä- ja Pohjois-Suomen kumppanuuksia on edistänyt etenkin ELMO-yhteistyö ja sen kautta järjestetyt tilaisuudet. Samoin teemakohtaisesti, mm.</p>	<p>Ylimaakunnalliset kehittämistoimenpiteet, verkostot ja hankkeet sekä niissä mukana olevat tahot.</p>

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
		<p>Turvallisuusklusterin kokoamisessa on vahvistettu toimijoiden ylimaakunnallista yhteistyötä.</p>	
<p>Edistetään maakunnan keskeisten toimijoiden kansainvälistymistä (elinkeinoelämä, tutkimus- ja oppilaitokset, kunnat).</p>	<p>Parannetaan Euroopan alueiden välisten ja muiden rahoitusohjelmien tunnettuutta. Autetaan kuntia, oppilaitoksia ja muita tahoja hankevalmistelussa.</p> <p>Edistetään kansainvälistä verkottumista erityisesti maakunnan älykkään erikoistumisen mukaisissa verkostoissa, ensisijaisesti EU:n puitteissa. Tätä tehdään erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa Elinkeinot murroksessa (ELMO) -strategian kautta. Työssä hyödynnetään myös Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston asiantuntijoita ja osaamista.</p> <p>Edistetään Euroopan pohjoisten harvaanasuttujen alueiden (NSPA) yhteishankkeita sekä alueen vetovoimaa.</p>	<p>Pohjois-Savon liitto on tiedottanut keskeisistä EU:n erillisohjelmista, niiden mahdollisuuksista ja hakuajoista maakunnan kv-verkostolle. Samoin hakuajoista on tiedotettu liiton uutiskirjeissä. Liitto allekirjoitti vuoden aikana 10 puoltokirjettä maakunnan koulutus- ja tutkimusorganisaatioille niiden hakiessa suoraa EU-rahoitusta.</p> <p>ELMO-työn puitteissa järjestetty Clusters Meet Regions -konferenssi tarjosi alustan alueiden ja klustereiden välisen yhteistyön lisäämiselle. Konferenssiin osallistui edustajia itä- ja pohjoissuomalaisista ja eurooppalaisista klustereista. ELMO II -hanke järjesti klustereille tietoiskuja mm. siitä, kuinka liitytään eurooppalaisiin klusteriverkostoihin.</p> <p>Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat jättivät yhteisen kiinnostuksenilmaisun EU:n alueellisten innovaatiolaaksojen (Regional Innovation Valley, RIV) aloitteeseen. Lisäksi Pohjois-Savo jätti oman kiinnostuksenilmaisunsa RIV-aloitteeseen.</p> <p>Tätä työtä tukee käynnistynyt, komission maksama ja OECD:n tekemän</p>	<p>Valmistellut kv-hankkeet ja uudet kv-kumppanuudet.</p>

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
		tutkimus Euroopan pohjoisten harvaanasuttujen alueiden (NSPA) tilanteesta, haasteista ja kehittymisedellytyksistä. Samoin NSPA-verkoston, mm. Tukholmassa järjestämä seminaari verkottaa maiden eri tahoja uudentyyppisiin kumppanuuksiin.	
Koulutus- ja työvoimatarpeen ennakkoinnilla tuetaan maakunnan kilpailukykyä, mm. varmistamalla osaavan työvoiman saatavuus.	<p>Pidetään yllä ennakointi- ja tilastopalvelusivuja. Osallistutaan laajaan OPH:n vetämään ennakointiprosessiin. Tavoitteena on kansallisen ennakkoinnin tulosten soveltaminen alueelle ja jalkauttaminen.</p> <p>Pohjois-Savon ennakointityöryhmä jatkaa toimintaansa ja yhteistyötä tiivistetään eri toimijoiden välillä (laajamittainen kehittäminen). Laaditaan skenaariot ilmasto- ja hyödyntäen Futures Platform -työkalua. Painopistealojen näkymien kannalta relevantin tiedonkeruumenetelmiä päivitetään.</p>	<p>Osallistuttiin Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen osamistarvekysely -prosessiin. Jalkautettiin kyselyn tuloksia. Vuoden aikana foresavo -sivustolla oli noin 4 300 käyttäjää ja 14 000 sivunkatselua. Vastattiin 40 erilliseen tietopyyntöön.</p> <p>Pohjois-Savossa käynnistyi ennakointihanke keväällä 2023. Hanke tuottaa kokonaiskuvan työvoiman määrällisestä ja laadullisesta tarpeesta maakuntaohjelman kehittämisen kärkialoilta ja ammattiryhmittäin, vahvistaa oppilaitosten, elinkeinoelämän ja työmarkkinajärjestöjen kumppanuutta osaajien saamiseksi maakuntaan ja tarkastelee vihreän siirtymän vaikutuksia Pohjois-Savossa. Ennakointityöryhmä muuttui hankkeen ohjausryhmäksi. Laadittiin skenaario ilmastonmuutoksen vaikutuksista. Toimialakorttien päivittäminen ratkaistaan käynnistetyllä hankkeella.</p>	<p>Kävijämäärät foresavo – sivustolla.</p> <p>Erillisten tietopyyntöjen määrällinen seuranta (lkm).</p> <p>Kaksi laadittua skenaariota.</p>

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
Valmistaudutaan EU:n alue- ja rakennepolitiikan 2028–2035 valmisteluun	Yhdessä Euroopan pohjoisten harvaan-asuttujen alueiden kanssa (NSPA) osallistutaan OECD:n tutkimukseen harvaan asuttujen alueiden taloudellisista ja sosiaalisista haasteista. Tehtävän raportin tuloksia hyödynnetään kansallisessa ja EU-edunajamisessa EU:n uutta seitsenvuotiskautta valmisteltaessa.	<p>Tammi- ja helmikuussa liitto laati ja koordinoi Pohjois-Savon vastaukset OECD:n hankkeen laajaan tutkimuskyselyyn, jonka pohjalta OECD:n tutkijat työstävät maakuntakohtaisia tietoja raporttiinsa. Lisäksi OECD järjesti syksyllä 2023 maakuntakohtaiset työpajat, joissa syvennettiin tilannekuvaa ja tarpeita.</p> <p>Raporttia ja sen suosituksia tullaan hyödyntämään EU 2027+ -kauden edunajamisessa.</p> <p>NSPA-ryhmä valmisteli kannanottoja, mm. tulevan EU-kauden valmisteluun sekä arktiseen politiikkaan liittyen.</p>	Vaikuttamistyön tulokset nähtävissä vuoden 2024 aikana

Sisäisen valvonnan toimenpiteet tarkasteluajanjaksolla 1.1.–31.12.2023

- Alue- ja rakennepolitiikan ohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmän (HVJ) kuvaus päivitettiin kesäkuussa 2023. HVJ:ssa esitetään EU-tehtävien asianmukainen eriyttäminen, jota noudatetaan soveltuvien osien lisäksi kansallisten hankkeiden prosesseissa.
- Uudet työntekijät on perehdytetty liiton sisäisen ohjeistukseen, talon tapaan toimia sekä työnkuvansa mukaisiin tehtäviin.

**Alueiden käytön päävastuualue
Raportointi 1.1.-31.12.2023**

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
Voimassa olevien maakunta-kaavojen toteutuminen kunta-kaavoituksessa sekä erilaisissa hankkeissa.	Lausuntojen vaikuttavuutta seurataan. Seurataan myös kuntakaavoituksen aktiivisuutta osana maakunnan elinvoimaa. Osallistutaan maakuntakaavoituksen kannalta keskeisimpiin kaavaprosesseihin. Osallistutaan keskeisimpiä kaavahankkeita koskeviin viranomaisneuvotteluihin. Lisäksi maankäyttöön liittyvistä asioista käydään vuoropuhelua kuntien kanssa.	Lausuntopyyntöjä saatu 158 kpl. Lausuntoja on laadittu 61. Ohjaavaa palautetta on ollut 33 lausunnossa. Varsinaisiin maakuntakaavan vastaisiin seikkoihin on otettu kantaa neljässä lausunnossa; lisälmen kulttuurikeskuksen arvot, Vesilain mukainen maa-ainestenotto Tervaruukinsalon lähellä, ja Ryyhtölän aurinkovoimahanke ja Kiuruveden Nivan koulun suunnitelmat.	Lausuntojen vaikuttavuus. Lausuntopyyntöjen kokonaismäärä.
Strategian mukainen monipuolinen viestiminen; Maakunta-kaavoituksesta tiedottaminen	Osallistutaan kuntien ja ELY-keskuksen kehittämiskeskusteluihin (MRL 8 §). Lisäksi osallistutaan/järjestetään omat keskustelukierrokset (Kuntakierros ja Seutukuntakierros).	ELY:n järjestämiin kehittämiskeskusteluihin on osallistuttu kaikissa kunnissa.	Kuntien kehittämiskeskusteluissa yhteistyöstä saatu palaute. Omissa keskustelukierroksissa saatu palaute.
Strategian mukainen monipuolinen viestiminen; Maakuntakaavoituksesta ja muista ajankohtaisista asioista tiedottaminen	Kaavoituskatsauksessa kuvataan Pohjois-Savon kaavoitustilanne ja lyhyesti yleisempi suunnittelutilanne alueidenkäytön ja liikennejärjestelmän osalta. Nostetaan esille analyysien tai omien selvitysten pohjalta jokin ajankohtainen teema. Osallistutaan säännöllisesti kokoontuvaan, kahdenkeskiseen ajankohtaisten asioiden neuvotteluun Kuopion kaupungin kanssa ja tarvittaessa muidenkin kuntien kanssa.	Kaavoituskatsaus 2023 on laadittu helmikuussa, hyväksyminen MKH 28.2.2023. Ajankohtaisina nostoina ovat olleet aurinkoenergia-asiat ja tuulivoimarakentamisen yhteisvaikutukset. Yhteistyöpalaveri Kuopion kaupungin kanssa 3.3.2023. Syyskuussa palaveri uuden kaupunkisuunnittelujohtajan kanssa. Kaavatiedotteita twitterissä ja liiton	Kaavoituskatsaus laaditaan ja hyväksytään maakuntahallituksessa helmikuussa. Yhteisten toimenpiteiden kirjaaminen: Vaikutus maakuntakaavaan ja vastavuoroisesti vaikutukset kuntakaavoihin. Monikanavainen vaikuttava viestintä.

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
	Aktiivinen tiedottaminen eri medioissa (esim. Twitter).	nettisivuilla. Vaikutusten arvioinnin webinaarit pidettiin huhtikuussa (3 eriteemaista tilaisuutta 11.4., 20.4. ja 24.4.). Maakuntakaavoituksen etenemisestä on tiedotettu kuukausikirjeessä ja sosiaalisessa mediassa – ja pitämällä liiton nettisivujen kaava-aineisto ajan tasalla. Media-yhteistyötä on tehty mm. tuulivoima-asioihin ja aurinkovoimaan liittyen.	
Pohjois-Savon maakunta- kaavan 2040, 2. vaihe saadaan hyväksymiskäsittelyyn.	<p>Järjestetään ehdotusvaiheen viranomaiskuuleminen ja MRL:n mukainen viranomaisneuvottelu. Viimeistellään kaavaehdotus asetettavaksi nähtäville ja toteutetaan vuorovaikutteinen nähtävillä pito hyvän ja monipuolisen tiedottamisen sekä monipuolisen kuulemismenettelyn avulla.</p> <p>Laaditaan vastineet ehdotusvaiheen palautteeseen ja saatetaan maakuntakaava hyväksymiskäsittelyyn.</p>	<p>Viranomaiskuuleminen järjestettiin 5.4.-12.5.2023. Viranomaisneuvottelu pidettiin 21.6.2023. Vastineet palautteeseen käsiteltiin maakuntahallituksessa 26.6.2023. Syksyn aikana järjestettiin tiiviisti neuvotteluja osallisten kanssa.</p> <p>Kaavaehdotuksen viimeistely osoitautui ennakoitua työläämmäksi ja käytännössä vei koko syyskauden, eikä ehdotusvaiheen julkista kuulemista voitu järjestää. Ehdotusvaiheen kuuleminen toteutuu v. 2024.</p>	<p>Osallistamisen onnistuminen.</p> <p>Palautteeseen laaditut vastineet.</p> <p>Maakuntakaavaprosessin eteneminen ja saattaminen maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittelyyn.</p>
Käynnistetään Pohjois- Savon maakuntakaavan 2040 3. vaihe	Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen ulkopuolelle jääneet teemat (Yaran laajat muutokset sekä liikennejärjestelmän päivitykset) otetaan kolmannen vaihemaakuntakaavan kautta käsiteltäväksi ja ratkaistaviksi.	Kolmatta vaihemaakuntakaavaa valmistellaan mm. aurinkoenergiapotentiaalia selvittämällä. Selvityksen tarjouspyynnöt lähetettiin helmikuussa, konsultti valittiin maaliskuussa ja työ käynnistynyt huhtikuussa. Aurinkovoimaselvitys	Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 3. vaiheen vireilletulo. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatu palaute.

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
	Tuodaan kolmas vaihe vireille. Laaditaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma.	valmistui vuoden lopussa. Kolmannen vaiheen maakunta-kaava (aurinkovoima, vetytalous ja seudullinen kauppa) tuli vireille marraskuun maakuntahallituksen päätöksellä. OAS laadittiin ja asetettiin nähtäville 5.12.2023 alkaen.	
Pohjois-Savon liikennejärjestelmäsuunnitelmaa toteutetaan laajassa sidosryhmävuorovaikutuksessa	Saavutettavuus- ja liikenneasiat ovat liiton jatkuvan edunvalvonnan yksi painopiste. Pohjois-Savon liikennejärjestelmätyöryhmä koordinoi liikennejärjestelmäsuunnitelman aktiivista toteuttamista ja arvioi jatkuvasti suunnitelman ajantasaisuutta. Suunnitelman toteutumista seurataan tuottamalla tietoa myös valtakunnalliseen liikennejärjestelmän strategiseen tilannekuvaan ja liikennejärjestelmäanalyysiin.	Liikenneasiat, erityisesti raideliikenteen kehittäminen, ovat olleet keskeisesti esillä liiton ja Itä-Suomen edunvalvonnassa. Pohjois-Savon liikennejärjestelmätyöryhmässä on tiiviisti seurattu ja kuultu väylävirastojen asiantuntijoiden ajankohtaispuheenvuoroja valtakunnallisesta tilannekuvasta, investointiohjelmasta ja suunniteluohjelmasta.	Seurantajärjestelmä käytössä 30.6.2023 mennessä.
Liikennejärjestelmän kehittämisen yhteistyöhön osallistuminen kaikilla aluetasoilla.	Liitto osallistuu aktiivisesti seudulliseen, maakunnalliseen, ylimaakunnallisiin ja valtakunnalliseen liikennejärjestelmä -yhteis- ja vaikuttamistyöhön. Pohjois-Savon ELY-keskuksen ja maakunnan liittojen yhteistyönä uudistetaan v. 2015 hyväksytty Itä-Suomen liikennestrategia. Uudistettu strategia valmistuu alkuvuodesta 2023. Itäisen Suomen maakuntaliitot toimivat	Pohjois-Savon liikennejärjestelmätyöryhmä on kokoontunut neljä kertaa. Edunajamisen kokonaisuudessa liikennejärjestelmään liittyvät asiat ovat olleet jatkuvasti esillä. Itä-Suomen liikennejärjestelmätyöryhmän kehittämispäivä oli Valamossa 30.5.2023. Maakuntaliittojen yhteinen Savon ja Karjalan ratojen vaikutamisaineisto valmistui elokuussa ja sitä jaettiin laajalti liikenneviranomaisille ja päätöksentekijöille.	Arvio vaikuttavuudesta osana Pohjois-Savon liikennejärjestelmäsuunnitelman toteutumisen seuranta.

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
	<p>yhdessä aktiivisesti valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan liittyvässä suuralueyhteistyössä ja seuraavan suunnitelman laadintaan vaikuttamisessa (käynnistyy v. 2023).</p> <p>Arvioidaan Itä-Suomen logistiikkaselvityksen päivitystarve ja selvitetään Itä-Suomen henkilöliikenneselvityksen laatimismahdollisuudet yhdessä itäisen Suomen liittojen kanssa.</p>	<p>Itä-Suomen liikennestrategia on ollut maakuntahallituksessa 30.1.2023. Toteutus on käynnistynyt.</p> <p>Itä-Suomen maakuntaliitot ovat antaneet yhteisesti valmistellut samansäältöiset lausunnot valtion väyläverkon investointiohjelmasta, Väyläviraston suunnitteluohjelmasta ja Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman päivityksen (Liikenne12) vaikutusten arviointiohjelmasta. Muuta yhteisesti valmistelua vaikuttamistyötä on koordinoanut Itä-Suomen puheenjohtajamaakunta Etelä-Savo.</p> <p>Erillistä selvitystä ei ole laadittu. Itä-Suomen yhteistä vaikuttamistyötä ja yhteistyötä VR:n kanssa on tehty erityisesti Savon radan henkilöjunaliikenteen palvelutason parantamiseksi. Liiton edustajat ovat osallistuneet Kuopion seudun lentoydinryhmän toimintaan lentovuorotarjonnan parantamiseksi mm. jatkuvalla yhteydenpidolla Finnairin kanssa.</p>	
<p>”Viitoskäytävä – Kumppanuudella kehittyvä kasvu- vyöhyke” aluekehittämisen ylimaakunnallinen verkostohanke v. 2021–2023</p>	<p>Hanke keskittyy päätavoitteeseen: ylimaakunnallisen kumppanuusverkoston vahvistaminen ja pysyvän toimintamallin kehittäminen toteuttamalla mm. kiltatoimintaa (saavutettavuuskilta, matkailukilta). Lisäksi hanke järjestää kumppanuutta</p>	<p>Viitoskäytävän verkostotilaisuuksia on järjestetty tiiviisti. Talvipäivät olivat 26.- 27.1.2023 Mikkeliissä teemalla ‘Arvokas Viitoskäytävä’. Kesäpäivät 7.–8.6. pidettiin Kuusamossa Rukalla teemalla Liikkuva</p>	<p>Hankesuunnitelman ja sen pohjalta laaditun projektisuunnitelman toteutumisenväliarviot 31.3.2023, 30.6.2023 ja 31.12.2023.</p>

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
	<p>vahvistavia tapahtumia. Hankkeessa tuotetaan tutkimuksen perustuvaa uutta tietoa Viitoskäytävä-vyöhykkeen kansantaloudellisesta merkityksestä sekä toteutetaan mm. koko vyöhykettä koskevaa pyöräilyilmiön tutkimusta ja ilmiön potentiaalista hyödyntämistä. Teema on toistuvasti noussut esiin hankekumppaneiden aluepajoissa ja kumppanuuspöydissä. Hanke toimii aktiivisessa vuorovaikutuksessa TEM:in rahoittamien muiden verkosto- ja vyöhykehankkeiden kanssa (mm. verkostopäivän emännöisyys Kuopiossa keväällä 2023). Lisäksi hankkeessa toteutetaan hankesuunnitelman mukaisesti saavutettavuuteen ja matkaketjuihin liittyvä pilotointi yhteistyössä mahdollisesti Pohjois-Savon Elyn kanssa. Kaikki toiminta tähtää pysyvän kumppanuusmallin syntymiseen ja toiminnan jatkumiseen vuoden 2023 jälkeen.</p>	<p>Viitoskäytävä.</p> <p>Hanketta on esitelty niin viranomais-, rahoittaja- kuin päätöksentekijätahoille; mm. MKH:ssa hankkeen tilannekatsauksissa, TEM:in verkostopäivissä, MYR:issä, kumppaneiden tapahtumissa kuten NATO-seminaarissa, Väylät & Liikennepäivillä jne. Loppuvuodesta aloitettiin hankkeen tulosten esittelyt kumppaneille Teams-esittelyinä.</p> <p>Useita aluepajoja pidettiin alkuvuoden aikana. Erilaisia saavutettavuuteen ja matkailuun liittyviä teemallisia webinaareja on pidetty yhteensä 8 kpl ja niissä on ollut osallistujia ympäri Suomea. Näin on mahdollistettu hankkeen näkyvyys laajasti valtakunnan tasolla.</p> <p>Vuoden aikana valmistuivat hankkeen päätulokset eli asiantuntija-selvitykset ja tutkimus Viitoskäytävästä hyödynnettäväksi hankekumppaneiden omissa kehittämis-toimenpiteissä: 1) Pellervon taloustutkimuksen selvitys Viitoskäytävän arvontuotannosta, 2) Viitoskäytävän modernin ja kestävästä liikkumisympäristön tulevaisuuskuva /Destia sekä 3) Asenteet, arvot ja motivaatio - Mikä Viitoskäytävällä</p>	

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
		<p>liikuttaa? /Jyväskylän yli- opisto.</p> <p>Vuoden 2023 väliarviointeja ja maksatuksia ei pystytty täysin toteuttamaan suunnitellussa aikataulussa, koska ajantasaista kirjanpitoa ei ole ollut käytettävissä TAHE-palvelujen ongelmien vuoksi. Tähän on rahoittajan hyväksyntä. Neljännen ja viidennen kauden maksatushakemus tehdään tammikuussa 2024.</p> <p>Hanke anoi ja sai jatkoajan 31.5.2024 saakka, jotta tuloksia pystytään levittämään tehokkaasti ja toteuttamaan viimeiset suunnitellut hanketoimenpiteet. Hankkeen budjetti pysyi samana.</p>	
<p>Pohjois-Savon maakuntakaavojen paikkatietoaineistot ovat Lounaistiedon ja paikkatietokunnan kautta yhteiskäytössä yhteisen tietomallin mukaisena.</p>	<p>Jatketaan maakuntien yhteisen HAME- tietomallin kehitystyötä, parannetaan edelleen kaavamerkintöjen visualisointeja ja yhteistä tietosisältöä.</p> <p>Pohjois-Savon voimassa oleva maakuntakaava-aineisto on saatavissa data.lounaistieto.fi sekä paikkatietoikkuna.fi HAME-tietomallin mukaisena aineistona.</p>	<p>Aluesuunnittelun vastuualue on osallistunut HAME-yhteistyöhön. Lisäksi liitto on ilmoittautunut mukaan RYHTI-hankkeen kumppanitestaukseen.</p> <p>Voimassa oleva maakuntakaava-aineisto on ajantasalla ja selattavana Paikkatietoikkunasta.</p>	<p>Ajantasainen, hyvin saatavilla oleva kaava-aineisto.</p>
<p>Julkaistaan rakennetun kulttuuriympäristön painettua julkaisua korvaava sähköinen alusta.</p>	<p>Toteutetaan sähköinen alusta ja maakunnallisesti merkittävän rakennetun ympäristön ja kulttuurimaisemakohteiden aineiston julkaisu.</p>	<p>Sähköinen julkaisu valmistui syyskuussa 2023. Modernin aikakauden maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet julkaistiin ArcGis OnLine-paikkatietopalustalla.</p>	<p>Valmis tietokanta tai sähköinen julkaisu kulttuuriympäristön kohteista ennen kaavaehdotuksen nähtävillä pitoa.</p>

Sisäisen valvonnan toimenpiteet tarkasteluajanjaksolla 1.1.–31.12.2023

- Matkustuskäytännöistä ja -laskutuskäytännöistä on annettu tarkentavaa ohjausta
- Kaavaprosessin hallinnointiin liittyviä toimintatapoja on tarkistettu ja kehitetty henkilövaihdoksien yhteydessä. Henkilöstön vastuukuntajako ja vastuuteemoja on tarkistettu henkilönvaihdosten vuoksi.
- Uusien työntekijöiden perehdyttäminen sisäisiin toimintaohjeisiin.

Hallinnon päävastuualue
Raportointi 1.1.-31.12.2023

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
Henkilöstöresurssit ovat liiton strategian mukaiset.	Tehtävän vaativuuden arviointijärjestelmän ja tehtäväkuvauksien kehitystyön loppuunsaattaminen.	<p>TVA-prosessi saatettiin loppuun kesäkuussa 2023. Jokaisen työntekijän kanssa on käyty tehtäväkuvaukset sekä palkkaperusteet läpi. Uudet tehtäväkohtaiset palkat on huomioitu 1.6.2023 alkaen.</p> <p>Uusina henkilöresursseina v. 2023 aikana ovat aloittaneet strategia- ja kaa-voitusasiantuntija, nimikemuutos 06/23 aluekehitysasiantuntijaksi, maakuntasuunnittelija, erityisasiantuntija (määräaikainen työsuhde), projektipäällikkö (Ennakoinnin integraatio -hanke, määräaikainen työsuhde), hankepäällikkö ja hankeassistentti (Kokonaisturvallisuuden klusteri, määräaikaiset työsuhdet.)</p>	TVA ja tehtäväkuvaukset on päivitetty. Resurssien riittävyys ja oikea kohdentuminen.
ICT mahdollistaa nykyaikaiset työmuodot ja vaatimukset sähköiselle asiointille.	<p>ICT-palveluntarjoajan kilpailuttaminen vastaamaan paremmin liiton tarpeita.</p> <p>Sähköistä arkistoa koskevien toimenpiteiden aloittaminen.</p> <p>Käyttökoulutusta jatketaan suunnitelmallisesti.</p>	<p>TAHE-palveluiden muutoksista ja ongelmista johtuen, ICT-palveluntarjoajan kilpailutusta ei olla käynnistetty.</p> <p>Sähköisen arkiston hankinnan suunnittelu on aloitettu markkinakartoituksella ja hankintaa koskevien vaatimusten määrittämisellä.</p> <p>Tarvittava henkilöstö on koulutettu hallinnon prosessien sähköistämisen johdosta vierikoulutuksena.</p>	<p>Palveluntarjoaja on valittu.</p> <p>Toimenpidesuunnitelma.</p> <p>Koulutuspäivät.</p>

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
		<p>Tietojärjestelmien käyttöä on tehostettu ja laajennettu</p> <p>Aimoa -luottamushenkilöt -palvelu hankittiin loppuvuodesta ja sen käyttöönottoa ryhdyttiin valmistelemaan heti.</p> <p>Whistleblow -ilmoituskanavan käyttöönottoa on valmisteltu ja toimet ovat loppusuoralla.</p> <p>Loppuvuodesta on tehty tietoturvakartoitus.</p>	
<p>Suunnitellaan ja toteutetaan viestintää, joka tukee liiton strategisten tavoitteiden saavuttamista ja lisää vaikutusten näkyvyyttä:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vahvasta asiantuntijuudesta näkyvää arvoa ja verkostokumppanien luottamusta 2. Roolinsa kirkastanut, vuorovaikutuksessa aktiivinen verkostovaikuttaja 3. Kuntayhteistyössä ja poliittisissa verkostoissa arvoa tuottava edunrakentaja 	<p>Kuntatalouskatsauksen, aluetalouskatsauksen, kaavoituskatsauksen ja rahoituskatsauksen koostaminen tiiviiksi "Pohjois-Savon tila" -aineistoksi, jota voidaan hyödyntää tehokkaammin verkostoyhteistyössä ja edunajossa.</p> <p>Viestinnällä tuodaan näkyviksi TIETOA, TAITOJA JA TEKOJA.</p>	<p>Viestintäryhmä on työstänyt "Pohjois-Savon elinvoimakatsauksen" laatimista ja sen tueksi hankittu uusia työvälineitä ja henkilöstöä on osallistunut PowerBikoulutuksiin. Jatketaan työnimellä "Pohjois-Savon tilanne- ja kehityskuva" viestintäryhmässä ja valmisteluryhmässä.</p> <p>Jatketaan työtä, joka tähtää tiedolla johtamisen ja vaikuttamisen kehittämiseen. Siinä tietopalvelua tarkastellaan osana</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Päätöksenteon tukea 2. Kumppanuus- ja sidosryhmätyötä 3. Ennakointityötä 4. Vaikuttamisviestintää 	<p>Verkostokumppanien, luottamushenkilöiden, omistajakuntien ja henkilöstön palaute.</p>
<p>Saavutettavuusdirektiivi on toimeenpantu.</p>	<p>Saavutettavuusdirektiivin toimeenpanon toteutusta jatketaan, kyseessä on jatkuva prosessi.</p>	<p>Verkkosivuston saavutettavuusvaatimusten toteutumista seurataan Liana Technologies Oy:n kanssa.</p>	<p>Liiton verkkosivuille lisätyt aineistot ovat direktiivin edellyttämässä muodossa.</p>

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
Tiedonhallintalain toimeenpanon jatkaminen siirtymäaikojen mukaan.	Jatketaan tiedonhallintalain toimeenpanoa Pohjois-Savon liiton tiedonhallinnan kehittämissuunnitelman mukaisesti huomioiden lain siirtymäsäännökset: tietoaineistojen turvallisuus, tietoaineistojen muuttaminen sähköiseen muotoon ja saatavuus, asiarekisteri ja tietoaineistojen hallinta.	<p>On edistetty tiedonhallintalain asiantuntijajärjestelmää ja palvelujen tiedonhallintaa (TihL 25-26 §) sekä tietoaineistojen sähköiseen muotoon muuttamista (TihL 19 §) koskevia vaatimuksia.</p> <p>Vastattiin Tiedonhallintalautakunnan selvityspyyntöön tiedonhallintalain toteuttamisesta Pohjois-Savon liitossa sekä laadittiin vuosittainen tietotilinpäätös.</p>	Toimenpiteet ja tehtävät on tehty tiedonhallintalain edellyttämällä tavalla.
TAHE-palveluiden prosessit ovat sujuvia ja resurssitehokkaita.	Uuden TAHE-palveluntarjoajan ohjelmistojen käyttöönotto. Raportointipalveluiden hyödyntäminen, sähköisten alustojen hyödyntäminen mm. talousarvion laadinnassa.	Uuden TAHE-palveluntarjoajan ohjelmistojen käyttöönotto toteutui, mutta ohjelmat havaittiin jo alkuvuodesta sopimattomiksi suhteessa liiton tarpeisiin. TAHE-palveluntarjoajan kanssa käytyjen keskustelujen myötä palvelu päätettiin irtisanoa heinäkuun loppuun -23 mennessä. Paluuprojekti Monetra Pohjois-Savo Oy:lle käynnistettiin kesäkuussa -23.	<p>Käyttäjät hallitsevat uudet taloushallinnon ja henkilöstöhallinnon ohjelmat.</p> <p>Laadukkaat raportit.</p>
Henkilöstö voi hyvin ja henkilöstötyytyväisyys on parantunut.	<p>Henkilöstösuunnitelman toimeenpano.</p> <p>Henkilöstökyselyn toteuttaminen.</p> <p>Yhdessä tekeminen ja suunnitteleminen (strategiaprosessin jatkotyöstäminen ja sanallistaminen). Osallistetaan liiton asiantuntijoita edunajamiseen ja vaikuttavuusviestintään.</p>	Tasa-arvokysely toteutettiin keväällä -23. Tulokset käytiin henkilökunnan kanssa läpi työpaikkakokouksessa sekä pidettiin samalla työpaja, jossa ideoitiin kehittämissuunnitelmaa em. aihepiiriin liittyen. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivittäminen saatiin tyhy-toimikunnan toimesta valmiiksi syksyllä 2023. Työ- ja perhearjen yhteensovittamisen ja	<p>Henkilöstökyselyn tulokset, työtyytyväisyys, motivaatio, sitoutuminen.</p> <p>Sairauspoissaolojen määrä ei kasva.</p> <p>Tyhy- ja virkistyspäivien lkm.</p> <p>Hankkeen puitteissa toteutuneet toimenpiteet lkm.</p>

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
	<p>Vapaamuotoiset yhteiset hetket (tyhy ja virkistystoiminta.) Säännölliset infotilaisuudet (kaffepaussi).</p> <p>Kehityskeskustelut.</p> <p>Maakunnan liitot yhdessä oppien - hankkeen toimenpiteisiin osallistuminen, tavoitteena osaamisen kehittäminen ja verkostoituminen.</p>	<p>perhemyönteisen työpaikan tueksi liitto osallistui ensimmäistä kertaa valtakunnalliseen Lapset mukaan töihin -päivään marraskuussa -23.</p> <p>Henkilöstökyselyn toteuttaminen siirrettiin työterveyshuollon suosituksesta vuoden 2024 puolelle. Syynä kyselyn siirrolle on henkilöstössä tapahtuneet muutokset.</p> <p>Itä-Suomen maakuntaliittojen yhteisiä, vapaamuotoisia virkistyspäiviä vietettiin Etelä-Karjalassa touku-kuussa ja liiton henkilöstön työhyvinvointipäivää kesäkuussa tutustumisreissulla Tervon kuntaan. Liiton pikkujouluja vietettiin marraskuussa taidepajan ja illallisen merkeissä ja joulun alla nautittiin koko henkilöstön yhteinen joululounas. Henkilöstöltä tulleiden toiveiden mukaisesti koko toimiston väen livetapaamisia, eli toimistopäiviä ja livekaffepauserja, järjestetään jatkossa säännöllisesti kerran kuukaudessa, hallitusinfojen eli etäkaffepaussien lisäksi.</p> <p>Henkilökohtaista lisää koskevan palkkausjärjestelmän uudistaminen käynnistettiin vuoden 2023 loppupuolella. Tämän vuoksi kehityskeskustelut siirrettiin vuoden -24</p>	

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
		<p>keväälle, jotta henkilökohtaisten liisien määrätymiseen liittyvä keskustelu voidaan toteuttaa kehityskustelujen yhteydessä.</p> <p>Maakunnan liitot yhdessä oppien hankkeen osalta on toteutunut tänä vuonna 3 toimenpiteisiin osallistumista.</p> <p>Sairauspoissaolojen määrä oli yhteensä 212 työpäivää, sisältäen kolme pidempi-aikaista yhtäjaksoista poissaoloa (121 työpäivää). Alle kuukauden yhtäjaksoiset poissaolot ovat kasvaneet n. 5,8 % edellisvuodesta, kaikkien sairauspoissaolojen määrä on vähentynyt n. 9,4 % vuodesta 2022.</p>	
<p>Toiminta on sujuvaa ja tehokasta, toimitaan sovittujen käytäntöjen mukaisesti.</p>	<p>Toimintaohjeet ja säännöt ovat ajan tasalla ja niitä noudatetaan. Vastuuhenkilöt raportoivat toiminnan havainnoista sisäistä valvontaa suorittaessaan. Tarvittaessa tuetaan sisäisellä koulutuksella.</p>	<p>Jokaisen työntekijän tehtävänkuvat on päivitetty ja dokumentoitu.</p> <p>Hankintaohje on päivitetty sekä käyty yhdessä henkilökunnan kanssa läpi toukuussa -23. Sisäisiä ohjeita päivitetään aina tarpeen vaatiessa.</p>	<p>Keskeiset työprosessit on kuvattu.</p> <p>Selkeät tehtävävastuut ja esihenkilötoiminnan periaatteet.</p>
<p>Edunajamisen laatu ja laajuus on parantunut.</p>	<p>Edunajamisessa toimitaan tiiviissä yhteistyössä maakunnan muiden edunajamistahojen kanssa (Kauppa-kamari, SY, MTK, Ay-järjestöt). Jatke-taan Itä-Suomen ja IP-alueen maakuntien yhteistä edunajamista sovel-tuvissa kohteissa.</p>	<p>Toteutettu kaksi kansanedustajaehdokaiden infotilaisuutta (10.1. ja 13.3.) yhteistyössä puolueiden piirijärjestöjen, talous- ja työmarkkinajärjestöjen ja koulutuksen järjestäjien kanssa. Yhteensä yli 50 osallistujaa. Infot vahvistivat maakunnallisesti tärkeiden temojen näkyvyyttä vaalikeskusteluissa.</p>	<p>Sidosryhmäkyselyn tulokset ovat parantuneet. Hankkeiden eteneminen valtion suunnitelmissa ja TA:ssa.</p> <p>Päätösten ja suunnitteluvaiheiden kehityksen seuranta.</p> <p>Koulutustarjonnan kehitys.</p>

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
	<p>Tuotetaan ja viestitään tehokkaasti puolueille ja kansanedustajaehdokkaille aineisto maakunnan edunajamisen ja hallitusohjelmatyön kärjistä yhdessä alueen vaikuttajajärjestöjen kanssa.</p> <p>Verkostoyhteistyön näkyväksi tekeminen sidosryhmille, omistajakunnille ja henkilöstölle mm. toimenpidesuunnitelman kautta.</p>	<p>Itä-Suomen neuvottelukunta hyväksyi 16.5. yhteisen vaikuttamisaineiston hallitusneuvotteluihin sekä erillisen kannanotton Savon ja Karjalan ratojen kehittämisestä.</p> <p>Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa julkistetussa investointipaketissa rahoitus maakunnan keskeiselle väylävaikuttamisen kärkikohteelle VT5 Leppävirta-Kuopio 150 M€.</p> <p>Loppuvuoden aikana keskeistä on ollut VT5 Leppävirta-Kuopio- hankkeessa vaikuttaminen siihen, ettei suunnittelun aikataulu viivästy. Savon radan kehittämistoimiin ja maakunnan alueella valmisteltavien biotalousinvestointien väylätarpeisiin liittyvää aineistoa on toimitettu mm. ministereille ja Väylävirastolle.</p>	<p>Puolueet ja ehdokkaat osallistuvat yhteiseen perehdytys- ja keskustelutilaisuuteen, toteutus em. vaikuttajajärjestöjen kanssa. Saamme maa- kunnan tavoitteet tehokkaasti esiin uuden vaalikauden valtiolisessa päätöksenteossa.</p> <p>Verkostoyhteistyön toimenpidesuunnitelma.</p>
<p>Sujuva päätöksentekoprosessi ja päätöksenteon varmistaminen.</p>	<p>Päätösten hyvä valmistelu ja esittely.</p> <p>Materiaalien tuottaminen erityisesti Pohjois-Savon hallitusohjelmatavoitteita koskien.</p>	<p>Pohjois-Savon omat hallituskauden vaikuttamistavoitteet jaettu kevään aikana ke-ehdokkaille ja Suomen eduskuntapuolueille. Metsä- ja energia-aineistoja valmistelussa myös IP-yhteistyönä (energiatilastot, MEMU-hanke). EU-politiikan kysymyksissä vaikuttaminen jatkuu v. 2024 eurovaaleja ja uutta komission työohjelmaa varten IP-EU-toimiston kautta ja mm. Metsä- ja ARP-ryhmissä. Valmistelussa kannanotto IP-</p>	<p>Luottamushenkilöiden ymmärrys Pohjois-Savon laaja-alaisesta kehittämisestä on kasvanut.</p> <p>Tuotetut materiaalit.</p>

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
		<p>huippukokoukselle.</p> <p>Itä- ja Pohjois-Suomen nvk:n kannanotto hallitusneuvotteluihin ja IP-huippukokouksen kannanotto (6.10.) kokoavat alueen yhteiset edunajamisen kärjet. IP-huippukokouksen luottamushenkilöedustajille järjestettiin EU:n ja Suomen rakennesuunnitelmaa koskeva info ennen lokakuun huippukokousta. Itä-Suomen viiden maakuntaliiton yhteinen Savon ja Karjalan ratojen kehittämistä tukeva vaikuttamisaineisto valmistui elokuussa ja on esitelty maakuntahallitukselle ja jaettu valtakunnan liikennevaikuttajille.</p>	
<p>Asianhallintaohjelman käytön tehostaminen.</p>	<p>Uusi asianhallintaohjelma Tweb on otettu käyttöön ja ohjelman uudet toiminnallisuudet integroidaan entistä laajemmin liiton toimintaprosesseihin ja niitä digitalisoidaan.</p>	<p>Tiedonhallintajärjestelmien (asianhallintajärjestelmä sekä päätöksentekojärjestelmä) käyttöä on tehostettu hallinnollisten prosessien sähköistämällä ja sujuvoittamisella. Käyttäjähohjeet on laadittu.</p> <p>Päätöksenteko -moduuli on tarkoitettu viranhaltijapäätösten ja toimituspäätösten valmisteluun, kokoushallintaan ja julkaisuun. Maakuntahallituksen- ja valtuuston lisäksi maakunnan yhteistyöryhmän sekä tarkastuslautakunnan kokoushallinta siirrettiin moduuliin syksyllä. Myös viranhaltijoiden lausunnot ryhdyttiin laatimaan ja julkaisemaan samaisessa asianhallintajärjestelmässä.</p>	<p>Käyttäjät hallitsevat asianhallintaohjelman käytön ja sisäistävät uudet sähköiset toimintatavat.</p>

Tavoite	Toimenpide	Tilanne 31.12.2023	Mittari
		<p>Järjestelmien käytöstä on annettu vierikoulutusta.</p> <p>Maakuntien liittojen asiahallintovastaavat kokoontuvat säännöllisesti Teams-kokouksiin, joihin osallistutaan. Kokouksissa käsitellään ajankohtaisia asian- ja tiedonhallintaan liittyviä asioita.</p>	
EU- ja kansallisten hankkeiden sujuvat maksatusprosessit.	Hankemaksatukset hoidetaan tavoiteaikataulussa laadukkaasti ja hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti.	Henkilöressurssien riittävyys varmistetaan säännöllisesti hallintojohtajan kanssa pidettävien hankeseurantalaverien ja työtilanteen tarkastelun myötä. Hankkeet jaetaan maksatusasiantuntijoille niin, että työtehtävät ovat toteutettavissa työajan puitteissa. Työntekijöiden osaamista ylläpidetään ja kehitetään mm. hallintoviranomaisen koulutuksilla.	Maksatusten käsittelyajat.

Sisäisen valvonnan toimenpiteet tarkasteluajanjaksolla 1.1.–31.12.2023

- Tarkastettu laaja-alaisesti TAHE-palveluntuottajan sopimuksen mukaista palkanlaskennan ja kirjanpidon kokonaisuutta ajalla 1.1.-31.7.2023; tehty kaksi kirjallista reklamaatiota TAHE-palvelua koskien ja seitsemän kirjallista reklamaatiota TAHE-palvelulaskutusta koskien. Maakuntahallitus on 29.5.2023 § 74 päätöksellä valtuuttanut Sansia Oy:n päättämään TAHE-palvelusopimuksen 31.7.2023 ajankohdalla. Tarkastus on kohdistunut mm. palkkakirjanpitoon, vuosilomalaskentaan ja lomapalkkavelkaan, palkanmaksutapahtumiin, arvonlisäveron käsittelyyn, ostolaskuprosessiin, tositekirjauksiin, -aineistoon ja kustannuspaikkajakoihin, hankeavustuksien maksatukseen (maksumääräysten kassamaksut), tasetilien täsmäytykseen ja raportointiin. Tarkastuksien olennaisena toimenpiteenä kausien 1-7/2023 palkkakirjanpito puretti ja laadittu korjattuna kaudelle 8/2023 pääosin Populus-järjestelmän kautta.
- Ohjeistettu henkilökuntaa ostolaskujen liitteiden ja lisäselvityksien osalta. Laskujen tarkastajien ja hyväksyjien osalta on tehty viranhaltijapäätös, johon perustuen ostolaskujen käsittely on suoritettu. Taloussihteeri on tehnyt pistotarkastuksia ostolaskujen tiliöinteihin ja korjannut mahdolliset virheelliset tiliöinnit.
- Taloussihteeri on suorittanut sisäisen valvonnan yleisohjeen mukaisen tarkastuksen ja laatinut siitä elokuussa 2023 tarkastuskertomuksen, jossa on varmennettu taseessa olevien rahavarojen täsmäminen tiliotteisiin. Edenred-kortille ladattavan lounas- ja virike-edun täsmäytys on suoritettu syksyllä 2023 sekä tilinpäätöksen yhteydessä.

KPMG Oy Ab
Kauppakatu 30
87100 KAJAANI

Puhelin 020 760 3000
www.kpmg.fi

Tilintarkastuskertomus 2023

Pohjois-Savon liiton maakuntavaltuustolle

Olemme tarkastaneet Pohjois-Savon liiton hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2023. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailun ja toimintakertomuksen.

Kuntayhtymän hallituksen ja muiden tilivelvollisten velvollisuudet

Kuntayhtymän hallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kuntayhtymän hallinnosta ja taloudenhoidosta tilikaudella. Kuntayhtymän hallitus ja johtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan kuntayhtymän tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus ja johtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa kuntayhtymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kuntayhtymän hallitus ja johtaja vastaavat myös sisäisen valvonnan järjestämisestä ja sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisten virheellisyyksien havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon toimintakertomuksessa niistä esitetyn selonteon. Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet ja voidaksemme lausua sisäisen valvonnan järjestämisestä mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon kuntayhtymän sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuutta.

Olemme tehneet tarkastuksen kohtuullisen varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja maakuntavaltuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistäpaata olemme tarkastaneet riittävässä laajuudessa sen toteutukseksi, ettei tilinpäätös sisällä väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Tarkastuksen tulokset

Kuntayhtymän hallintoa on hoidettu lain ja maakuntavaltuuston päätösten mukaisesti.

Kuntayhtymän sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty asianmukaisesti.

Valtionosuuksien perusteista annetut tiedot ovat oikeita.

Kuntayhtymän tilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta.

Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Kajaanissa 6. toukokuuta 2024

KPMG Oy Ab
Tilintarkastusyhteisö

Antti Kääriäinen
JHT, KHT

Pohjois-Savon liitto

Arviointikertomus 2023

Sisällys

1 Tarkastuslautakunnan tehtävät, kokoonpano ja työskentely	2
2 Vuoden 2023 toiminnan arviointimenetelmät	3
3 Toiminnallisten tavoitteiden arviointi	4
3.1 Aluekehitystehtävät	4
3.2 Alueiden käyttö	4
3.3 Hallinto	5
4 Taloudellisten tavoitteiden arviointi	5
5 Arvioinnin yhteenveto ja kehittämistavoitteet	5

1 Tarkastuslautakunnan tehtävät, kokoonpano ja työskentely

Kuntalain 121 §:n mukaan maakuntavaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

1. Tarkastuslautakunnan on valmistettava maakuntavaltuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä
2. arvioitava, ovatko maakuntavaltuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.
3. Lautakunnan tulee arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kuntayhtymän taseessa on kattamatonta alijäämää.
4. Lautakunnan tulee valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset tiedoksi maakuntavaltuustolle.
5. Lautakunnan tulee valmistella maakuntahallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Pohjois-Savon liiton hallintosäännön 55 §:n mukaan lautakunnan on

1. seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi.
2. Huolehdittava siitä, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa sekä
3. tehtävä aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunta antaa maakuntavaltuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään maakuntavaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Maakuntavaltuusto valitsi 27.9.2021 kokouksessaan tarkastuslautakuntaan (2021–2025) seuraavat henkilöt:

Varsinainen jäsen	
Ruotsalainen Olavi, pj.	Lahtinen Timo
Kautto Jani, vpj.	Kukkonen Eero
Oksman Merja	Kastari Tuija
Piiparinen Auli	Pulkka Maria
Väänänen Harri	Turpeinen Tero

Tarkastuslautakunta kokoontui kertomusvuonna kahdeksan kertaa. Tarkastuslautakunta perehtyi tehtäviin mm. kuulemalla maakuntajohtajaa, päävastuualueen vastaavia viranhaltijoita ja päälliköitä sekä tilintarkastajaa. Käsiteltävinä asioina ovat olleet lisäksi tilinpäätös 2022, hanketarkastukset, arviointikertomuksen laatiminen, sidonnaisuusilmoitusten käsittely ja talousarvion valmistelu.

Maakuntaliiton tilintarkastusyhteisönä on toiminut maakuntavaltuuston 27.9.2021 päätöksen mukaisesti vuonna 2023 KPMG Oy. Kertomusvuonna vastuullisena tilintarkastajana toimi KHT, JHT Antti Kääriäinen. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut Piia Kohonen.

Tarkastuslautakunta 2021-2025: Vasemmalta Auli Piiparinen, jäsen, Jani Kautto, vpj., Olavi Ruotsalainen, pj., Merja Oksman, jäsen, Piia Kohonen, sihteer. Kuvasta puuttuu jäsen Harri Väänänen.

2 Vuoden 2023 toiminnan arviointimenetelmät

Tarkastuslautakunta on laatinut arviointitoiminnan perusteeksi valtuustokautta 2021–2025 koskevan arviointisuunnitelman sekä vuosittaisen erillisen työohjelman, jossa on suunniteltu ja aikataulutettu arviointityöhön liittyvät ajankohtaisten asioiden ja liiton toiminnan seuraamiseen liittyvät yksilöidyt asiakokonaisuudet. Työohjelmaa on tarvittaessa päivitetty vuoden aikana vastaamaan tarpeiden mukaisia muutoksia esim. liiton uusien rekrytointien tai esille tulleiden merkittävien liiton toimintaan ja toimintaympäristöön vaikuttavien asioiden osalta.

Tarkastuslautakunta on kuullut vuonna 2023 kokousten yhteydessä seuraavia liiton viranhaltijoita ja työntekijöitä: maakuntajohtaja Tytti Määttä, vs. maakuntajohtaja (aluekehitysjohtaja) Satu Vehreävesa, vs. hallintojohtaja Riikka Pehkonen, suunnittelujohtaja Annaelina Isola, ohjelmapäällikkö Soile Juuti, yhteyspäällikkö Ossi Martikainen, maakuntainsinööri Patrick Hublin, Minna Koljonen/ Tulevaisuuden kunta -selvityshanke ja Riitta Forsten-Astikainen/ Viitoskäytävä -hanke sekä maakuntahallituksen puheenjohtaja Mira Kokkonen. Lisäksi lautakunta on kuullut säännöllisesti arviointivuoden aikana tilintarkastajan raportointia tilintarkastukseen ja mahdollisiin tarkastushavaintoihin liittyen.

Tarkastuslautakunta on tutustunut liiton talousarvioon ja toimintasuunnitelmaan 2023, osavuosi-raporttiin 2023 ja tilinpäätös 2023 sekä toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen -asiakirjaan. Arviointi perustuu pääosin kuulemisista ja em. asiakirjoista saatuihin tietoihin. Lautakunta suosittelee tilinpäätöksen selkeyttämistä maakuntavaltuuston asettamien tavoitteiden ja niiden toteutumisen raportoinnin osalta. Tavoitteiden tulee olla selkeitä, jotta niitä voidaan mitata mahdollisimman yksiselitteisillä ja konkreettisilla menetelmillä ja mittareilla. Tavoitteita tulee asettaa mahdollisimman kattavasti eri toiminnoille, mutta kuitenkin siten, että keskitytään olennaisiin tavoitteisiin.

Koulutuksiin ja verkostoitumistilaisuuksiin muiden liittojen lautakuntien kanssa osallistutaan mahdollisuuksien mukaan ja näistä tilaisuuksista saatua tietoa hyödynnetään arviointityössä. Syyskuussa 2023 tarkastuslautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja sihteerit osallistuivat Joensuu kaupungin tarkastuslautakunnan järjestämään seminaariin. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä maakuntaliittojen luottamushenkilöiden vuosittaisia yhteistilaisuuksia, joissa käydään keskusteluja Itä- ja Pohjois-Suomen edunajamisen ajankohtaisasioista.

3 Toiminnallisten tavoitteiden arviointi

3.1 Aluekehitystehtävät

Tarkastuslautakunta on kuullut aluekehitysjohtajaa ja ohjelmapäällikköä. Lautakunta on kiinnittänyt huomiota myönnettävien rahoitusten määrään ja aikatauluun sekä niiden vaikutukseen henkilöresurssien riittävydessä. Lautakunnan näkemyksen mukaan Pohjois-Savon liitto on kohdennetuilla rekrytoinneilla turvannut tarvittavan osaamisen ja riittävän työpanoksen mm. hankevalmisteluun.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä jäsenkuntien informointia ja aktivointia, ja toteaa vuonna 2023 toteutetun seutukierroksen lisänteen kuntien päättäjien ja viranhaltijoiden tietoisuutta rahoitusmahdollisuuksista.

Tarkastuslautakunta kuuli Tulevaisuuden kunta selvityshankkeen hankehenkilöä ja totesi hankkeen tuottaman tiedon olevan tärkeä osa Pohjois-Savon kuntien TE-palvelu-uudistusta koskevaa päätöksenteon valmistelua.

Vuonna 2023 tarkastuslautakunta teki hanketarkastukset kahteen Pohjois-Savon liiton rahoittamaan hankkeeseen. Tarkastuslautakunta tutustui Kuopiossa 12.4. Savonia-ammattikorkeakoulu Oy:n toteuttamaan Jatkuvatoiminen termokemiallinen biomassareaktori -hankkeen toimintaan, todeten hankkeen olevan kiinnostava ja hyödyllinen, jonka tuloksia pystytään hyödyntämään valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Hankkeen todettiin olevan askel kohti hiilineutraalisuutta ja mahdollistaa JTF-rahoitusmallin mukaisia jatkohankkeita. Toiseksi hanketarkastuskohteeksi tarkastuslautakunta valitsi Itä-Suomen yliopiston SmartSleep Lab -avoimella uni- ja terveysdatalla kohti nopeaa alueellista kasvua -hankkeen. Tarkastuslautakunta tutustui hankkeeseen Kuopiossa 12.4., todeten hankkeen olevan tärkeä, laaja-alainen ja vaikuttava, jonka tuloksia ja konseptia voidaan hyödyntää valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Tutkimusalan todettiin olevan ajankohtainen ja tarjoavan monipuoliset mahdollisuudet myös tutkimusalan mahdollisten jatkohankkeiden myötä.

3.2 Alueiden käyttö

Tarkastuslautakunta kuuli suunnittelujohtajaa mm. maakuntakaavan 2040 etenemisestä sekä alueidenkäytön resursseista. Vuoden 2023 tavoitteeksi asetettu maakuntakaavan 2040 2. vaiheen saattaminen hyväksymiskäsittelyyn ei toteutunut resurssi- ja sisältösyistä. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että henkilöstöresurssit ovat kohentuneet maakuntasuunnittelijan rekrytoinnin myötä, jouduttaen maakuntakaavaprosessin eteenpäin viemistä.

Tarkastuslautakunta kuuli maakuntainsinööriä liikenneasioita koskien. Lautakunta toteaa, että saavutettavuus ja liikenneasiat ovat liiton jatkuvan edunvalvonnan yksi painopiste, jossa aktiivisuus ja yhteistyö on erityisen tärkeää. Vuonna 2023 esille nostettuja teemoja olivat mm. Pohjois-Savon logistisen aseman muutos ja Savon radan välityskyky.

Hankejohtaja oli kuultavana Viitoskäytävä -hankkeessa syntyneistä tuloksista ja vaikutuksista. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että ylimaakunnallisen verkoston toiminta jatkuu hankkeessa syntyneiden työkalujen kautta. Lautakunta pitää myös positiivisena hankkeen myötä lisääntyneestä Pohjois-Savon liiton näkyvyydestä.

3.3 Hallinto

Tarkastuslautakunta kuuli vs. hallintojohtajaa hallinnon olennaisista tapahtumista vuonna 2023. Tarkastuslautakunta pitää positiivisena, että vuoden 2023 keväällä on saatu valmiiksi TVA-prosessi, jossa työntekijöiden kanssa on käyty läpi tehtävien vaativuudet ja sen vaikutukset palkkaukseen.

Tarkastuslautakunta sai tiedon TAHE-palvelussa ilmenneistä ongelmista ja tehdyistä reklamaatioista maaliskuussa 2023. Lautakunta esitti tuolloin huolensa tilanteesta ja seurasi aktiivisesti korjaavien toimenpiteiden etenemistä sekä edellytti tilintarkastajan väliraportoinnin kohdentamista 1.1.-31.7.2023 palkanlaskennan ja kirjanpidon tarkastukseen. Tarkastuslautakunta toteaa, että palvelun siirrosta aiheutui liitolle taloudellista haittaa. Lautakunta pitää hyvänä hallinnon nopeaa tilannereagointia, jolla on turvattu henkilöstön palkansaanti sekä kirjanpidon lainmukaisuus.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että erityisesti toiminnalle olennaisten palveluhankintojen kilpailutuksiin tai palveluntuottajavaihtoksiin valmistaudutaan riittävän laaja-alaisella valmistelutyöllä, jolla minimoidaan mahdolliset taloudelliset ja toiminnalliset riskitekijät. Lautakunnan näkemyksen mukaan ICT-järjestelmän uudelleenrakentamisen ja sähköisen arkistoinnin käyttöönoton siirtäminen tuleville vuosille on ollut järkevää TAHE-palveluhankintaongelmasta johtuen.

Pohjois-Savon liitossa on kehitetty ulkoista viestintää ja tarkastuslautakunta pitää hyvänä ns. kasvullisen asiantuntijaviestinnän vahvistamista.

4 Taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tarkastuslautakunta toteaa, että vuosi 2023 on toteutunut taloudellisesti positiivisesti. Lautakunta pitää hyvänä, että vuodelle 2023 budjetoitua ulkopuolista konsulttityötä on ollut mahdollista toteuttaa liiton omana asiantuntijatyönä.

Maakuntavaltuusto on kesäkuussa 2023 hyväksynyt vuoden 2022 ylijäämän (223.290 euroa) siirron Pohjois-Savon kehittämisrahastoon. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan ylijäämän kohdistaminen kehittämisrahastoon lisää jäsenkuntien mahdollisuuksia maakuntaa kehittävien hankkeiden toteuttamiseksi.

Lautakunta pitää hyvänä jäsenkuntien maksuosuuksien säilyttämistä edellisvuosien tasolla.

5 Arvioinnin yhteenveto ja kehittämistavoitteet

Pohjois-Savon liiton toiminta perustuu suurelta osin aluekehittämistehtäviin, aluekäytön tehtäviin (maakuntakaavoitus) ja maakunnan ja kuntien edunajamiseen ja sitä kautta asioihin vaikuttamiseen. Tulokset näkyvät parhaimmillaan eri organisaatioiden päätöksenteon kautta maakunnan positiivisessa kehityksessä pidemmällä kuin yhden toimintavuoden ajanjaksolla.

Maakuntahallitus on kokouksessaan 25.3.2024 hyväksynyt vuoden 2023 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen. Lisäksi erillisessä Toiminnallisten tavoitteiden toteutumien päävastuualueittain 2023-asiakirjassa on raportoitu tarkemmin talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutumisesta. Tilinpäätös ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen päävastuualueittain -asiakirjat kertovat seikkaperäisesti ja valaisevasti Pohjois-Savon liiton toiminnasta vuonna 2023.

Arviointisuunnitelman mukaisesti tarkastuslautakunta on seurannut jäsenkuntien maksuosuuk-
sien kehitystä. Tarkastuslautakunta arvioi liiton toiminnan pysyneen tehokkaana jäsenkuntien ta-
loudellisen kantokyvyn puitteissa.

Tarkastuslautakunnan suorittaman arvioinnin perusteella Pohjois-Savon liiton toiminnassa on nou-
datettu maakuntavaltuuston hyväksymää talousarviota ja asetetut toiminnalliset ja taloudelliset
tavoitteet ovat toteutuneet hyvin. Toteutum tiedot on esitetty riittävän täsmällisesti tilinpäätök-
sessä 2023. Tilintarkastajan laatimassa tilintarkastuskertomuksessa ei ole ollut huomautettavaa
vuoden 2023 osalta.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntaliittojen vuorovaikutus-
yhteistyön tärkeyteen Itä- ja Pohjois-Suomen korostuneen erityisaseman johdosta.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että liiton eri toimintoihin varataan riittävät henkilöstöresurs-
sit, ja henkilöstövaihdosten yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota henkilöstön työhyvinvointiin
sekä työssäjaksamiseen.

Tarkastuslautakunta pitää edelleen erittäin tärkeänä viestintää ja tiedotusta Pohjois-Savon liiton
roolin kirkastamiseksi ja tunnettavuuden lisäämiseksi. Lautakunnan näkemyksen mukaan liiton
tulee huolehtia jäsenkuntien ja muiden sidosryhmien riittävästä informoinnista Pohjois-Savon ke-
hittämistyön tukemista hankerahoituksin. Pohjois-Savon liitolle myönnettyjen rahoitusvaltuuksien
täysimääräinen hyödyntäminen on koko maakunnan etu.

**Tarkastuslautakunta kiittää maakuntaliiton toimielimiä ja henkilöstöä sen toiminnasta val-
tuuston asettamien tavoitteiden toteuttamisesta sekä maakunnan asukkaiden, kuntien ja
elinkeinoelämän parhaaksi tehdystä työstä.**

Kuopiossa 14.5.2024

Olavi Ruotsalainen
puheenjohtaja

Jani Kautto
varapuheenjohtaja

Merja Oksman
jäsen

Auli Piiparinen
jäsen

Harri Väänänen
jäsen

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 7 pages before this page

Dokumentet inneholder 7 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 7 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument inneholder 7 sider før denne side

Liite: Maakuntavaltuusto 10.6.2024 / 7 §

Detta dokument inneholder 7 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende

Pohjois-Savon liiton
tilinpäätös 2023

**Tietoa
Taitoa
Tekoja**

Pohjois-Savon liiton julkaisu B:118
Kuopio 2024

Pohjois-Savon liitto
Sepänkatu 1
70100 Kuopio
puh. +358 44 7142622
e-mail: kirjaamo@pohjois-savo.fi

ISBN 978-952-7171-61-5
ISBN (pdf) 978-952-7171-62-2
ISSN 1797-4410

Sisällys

1 Toimintakertomus.....	4
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa, taloudessa ja alueen hyvinvoinnissa	4
1.1.1 Maakuntajohtajan katsaus vuodesta 2023.....	4
1.1.2 Aluetalous 2023.....	5
1.1.3 Väestökehitys 2023	5
1.1.4 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) Pohjois-Savossa 2023.....	6
1.1.5 Toiminta-ajatus.....	7
1.1.6 Tehtävät ja edunajaminen	7
1.1.7 Pohjois-Savon liiton organisaatio	10
1.1.8 Olennaiset muutokset maakuntaliiton toiminnassa ja taloudessa	10
1.1.9 Henkilöstö	12
1.1.10 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	16
1.2 Selonteko maakuntaliiton sisäisen valvonnan järjestämisestä.....	17
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	19
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	19
1.3.2 Toiminnan rahoitus	20
1.4 Rahoitusasema ja sen muodostuminen.....	21
1.5 Kokonaistulot ja -menot.....	22
1.6 Tilikauden tuloksen käsittely	22
2 Talousarvion toteutuminen	23
2.1 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen.....	23
2.1.1 Aluekehityksen päävastuualue	23
2.1.2 Alueidenkäytön päävastuualue	30
2.1.3 Hallinnon päävastuualue	36
2.2 Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen.....	42
2.2.1 Käyttötalouden toteutuminen tulosyksiköittäin	42
2.2.2 Tuloslaskelma tulosyksiköittäin sekä koko liitto	43
2.2.3 Rahoitusosan toteutuminen 1.1.–31.12.2023	49
3 Tilinpäätöslaskelmat	50
3.1 Tuloslaskelmat.....	50
3.1.1 Tuloslaskelma koko liitto	50
3.1.2 Tuloslaskelma tulosyksiköittäin.....	51
3.2 Tase.....	52
3.3 Rahoituslaskelma.....	54
4 Tilinpäätöksen liitetiedot.....	55
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	55

4.1.1 Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät	55
4.2 Tuloslaskelman liitetiedot	55
4.2.1 Toimintatuotot tulosityksiköittäin	55
4.3 Pohjois-Savon kehittämisrahasto	56
4.4 Taseen liitetiedot	57
4.4.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	57
4.4.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	57
4.5 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	58
4.6 Henkilöstöä, luottamushenkilöiden luottamushenkilömaksuja ja tilintarkastajien palkkioita koskevat liitetiedot	58
4.6.1 Henkilöstön lukumäärä 31.12.	58
4.6.2 Henkilöstömenot	58
4.6.3 Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	59
4.6.4 Tilintarkastuspalkkiot	59
4.7 Jäsenkuntien osuus peruspääomasta 31.12.2023	60
4.8 Jäsenkuntien maksuosuudet varsinaiseen toimintaan ja Pohjois-Savon kehittämisrahastoon vuonna 2023	61
5 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista, tositelajeista ja niiden säilytystavasta	62
6 Liitteet	63
6.1 Liite 1 Pohjois-Savon kehittämisrahastosta hyväksytyt hankkeet v. 2023	63
6.2 Liite 2 Pohjois-Savon liiton osarahoittamat hankkeet 2023	65
6.3 Liite 3 Maakuntavaltuuston ja maakuntahallituksen jäsenet ja varajäsenet	70
6.4 Liite 4 Maakuntahallituksen nimeämät edustajat työryhmissä v. 2023	73
6.5 Liite 5 Pohjois-Savon liiton henkilöstötuloslaskelma	76
7 Tilinpäätöksen allekirjoitus ja tilinpäätösmerkintä	77

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa, taloudessa ja alueen hyvinvoinnissa

1.1.1 Maakuntajohtajan katsaus vuodesta 2023

Koronapandemia ja sen jälkeen Ukrainan kriisi ovat luoneet paljon epävarmuutta talouteen. Globaalit kriisit eivät konkretisoituneet aluetalouseluvuissa vielä vuonna 2022, mutta vuoden 2023 alkuvuoden tiedot osoittavat selkeitä taantumisen merkkejä. Tietyillä toimialoilla on onnistuttu löytämään korvaavia markkinoita, mutta haasteet energian hinnassa, kuluttajahinnoissa, materiaalien saatavuudessa, yritysten investointihalukkuudessa ja työvoiman saatavuudessa läpileikkaavat kaikkia aloja.

Rakennerahastoissa keskeisiä tehtäviä oli päättyvän rakennerahastokauden 2014–2020 hyvän loppukauden toteutus, käsittäen mm. tarvittavien muutospäätösten teon hankkeiden suunnitelman mukaisen toteutuksen varmistamiseksi. Vanhan kauden sekä kansallisten varojen vaikuttava kohdentaminen oli erityisen tärkeää siitä syystä, että uuden kauden toimeenpano viivästyi huomattavasti. Tavoitteena oli käynnistää uuden EU-kauden (2021–2027) haut jo loppuvuodesta 2021. EURA 2021-järjestelmän tekninen valmistuminen huomattavalla viiveellä mahdollisti maakuntaliiton ensimmäisen haun avaamisen vasta loppukeväästä 2022 ja päätöksiä päästiin tekemään vasta vuoden 2023 alkupuolella, osin vasta kesän kynnyksellä.

Paluu kasvu-uralle hidastuu ja talous toipuu hitaasti. Tässä haastavassa tilanteessa maakunnan myönnössä olevia kansallisia ja EU-kehittämisvaroja pyritty ohjaamaan elinkeinoelämän kannalta vaikuttavasti. Samoin kuntien perusrakenteeninvestointituilla on tuettu julkisia investointeja talouden vauhdittajina. Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Pohjois-Savon väkiluku kasvoi 487 asukkaalla vuonna 2023. Vuonna 2022 väkiluku laski 674 asukkaalla ja vuonna 2021 kasvoi 98 asukkaalla. Vuosina 2017–2020 väkiluku laski keskimäärin yli 1 100 hengen vuosivauhtia. Viime vuoden kasvua selittää erityisesti maahanmuuton voimakas kasvu. Pohjois-Savon sisäinen väestönkehitys vaihtelee kunnittain, ja väkiluku nousi vuonna 2023 Joroisissa, Keiteleellä, Kuopiossa ja Siilinjärvellä.

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 toinen vaihe on edennyt ehdotusvaiheeseen vuoden 2023 loppuun mennessä. Tavoitteena on tukea maakuntakaavalla maakunnan strategisia valintoja, yleispiirteistä paikoin yksityiskohtaistakin maakuntakaavaa sekä ratkaista seudullisia maankäytön kysymyksiä ja ajantasaistaa maakuntakaavoja toimintaympäristön ja lainsäädännön muuttuessa. Pohjois-Savon liikennejärjestelmäsuunnitelman 2040 toteutumista edistettiin vuoden 2023 aikana. Liitto osallistui myös yhteisen Itä-Suomen liikennestrategian päivittämiseen.

Vuonna 2023 edunajamistyön keskiössä oli vaikuttaminen eduskuntavaaleihin, hallitusneuvotteluihin ja hallitusohjelmaan. Tätä työtä tehtiin sekä suoraan omien tavoitteiden osalta että Itä- ja Pohjois-Suomen yhteisten hallitusohjelmatavoitteiden puitteissa mm. järjestämällä eduskuntavaali-infot, tapaamalla poliittisten puolueiden johtoa ja päättäjiä sekä kokoamalla tietoa yhdessä sidosryhmien kanssa päätöksenteon tueksi. Orpon hallituksen muodostamisen jälkeen etusijalla ovat olleet vaikuttaminen väyläinvestointeihin ja puhtaan siirtymän investointien edistämiseen sekä vaikuttaminen hallituksen Itä-Suomi-ohjelmaan.

Pohjois-Savon liitossa työskentelee sitoutunutta ja osaavaa henkilöstöä, mikä mahdollistaa kaikki ne toimet, jotka liitolle tehtäväksi on asetettu. Tämä on ehdoton vahvuus maakunnan liitolle aluekehitysviranomaisena. Toivomme, että jatkossakin olemme houkutteleva työpaikka alansa ammattilaisille.

Maakunnan liiton tärkeimpiä tehtäviä on edistää asioita vahvassa vuorovaikutuksessa sidosryhmiensä kanssa. Näitä sidosryhmiä ovat muun muassa omistajakunnat, valtion aluehallinto, oppilaitokset, elinkeinoelämä, tutkimuslaitokset ja järjestöt sekä muut sidosryhmät Suomessa ja ulkomailla. Maakunnan liittona haluamme olla yhteisen tahdon ja verkostojen rakentaja. **Kiitän Pohjois-Savon liiton henkilöstöä, päättäjiä, omistajakuntia sekä yhteistyötahojamme hyvästä työstä maakunnan kehittämiseksi!**

Tytti Määttä, maakuntajohtaja

1.1.2 Aluetalous 2023

Koronapandemia ja sen jälkeen Ukrainan kriisi ovat luoneet paljon epävarmuutta talouteen. Globaalit kriisit eivät konkretisoituneet aluetalouseluvuissa vielä vuonna 2022, mutta vuoden 2023 alkuvuoden tiedot osoittavat selkeitä taantumisen merkkejä. Tietyillä toimialoilla on onnistuttu löytämään korvaavia markkinoita, mutta haasteet energian hinnassa, kuluttajahinnoissa, materiaalien saatavuudessa, yritysten investointihalukkuudessa ja työvoiman saatavuudessa läpileikkaavat kaikkia aloja.

Kaikkien toimialojen liikevaihto laski Pohjois-Savossa tammi-kesäkuussa 0,5 % ja kasvoi koko maassa 0,6 %. Liikevaihto kasvoi metalliteollisuudessa, kaupassa sekä majoitus- ja yrityspalveluissa. Metsä- ja puutuoteteollisuuden heikko kehitys (-26,3 %) painoi koko teollisuuden liikevaihdon laskuun Pohjois-Savossa (-8,9 %). Koko maassa laskua oli 4,1 %. Tälläkin alalla kasvu on Pohjois-Savossa kahtena edellisena vuonna ollut voimakasta, noin 15 %. Metalliteollisuuden liikevaihdossa korona näkyi voimakkaimmin vuonna 2021, jolloin liikevaihto laski 2,0 %. Vuonna 2022 ala kasvoi jälleen 11,8 %. Tämän vuoden tammi-kesäkuussa kasvua oli 6,1 %. Koko maassa alan liikevaihto laski 1,6 %. Alkuvuonna 2023 kaupan ja majoitus- ja ravitsemisalujen yhteenlaskettu liikevaihto kehittyi hyvin: Pohjois-Savossa liikevaihto kasvoi 4,2 % ja koko maassa 1,6 %. Sekä Pohjois-Savossa että koko maassa alojen ensimmäisen vuosipuoliskon liikevaihto on ylittänyt euromääräisesti selvästi koronaa edeltäneen vuoden 2019 tammi-kesäkuun tason.

Globaalin talouden muutokset alkoivat näkymään voimakkaimmin aluetaloudessa tämän vuoden alkupuoliskolla. Vienti laski Pohjois-Savossa 13,4 % ja koko maassa 6,4 %. Viennin kehitys oli ollut Pohjois-Savossa positiivista vuodesta 2015 lähtien lukuun ottamatta koronan aiheuttamaa notkahdusta vuonna 2020. Koko teollisuuden vienti laski tammi-kesäkuussa niin Pohjois-Savossa kuin koko maassa. Pohjois-Savossa laskua oli 15,6 % ja koko maassa 7,0 %. Vuoden 2023 alkupuoliskolla tarkastelluista aloista ainoastaan metalliteollisuuden vienti kasvoi Pohjois-Savossa. Kasvua sille kertyi 6,6 %. Koko maassa metalliteollisuuden vienti laski 1,2 %. Metsä- ja puutuoteteollisuuden vienti oli alkuvuodesta voimakkaasti laskussa vuosien 2021 ja 2022 hyvän kasvun jälkeen. Tammi-kesäkuussa Pohjois-Savossa alan vienti laski 32,5 % ja koko maassa 13,8 %.

Tammi-kesäkuussa palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa 6,1 % ja koko maassa 6,4 %. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla palkkasumma kasvoi kaikilla Pohjois-Savon seuduilla. Teollisuuden palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa 4,3 % ja koko maassa 5,3 %. Metalliteollisuuden palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa ja koko maassa noin 6,0 %. Metsäteollisuuden palkkasumma nousi Pohjois-Savossa ja koko maassa noin 4,0 %. Kaupan, majoitus- ja ravitsemisalalan palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa 3,4 % ja koko maassa 5,3 %.

1.1.3 Väestökehitys 2023

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Pohjois-Savon väkiluku kasvoi 487 asukkaalla vuonna 2023. Vuonna 2022 väkiluku laski 674 asukkaalla ja vuonna 2021 kasvoi 98 asukkaalla. Vuosina 2017–2020 väkiluku laski keskimäärin yli 1 100 hengen vuosivauhtia. Viime vuoden kasvua selittää erityisesti maahanmuuton voimakas kasvu. Pohjois-Savon sisäinen väestönkehitys vaihtelee kunnittain, ja väkiluku nousi vuonna 2023 Jojoisissa, Keiteleellä, Kuopiossa ja Siilinjärvellä.

Pohjois-Savossa syntyvyysluvut ovat alhaisia ja kuolleisuusluvut korkeita. Vuonna 2023 luonnollinen väestönlisäys oli -1 484 henkeä. Vuotta aiemmin luku oli -1 583 henkeä. Luonnollinen väestönlisäys oli negatiivista kaikissa Pohjois-Savon kunnissa. Syntyneiden määrä, alle 1 700 henkeä, jäi tilastohistorian 1990–2023 alhaisimmaksi lukemaksi. Kuolleiden määrä laski vuoteen 2022 verrattuna, mutta oli silti mittaushistorian toiseksi korkein. Pohjois-Savo keräsi kuntien välistä muuttovoittoa 653 henkeä, kun vuotta aiemmin muuttovoittoa oli 21 ja vuonna 2021 707 henkeä. Kuntien välinen nettomuutto oli Kuopion ohella positiivista Vesannolla ja Jojoisissa, kaikissa muissa kunnissa se oli negatiivista.

Maahanmuuton kasvu on parin viime vuoden aikana ollut Pohjois-Savossa voimakasta. Vuonna 2023 netto-maahanmuutto oli ennakkotietojen mukaan 2022 henkeä. Vuonna 2022 luku oli 892 henkeä, eli kasvua kertyi 127 %. Vuonna 2021 nettomaahanmuutto oli 581 henkeä ja vuonna 2020 515 henkeä.

1.1.4 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) Pohjois-Savossa 2023

Vuoden 2023 aikana toimintansa käynnistänyt Pohjois-Savon hyvinvointialue työskentelee merkittävien hyvinvoinnin haasteiden ratkaisemiseksi. Pohjois-Savon alueen kehitykseen vaikuttavat demografinen kehitys, liian suuri työkyvyttömiä osuus työikäisissä, ja palvelujen saatavuus, jota rajoittavat hyvinvointialueen rahoitustilanne sekä osaavan työvoiman saatavuus.

Pohjoissavolaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä (HYTE) sekä osallisuuden ja vahvistamisessa on edelleen paljon parannettavaa. Pohjois-Savossa kokonaissairastavuus (THL:n ikävakioitu sairastuvuusindeksi) on koko maan korkein (120,6), kun maan keskiarvo on 100. Maakunnan sisällä erot ovat suuria. Sairastavuutta nostavat muita maakuntia ja koko maan tasoa korkeammat mielenterveyden (134) ja tuki- ja liikuntaelinsairauksien (135) ilmaantuvuus. Lasten ja nuorten koettu terveydentila ei eroa muista maakunnista. Työikäisistä yli kolmannes ja ikääntyneistä yli puolet kokee terveydentilansa keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi. Työkyvyttömyys ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuus Pohjois-Savossa on suuri. Tähän vaikuttavat työttömyys, taloudellinen tilanne ja koulutustaso. Työkyvyttömyyteen vaikuttaa myös terveystieteiden palvelujen saatavuus. Pohjois-Savossa työttömien terveystarkastukset toteutuvat heikosti, vain 4,7 % työttömistä on tehty perusterveydenhuollon terveystarkastus, aktiivisimmin Sonkajärvellä (22 %) ja heikoiten Kuopiossa (0,4 %). Muita maakuntia heikompi terveys ja runsaampi sairastaminen heikentävät pohjoissavolaisten elämänlaatua ja toiminta- ja työkykyä sekä lisäävät sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen tarvetta ja kustannuksia. Korkeaan sairastavuuteen voidaan vaikuttaa keskittymällä alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman mukaisesti terveyttä edistäviin toimiin.

Osallisuutta on edistetty erityisesti hanketyön voimin. Maakunnassa toimivat vammais- ja vanhusneuvostot ja nuorisovaltuusto. Hyvinvointialueen osallisuusohjelma on valmistunut. Työikäisistä erittäin heikkoa osallisuutta kokevia on Pohjois-Savossa toiseksi vähiten maakunnista (7,6 %). Joka kymmenes yläkoululainen on syrjäytymisvaarassa heikon osallisuuden kokemuksen vuoksi. Paras osallisuuden kokemus nuorilla on Jorjoissa ja heikoin Kiuruvedellä. Yksinäisyyden tunne on viime vuosina kasvanut lapsilla, nuorilla ja ikäihmisillä.

Lapset, nuoret ja aikuiset liikkuvat aikaisempaa enemmän. Yli 75-vuotiaiden liian vähän liikkuvien osuus on hieman kasvanut. Eniten liikunta on lisääntynyt matalan koulutustason vastaajilla, mikä voi vaikuttaa työkyvyttömyyslukuihin. Elintapaohjaus on saatava osaksi palvelutuotantoa. Väestön ikääntyessä kaatumisten ehkäisyyn tarvitaan tehokkaita toimenpiteitä, jotta iäkkäiden tapaturmat vähenisivät. Lasten ja nuorten kohdalla huoli ravitsemuksesta on kasvanut. Aamupalan ja koululounaan jättää väliin yhä useampi koululainen ja opiskelija. Syömishäiriöriskissä on nuorista yli viidennes. Lihavuus lisääntyy ennusteen mukaan vuoteen 2032 mennessä noin 3–3,5 % ja sen myötä nivelrikon esiintyvyys. Viidennes yläkoululaisista kokee ahdistusta ja neljännes masennusta. Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneita on vertailualueisiin verrattuna eniten. Nuorten raittius on lisääntynyt, mutta uudet nikotiinituotteet valtaavat alaa. Lähes puolet nuorista ilmoittaa saavansa päihteitä perhepiiristä. Aikuisista liikaa alkoholia käyttää vajaa kolmasosa. Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saa nuorista aikuisista lähes puolet ja aikuisista lähes 40 %, joka on muuta maata selvästi enemmän. Aikuisien itsemurhakuolleisuus on nousussa. Pohjois-Savossa väkivaltarikokset ovat kasvussa. Nuorten kokema seksuaalinen ahdistelu on edelleen yleistä ja viikoittain kiusaamista kokee joka kymmenes alakoululainen. Aikuisuuden mielenterveyden perusta luodaan jo lapsuudessa. Lasten- ja nuorten mielenterveyden tukea on pystyttävä tarjoamaan entistä paremmin.

Pohjois-Savon jokaisessa kunnassa on HYTE-työtä koordinoiva henkilö, mutta HYTE-työhön käytettävissä olevissa työaikaresursseissa on haasteita. Tarvitaan palvelupolkujen kuvausta sekä ennaltaehkäisy vahvistamista hoitopolkuihin ja palvelutuotantoon. Mieliteko 2.0 ryhmähankkeet toimivat mielenterveyden ja mielen hyvinvoinnin edistämiseksi. Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tulokset näkyvät pitkällä aikavälillä. Väestön hyvinvointiin tarvitaan ylimaakunnallista satsaamista Itä-Suomen yhteistoiminta-alueella. Itä-Suomen yliopiston terveystutkimus- ja vaikuttavuusosaaminen tulee hyödyntää täysimääräisesti ja luoda yhdessä valtion kanssa vaikuttavuutta sote-alalle sekä ennaltaehkäisyyn.

1.1.5 Toiminta-ajatus

Pohjois-Savon liiton strategiana on olla aluekehittämisen kärkiosaaja. Liitto toimii maakunnan ja sen asukkaiden eduksi jäsenkuntiensä yhteisenä edunvalvontana-, kehittämis- ja suunnittelukuntayhtymänä. Pohjois-Savon liitto on maakunnan yhteisen tahdon muodostaja ja verkostojen rakentaja sekä aineellisen ja henkisen hyvinvoinnin edistäjä.

Aluekehitysviranomaisena Pohjois-Savon liiton tehtävä on vastata maakuntasuunnitelman, maakuntaohjelman ja sen toteuttamissuunnitelman laadinnasta ja toteutuksesta. Pohjois-Savon liitto vastaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesta maakuntakaavoituksesta eli ylikunnallisesta yleispiirteisestä alueidenkäytön suunnittelusta. Pohjois-Savon liitto vastaa myös eri EU-ohjelmien ja kansallisten erityisohjelmien laadinnasta ja toteutuksesta sekä tukien oikeasta ja vaikuttavasta kohdentamisesta. Liitto edistää toimenpiteillään maakunnan eri toimijoiden kansainvälistymistä.

1.1.6 Tehtävät ja edunajaminen

Tehtävät

- Maakunnan edunajamis- ja kehittämistehtävät
- Aluekehityksestä annetun lain ja asetuksen mukaiset tehtävät
- Maankäyttö- ja rakennuslain ja -asetuksen mukaiset tehtävät
- Muissa laeissa ja alemman asteisissa säädöksissä maakuntien liitoille erikseen määrätyt tehtävät

Päävastuualueet

- Aluekehitys
- Alueiden käyttö
- Hallinto

Edunajaminen

Maakunnan edunajamistehtävät tarkoittavat maakunnalle merkittävien asioiden edistämistä ja maakuntaa haittaavien vaikutusten poistamista tai pienentämistä kannanotoilla ja lausunnoilla sekä neuvottelemalla. Edunajaminen edellyttää keskeisten asioiden tunnistamista ja niihin vaikuttamista paikallistasolta alueellisen yhteistyön kautta johdonmukaisesti valtakunnalliseen ja Euroopan unionin päätöksentekoon saakka.

Pohjois-Savon keskeiset edunajamisasiat on esitelty marraskuussa 2022 hyväksytyssä Pohjois-Savon uuden kasvun suunnitelmassa 2023–2024. Asiakirja sisältää sekä keskeiset maakunnan omat että yhteistyöalueiden yhteiset edunajamisasiat.

Vuonna 2023 edunajamistyön keskiössä oli vaikuttaminen eduskuntavaaleihin, hallitusneuvotteluihin ja hallitusohjelmaan. Tätä työtä tehtiin sekä suoraan omien tavoitteiden osalta että Itä- ja Pohjois-Suomen yhteisten hallitusohjelmatavoitteiden puitteissa mm. Järjestämällä eduskuntavaali-infot, tapaamalla poliittisten puolueiden johtoa ja päättäjiä sekä kokoamalla tietoa yhdessä sidosryhmien kanssa päätöksenteon tueksi. Orpon hallituksen muodostamisen jälkeen etusijalla ovat olleet vaikuttaminen väyläinvestointeihin ja puhtaan siirtymän investointien edistämiseen sekä vaikuttaminen hallituksen Itä-Suomi-ohjelmaan.

Venäjän 24.2.2022 hyökkäys Ukrainaan aiheutti suuria muutoksia Itä-Suomen teollisuuden ja kuljetusten virtoihin sekä yritysten kannattavuuteen ja alueen yleiskuvaan. Pohjois-Savon liitto on jatkanut virkamiestason ja poliittisten vaikuttajien tapaamisella Pohjois-Savon ja Itä-Suomen elinvoimaa vahvistavien toimien edistämiseksi kaikilla hallinnonaloilla.

Pohjois-Savo; liikenteen solmukohta

Maakuntapäivän seminaari 15.8.2023 oli tähdätty Pohjois-Savon väyläinvestointien edistämiseen ja alueen valtakunnallisesti merkittävien yritysten tarpeiden nostamiseen valtakunnallisen liikennehallinnon tietoisuuteen. Seminaarin päävieras oli Väyläviraston pääjohtaja Kari Wihlman ja muina puhujina Keitele Groupin johtaja Matti Kylävainio, Olvi Oyj:n asiakkuus- ja logistiikkajohtaja Marjatta Rissanen ja YARA:n Eero Hemming. Seminaariin saapui hyvä yleisömäärä ja tapahtuma sai osakseen myös runsaasti julkisuutta.

Järjestetyt eduskuntavaali-infot (10.1. ja 13.3.) saivat kansanedustajaehdokkaiden parissa hyvän osallistumisasteen. Tilaisuuksien tavoite onnistui: ehdokkaat saivat uutta tietoa ja alueellista näkökulmaa eri aloilta ja toisaalta ehdokkaat ja puolueet hyödynsivät maakunnalle tärkeitä kärkeasioita omissa kampanjoissaan, jolloin maakuntamme edunajamistyö sai uusia kanavia ja puolestapuhujia. Tilaisuuksista muodostui hyvä yhteistyötapahtuma sidosryhmien kanssa ja toimintamuotoa jatketaan euro-, kunta- ja aluevaalien yhteydessä saadun hyvän palautteen pohjalta.

Itäsuomalainen edunajaminen

Itä-Suomen maakuntaliittojen puheenjohtajana toimi vuonna 2023 Etelä-Savo. Vaali- ja hallitusneuvotteluvuoden vuoksi vaikuttamistyötä sovittiin paljolti yhteen IP-alueen ja Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunnan kanssa, mihin vaikutti myös se, että Etelä-Savo toimi yhtä aikaa sekä Itä- että Itä- ja Pohjois-Suomen puheenjohtajana.

16.5. Helsingissä pidetyssä Itä-Suomen neuvottelukunnan kokouksessa kuultiin hallitusneuvotteluja käyvien puolueiden edustajien katsauksia ja terävöitettiin viestejä neuvotteluihin.

Itä-Suomen neuvottelukunnan kokous 7.12. pidettiin Helsingissä. Neuvottelukunta otti kokouksessa laajan kannanoton, jossa vaadittiin, että Suomen hallituksen on varmistettava Itä-Suomen yhdenvertaiset kehittämismahdollisuudet. Teemoina kannanotossa olivat energiaratkaisut ja saavutettavuuden parantaminen. Puheenjohtajamaakunnan kapula vaihdettiin Pohjois-Karjalan liitolle.

Itä- ja Pohjois-Suomen edunajaminen

Etelä-Savo toimi Itä- ja Pohjois-Suomen puheenjohtajana. Toimintaa hallitsi eduskuntavaaleihin ja hallitusneuvotteluihin vaikuttaminen vuonna 2022 hyväksytyjen yhteisten tavoitteiden pohjalta.

23.2. järjestettiin Helsingissä Itä- ja Pohjois-Suomen liittojen tapaaminen Euroopan parlamentin jäsenten kanssa.

Heti eduskuntavaalien jälkeen kartoitettiin vaikutuskanavat ja keskeiset teemat vaikuttamiseksi keskeisiin hallitusta muodostaviin tahoihin. 16.5. Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunnassa käytiin vuoropuhelua hallitusta muodostavien puolueiden edustajien kanssa. Pohjois-Savon kannalta tässä yhteydessä oli tärkeää vaikuttaa siihen, että edellisvuonna päätetyt yhteiset tavoitteet pysyvät koossa.

IP-huippukokous järjestettiin tavanomaisesta poiketen 5.–6.10. Helsingissä. Kokouksessa vieraili useita uuden hallituksen ministereitä kertomassa omien toimialojensa näkymistä. Aluekehityksestä vastaava elinkeinoministeri Ville Rydman korosti puheenvuorossaan tulevan EU-toimielinkauden ja –rahoituskauden haasteita ja tavoitetta pitää IP-alueen asema ja rahoitusmahdollisuudet mahdollisimman hyvinä. Ministeri myös mainitsi pyrkimyksen liikenteen EU-rahoituslähteiden käyttöön alueen vahvistamiseksi.

7.12. Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunnan kokous järjestettiin Helsingissä. Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntaliitot julkaisivat kokouksen yhteydessä yhteisen kannanoton, jossa vaadittiin Suomen hallitusta reagoimaan Venäjän hyökkäyssodan alueellisiin vaikutuksiin. Kannanotossa esitettiin, että maan hallitus käynnistää viimein konkreettiset erityistoimet. Käytännössä vaadittiin, että valtioneuvoston kanslian johdolla on toteutettava Pohjoisen ohjelma sekä Itäisen Suomen vision ohjelma ja sopimus alueen elinvoiman vahvistamiseksi. Puheenjohtajamaakuntana vetovastuun vuodelle 2024 otti Keski-Pohjanmaa.

Itä- ja Pohjois-Suomen metsätyöryhmä jatkoi työtään useiden EU-lakialoitteiden ja vaikuttajatapaamisten parissa. Edunajamisen taustaksi tuotetaan tietoa muun muassa yhteisellä Metsien muutos –tutkimushankkeella, jonka tulokset valmistuivat loppuvuoden 2023 aikana esiteltäviksi sekä kullekin maakuntaliitolle erikseen että suuralueen webinaarissa. Useat metsä-, ilmasto- ja ympäristöperusteiset EU-lainsäädäntöhankkeet jäivät edelleen vuonna 2023 EU-toimielimissä kesken ja niistä odotetaan mahdollisia päätöksiä tai kumoutumista viimeistään huhtikuun alussa 2024.

EU- ja globaali toimintakenttä

Kansainvälisessä edunajamisessa yhteistyötä on tehty Euroopan pohjoisten harvaanasuttujen alueiden verkostossa (NSPA, Northern Sparcely Populates Areas). NSPA-verkoston kanssa on käynnistetty jo valmistautuminen vuoden 2027 jälkeisen EU:n koheesiopolitiikan valmisteluun. Yhteisin tilaisuuksin (mm. NSPA-forum Joensuussa) ja kannanotoin on tuotu esille EU:n arktista ulottuvuutta ja siihen liittyviä mahdollisuuksia mutta myös haasteita sekä EU:n aluetukien merkitystä pohjoisille alueille.

Vuoden 2022 lopussa käynnistyneessä EU:n komission maksamassa selvityksessä, kartoitetaan EU:n pohjoisten alueiden nykytilannetta, etenkin vihreän siirtymän tuomiin mahdollisuuksiin liittyen. OECD järjesti kussakin mukana olevassa maakunnassa sidosryhmätyöpajat syksyllä 2023. Raportti valmistuu vuonna 2024 ja sen tuotoksia tullaan hyödyntämään EU-tason edunajamisessa, mutta myös kansallisessa EU-vaikuttamisessa.

EU:n koheesiopolitiikan valmisteluun kytkeytyy myös Itä- ja Pohjois-Suomen (IP-alueen) yhteinen hanke, Elinkeinot murroksessa (ELMO II), joka päättyi vuoden 2023 lopussa. Tavoitteena hankkeessa oli päivittää Itä- ja Pohjois-Suomen yhteinen strategia elinkeinopoliittisiin kärkiin liittyen sekä vahvistaa ylimaakunnallista klusteroitumista. Valmistunutta Itä- ja Pohjois-Suomen älykkään erikoistumisen strategiaa, joka yhdistä kunkin maakunnan omat painopisteet, tullaan hyödyntämään tulevan koheesiopolitiikan edunajamisessa. Samoin siihen perustuen käynnistetään IP-alueen yhteisiä teemahakuja.

Edunajamistyötä tukee Itä- ja Pohjois-Suomen yhteinen Brysselin toimisto järjestämällä tapaamisia sekä valmistelemalla Itä- ja Pohjois-Suomen kannanottoja. Toimisto on ollut liiton apuna myös suoraan EU:lta haetavan rahoituksen tiedottamisessa.

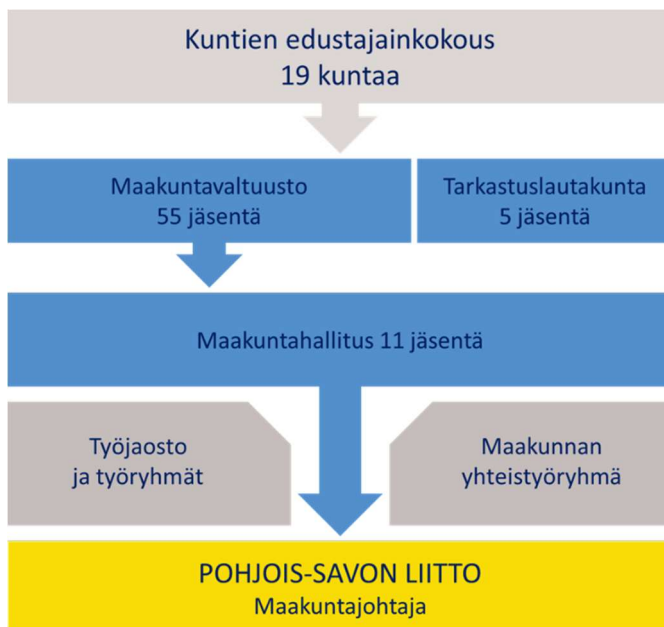
Pohjois-Savon valtuuskunta

Pohjois-Savon valtuuskunnan talvikokous ja savolainen kirjailijatapaaminen järjestettiin perinteisesti Minna Canthin päivän tiimoilla, 23.3.2023 Helsingissä. Valtuuskunnan kokoukseen osallistui 19 valtuuskunnan jäsentä. Kirjailijavieras oli Antti Heikkinen, joka kertoi runsaalle kuulijakunnalle (noin 120 osallistujaa) kirjailijan työstään ja erityisesti sen alkutaipaleesta ja vaikutteista. Uusi maakuntajohtaja Tytti Määttä esittäytyi valtuuskunnalle ja pyysi jäseniltä ehdotuksia toiminnan kehittämiseen.

Valtuuskunnan kesäkokous pidettiin maakuntapäivän yhteydessä Kuopiossa 14.–15.8.2023. Varsinaiseen kokoukseen osallistui 9 valtuuskunnan jäsentä. Kokouksen ohjelmassa valtuuskunta tutustui arkkitehtitoimisto Partanen-Lamusuon töihin, Savilahden kampushankkeeseen sekä Kuopion kaupungin Savilahti-kehityshankkeeseen. Kokouksen yhteydessä Minna Canthin talo ry:n varapuheenjohtaja Atso Almila esitteli Kanttilaa ja suunnitelmia sen kehittämiseksi.

Kesäkokous valitsi valtuuskunnan puheenjohtajaksi Pirjo Airaksisen ja varapuheenjohtajaksi Tuomo Holopaisen. Valtuuskunta kävi keskustelua toiminnan kehittämisestä verkostomaisempaan suuntaan ja uusille jäsenille helpommin lähestyttäväksi. Asiaa pohtivaan työryhmään nimettiin valtuuskunnan puheenjohtaja ja sihteeri sekä maakuntajohtaja ja maakuntahallituksen puheenjohtaja.

1.1.7 Pohjois-Savon liiton organisaatio

1.1.8 Olennaiset muutokset maakuntaliiton toiminnassa ja taloudessa

Vuoden 2023 talouteen ja toimintaan vaikuttivat maakuntajohtajan, aluekehitysasiantuntijan, tietopalveluasiantuntijan, maakuntasuunnittelijan ja erityisasiantuntijan rekrytoinnit. Henkilöstömuutosten vuoksi hallinnon henkilöstöbudjetti alittui. Vuoden 2023 henkilöstömenoja nostivat 1.6.2023 alkaen työehtosopimuskorotusten lisäksi uuden TVA-järjestelmän käyttöönotto, johon kohdistettiin osa paikallisesta järjestelyerästä. Palvelujen ostot eivät toteutuneet täysimääräisesti talousarvioon nähden. Vuodelle 2023 oli budjetoitu maakuntakaavoituksen osalta ulkopuolista konsultointityötä, joka saatiin toteutettua omana työnä.

Lisäksi ICT-järjestelmän uudelleenrakentaminen sekä sähköisen arkistoinnin käyttöönotto eivät toteutuneet johtuen TAHE-palvelun järjestämisessä ilmenneistä merkittävistä ongelmista. TAHE-palvelujen osalta budjetti ylittyi, koska palveluntarjoaja sekä käytössä olevat ohjelmistot jouduttiin vaihtamaan kaksi kertaa vuoden aikana. Alkuvuodesta 2023 aloittanut TAHE-palveluntarjoaja ei kyennyt tuottamaan palveluja liiton edellyttämällä tavalla, joten sopimus päädyttiin irtisanomaan ennen 6 kuukauden irtisanomisajan päättymistä yhteisymmärryksessä palveluntarjoajan kanssa. Elokuussa liitto palasi takaisin Monetra Pohjois-Savo Oy:n asiakkaaksi. Järjestelmien sekä ympäristön uudelleenrakentamisesta koitui ylimääräisiä kustannuksia, joita ei ole voitu huomioida budjetissa. Lisäksi alkuvuoden palkanlaskennan ja kirjanpidon tarkastus- ja korjaustyö aiheuttivat lisäkuluja sekä veivät henkilöstöresursseja hallinnon osalta.

Maakuntahallituksen kustannuspaikalla tulot ja menot ylittyivät olennaisesti johtuen maakuntapäivän konsertin toteutuksesta. Kokonaisuudessaan pääsymaksu- ja avustustulot kattoivat konsertin kustannukset ja liiton omavastuuosuus jäi budjetoidun mukaiseksi. Luottamushenkilöhallinnon osalta matka- ja kokoustarjoilukustannusten arviointi on haastavaa johtuen etäosallistujien määrästä. Nykyisin suurin osa kokouksista ja seminaareista järjestetään hybriditilaisuuksina.

Liitossa käynnistyi vuonna 2023 kaksi omaa hanketta. Ennakointitiedon integraatio Pohjois-Savossa-hankkeen tavoitteena on työvoimatarpeen määrällinen ja laadullinen ennakointi Pohjois-Savossa sekä arvioida vihreän siirtymän vaikutusta Pohjois-Savon toimintaympäristöön. Kokonaisturvallisuuden klusteri Pohjois-Savossa-hankkeen tavoitteena on synnyttää pysyvän ylimaakunnallisen yhteistoiminnan pohja, jossa eri alueiden osaaminen ja vahvuudet täydentävät toisiaan vahvistaen itäisen Suomen elinvoimaa ja turvallisuutta pitkällä jännteellä. Viitoskäytävä -kumppanuudella kehittyvä kasvuvyöhyke -hanke sai jatkoaikaa toukokuulle 2024. Alkuperäisen hankesuunnitelman mukaisesti hanke olisi päätynyt vuoden 2023 loppuun. Lisäksi vuonna 2023 toteutettiin Tulevaisuuden kunta -selvityshanke, jonka tavoitteena oli tukea Pohjois-Savon kuntia valmistautumisessa vuoden 2025 alusta voimaan tulevaan TE-2024 -uudistukseen.

Maakuntaliiton toimintaa on päävastuualueittain tarkemmin kuvattu luvussa 2 ja talouden toteutumista luvuissa 2, 3 ja 4.

Maakuntavaltuusto hyväksyi vuoden 2023 talousarvion ja toimintasuunnitelman vuosille 2023–2025 kokouksessaan 12.12.2022 ja maakuntahallitus hyväksyi käyttösuunnitelmat tulosityksiköittäin meno- ja tulolajeittain sekä maksuosuuksien laskutuspäivät kokouksessaan 19.12.2022. Tarkemmat euromääräiset ja sanalliset määrärahojen käyttösuunnitelmat on laadittu hallinnon päävastuualueella.

Kunnat rahoittavat luottamushenkilöhallinnon, liiton hallinnon ja osan rakennerahaston toiminnan menoista. Kunnilta perittiin maksuosuuksina 2.426.879 €. Lisäksi kunnilta perittiin Pohjois-Savon kehittämisrahastoon 264.807 €.

Seuraavasta taulukosta ilmenee tulojen ja menojen toteutuma tulosityksiköittäin:

TULOT				
Tulosityksikkö	Tuloarvio /TA	Toteutunut TP 2023	Tulojen ylitys / alitus (-)	Toteutunut TP 2022
<u>Varsinainen toiminta</u>				
Luottamushenkilöhallinto	0	72 493,97	72 493,97	0,00
Hallinto	2 517 615,00	2 527 324,49	9 709,49	2 538 437,28
Rakennerahasto	<u>300 000,00</u>	<u>300 000,00</u>	<u>0,00</u>	<u>300 060,00</u>
	2 817 615,00	2 899 818,46	82 203,46	2 838 497,28
Projektit	600 000,00	594 671,18	-5 328,82	1 266 445,28
P-S:n kehittämisrahasto	264 807,00	264 807,00	0,00	264 807,00

MENOT				
Tulosyksikkö	Menoarvio /TA	Toteutunut TP 2023	Menojen ylitys / alitus (-)	Toteutunut TP 2022
<u>Varsinainen toiminta</u>				
Luottamushenkilöhallinto	194 953,17	223 174,70	28 221,53	198 510,11
Hallinto	2 147 732,50	1 989 608,27	-158 124,23	1 982 834,33
Rakennerahasto	<u>474 503,89</u>	<u>457 508,89</u>	<u>-16 995,00</u>	<u>429 794,71</u>
	2 817 189,56	2 670 291,86	-146 897,70	2 611 139,15
Projektit	601 475,44	619 190,21	17 714,77	1 257 694,08
P-S:n kehittämisrahasto	264 807,00	311 365,50	46 558,50	165 565,00

Edellä olevan taulukon mukaisesti menot varsinaisessa toiminnassa alittuivat hallinnossa 158.124 € ja rakennerahastossa 16.995 €, ja ylitystä talousarvion nähden muodostui luottamushenkilöhallinnossa 28.222 €. Tulot ylittivät luottamushenkilöhallinnossa 72.494 € ja hallinnossa 9.709 €. Tarkemmin eri meno- ja tulo-lajien ylitykset ja alitukset tulosyksiköittäin ilmenevät taulukoissa 2.2.2.

Varsinaisen toiminnan lisäksi liitossa on projekteja sekä Pohjois-Savon kehittämisrahasto. Seuraavan vuoden projekteihin varattujen määrärahojen ja tuloarvioiden tarkka ennakointi on vaikeaa talousarvion valmisteluvaiheessa. Tilivuonna 2023 projektien menot ylittivät talousarvioon verrattuna 17.715 € ja tulot alittuivat 5.329 €. Projektien alijäämäksi muodostui 24.519 € (taulukko 3.1.2 Tuloslaskelma tulosyksiköittäin). Projektien tulos sisältää hankkeiden omavastuuosuuksia sekä projektihenkilöstön lomapalkkavarausten muutoksia, johon liittyvä rahoitusosuus voidaan hakea maksuun vasta lomapalkkakustannusten todellisen maksuajankohdan perusteella. Lisäksi hankkeiden flat rate -kustannusmalli ei kata kaikkia projektin kustannuksia. Projektien rahoitus tulee eri rahoituslähteistä (EU, ministeriöt ja Pohjois-Savon kehittämisrahasto). Tilivuonna 2023 projektien määrä ja euromääräinen osuus väheni edellisvuoteen verraten.

Pohjois-Savon kehittämisrahaston tapahtumia seurataan erillään muista liiton tapahtumista. Rahastolla ei ole tulosvaikutusta liiton varsinaiseen toimintaan. Pohjois-Savon kehittämisrahaston muutoksena kirjattiin 46.558,50 €, joka muodostuu tilikaudella rahastoon maksettujen kuntaosuuksien (264.807,00 €) ja rahastosta maakuntahallituksen hankkeille myöntämien avustusten (311.365,50 €) erotuksesta. Liitteessä 1 on erittely maakuntahallituksen päätöksellä myönnettyistä tuista.

Tuloksen muodostuminen ilmenee taulukosta 3.1.2. Tilikauden tulos on 160.035 €. Kun siihen lisätään edellä selostettu kehittämisrahaston muutos 46.559 €, tilikauden ylijäämäksi muodostuu 206.593 €.

1.1.9 Henkilöstö

Henkilöstökertomuksen tarkoituksena on antaa kokonaiskuva henkilöstöasioiden nykytilasta ja kehityssuunnasta. Henkilöstöraportointi tukee henkilöstöjohtamista, henkilöstön työhyvinvointia ja työn tuloksellisuutta, auttaen luottamushenkilöitä sekä virkajohtoa hahmottamaan paremmin ne muutossuunnat, joiden arvioidaan vaikuttavan henkilöstövoimavaroihin. Henkilöstökertomus noudattaa vuonna 2021 annettua kuntalan henkilöstökertomussuositusta viiden valtakunnallisesti määritetyn tunnusluvun osalta vuodesta 2022 alkaen. Muilta osin henkilöstökertomusta tullaan kehittämään vuonna 2024.

Henkilöstön määrä 31.12.2023

Pohjois-Savon liiton palveluksessa oli 31.12.2023 yhteensä 35 henkilöä, joista toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa oli 26 henkilöä, määräaikaisessa palvelussuhteessa neljä (4) henkilöä ja liiton projekteissa viisi (5) määräaikaista henkilöä. Vakinaisista kaksi (2) henkilöä oli kertomusvuoden lopussa virka-/tai työvapaalla ja kaksi (2) henkilöä osa-aikaeläkkeellä. Koko liiton henkilötyövuosikertymä laski edellisvuodesta 19,4 % projektien määrän vähentyessä. Varsinaisen toiminnan henkilötyövuosikertymä nousi 3,1 %.

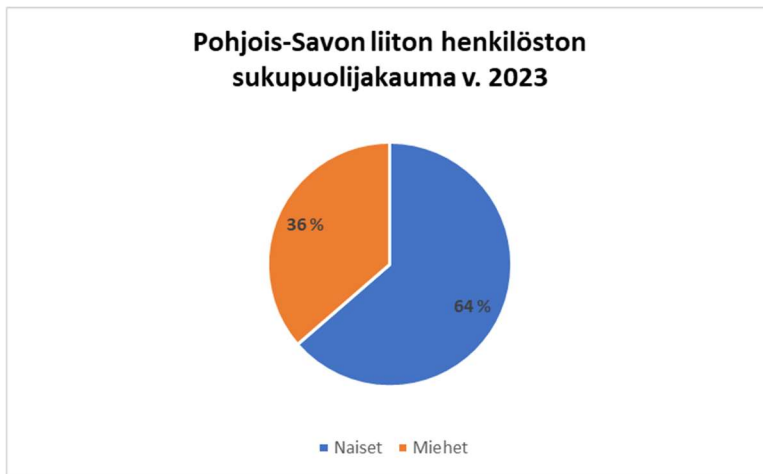

	31.12.2023		31.12.2022	
	Henkilöä	%	Henkilöä	%
Varsinainen toiminta	30	85,7	25	71,4
-toistaiseksi *)	26	74,3	22	62,9
-määräaikainen	4	11,4	3	8,6
Projektit (määräaikainen)	5	14,3	10	28,6
Yhteensä	35	100,0	35	100,0

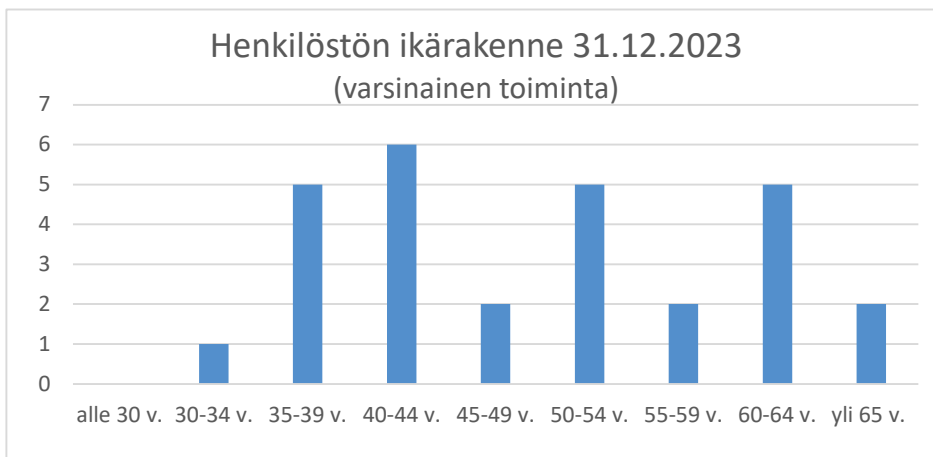
*) Vuoden 2023 lukumäärään sisältyy kaksi (2) virka-/työvapaalla olevaa henkilöä.

HTV 2	2023	2022
Varsinainen toiminta	25,71	24,94
-toistaiseksi	22,55	21,37
-määräaikainen	3,16	3,57
Projektit (määräaikainen)	3,11	10,81
Yhteensä	28,82	35,75

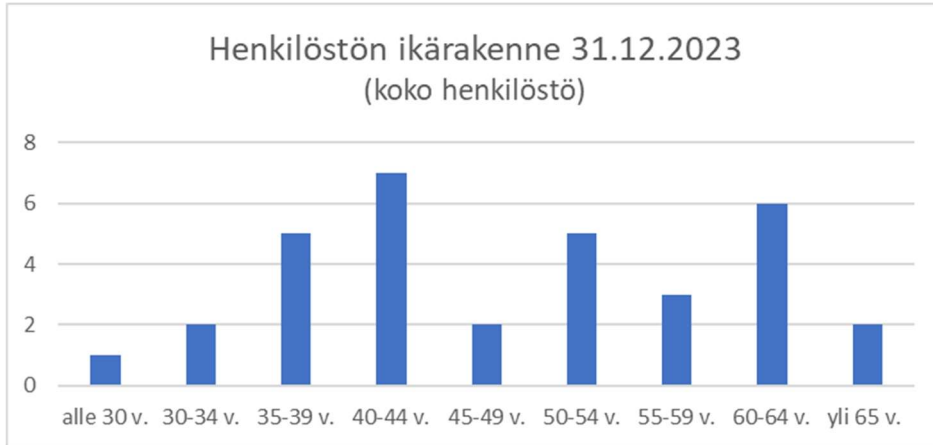
Henkilötyövuosi= Palkallisten palveluksessaolopäivien lukumäärä kalenteripäivinä / 365 *(osa-aikaprosentti/100)

31.12.2023 tilanteessa varsinaisen toiminnan palvelussuhteissa naisia oli 17 ja miehiä 11. Projekteissa naisia oli neljä ja miehiä yksi. Yhteensä koko henkilöstöstä naisten osuus oli 64 % ja miesten osuus 36 %. Tilastossa ei ole huomioitu virka-/työvapaalla olevia henkilöitä.

Varsinaiseen toimintaan kuuluvan henkilöstön keski-ikä vuonna 2023 oli 49,4 vuotta (2022: 49,1). Koko henkilöstön keski-ikä oli 48,7. Tilasto ei sisällä virka-/työvapaalla olevia henkilöitä.

Vuonna 2023 alkaneita palvelussuhteita (vakinaiset) oli viisi ja päättyneitä palvelussuhteita kolme. Lisäksi yksi henkilö vaihtoi tehtävää organisaation sisällä. Vaihtuvuus laski 13,6 prosenttiin, kun se edellisvuonna oli 16 %.

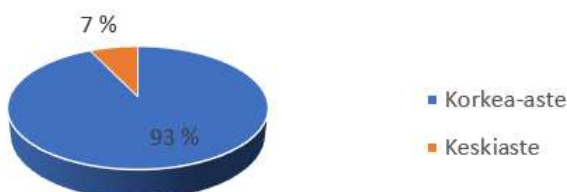
Sairauspoissaolot laskivat edeltävään vuoteen nähden 24,8 prosenttia koko liiton henkilöstön osalta ja 8,0 prosenttia varsinaisen toiminnan henkilöstön osalta. Vuoden 2023 sairauspoissaolot sisältävät yli 30 kalenteripäivän pituisia sairauspoissaolojaksoja yhteensä 173 kalenteripäivää (v. 2022: 208 kalenteripäivää).

Sairauspoissaolot (kalenteripäivät)	2023		2022	
	Palkalliset sairauspoissaolot	Palkattomat sairauspoissaolot	Palkalliset sairauspoissaolot	Palkattomat sairauspoissaolot
Varsinainen toiminta	273	13	311	0
Koko henkilöstö	281	13	391	0
Keskimäärin / henkilötyövuosi, varsinainen toiminta	10,6	0,5	12,5	0
Keskimäärin / henkilötyövuosi, koko henkilöstö	9,8	0,5	10,9	0

	2023	2022
Sairauspoissaoloprosentti, varsinainen toiminta	4,4 %	4,6 %
Sairauspoissaoloprosentti, koko henkilöstö	4,1 %	4,0 %
0 päivää sairastaneet (%-osuus varsinaisen toiminnan henkilöstöstä)	44,0 %	34,6 %

$Sairauspoissaolo\% = \text{sairauspoissaoloaika (pv)} / \text{henkilöstön teoreettinen säännöllinen työaika (pv)} * 100$

Henkilöstön koulutustaso 31.12.2023 (vakinaiset ja määräaikaiset)

Koulutuspäiviä oli tilastoitu kertomusvuonna yhteensä 67 päivää. Koulutuspäivien todellinen kokonaismäärä on esitettyä suurempi, kun osa etäkoulutustapahtumista jäivät tilastoinnin ulkopuolelle.

Kevan rahoittaman Maakuntien liitot yhdessä oppien -kehittämishankkeen toiminta päättyi marraskuussa 2023. Hankkeen tavoitteena oli lisätä työntekijöiden työssäjaksamista sekä ammattitaitoa. Hyvän käytännönä hankkeesta jäi elämään verkostot eri ammattiryhmien kesken. Lisäksi hanke madalsi kynnystä olla yhteydessä kollegoihin muissa liitoissa. Hallintojohtajien verkoston kesken pohditaan, voisiko yhteisiä koulutuksia järjestää jatkossakin, koska esim. hankkeen järjestämä tekoälykoulutus oli erittäin suosittu kaikissa osallistuneissa liitoissa.

Pohjois-Savon liitossa on yhteistoiminnassa sovitut käytännöt henkilöstön yhdenvertaisuuden ja tasa-arvoisen kohtelun sekä työhyvinvoinnin varmistamiseksi. Toimintatavat on kuvattu sisäisissä toimintaohjeissa. Yhteistoimintavelvoitteet perustuvat lakiin miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta, yhdenvertaisuuslakiin sekä työ- turvallisuuslakiin. Yhteistoimintaan on kaksi foorumia: pääluottamusmiespalaverit ja TYHY-toimikunta, jonka jäsenet valitaan vaaleilla neljän vuoden välein. Näiden lisäksi maakuntajohtajan nimeämässä johtoryhmässä on henkilöstön edustus.

Liiton rekrytointikäytännöt ovat tasa-arvo ja yhdenvertaisuusneutraaleja ja niissä noudatetaan hallintosääntöä ja rekrytoinnin ohjeita. Töiden organisointi edistää naisten ja miesten sijoittumisen tasapuolisesti erilaisiin tehtäviin ja kaikilla on yhtäläiset mahdollisuudet uralla etenemiseen organisaation eri tasoilla. Työntekijöitä kohdellaan yhdenvertaisesti työsuhteen kestosta ja laadusta riippumatta. Kaikki noudattavat sovittuja toimintakäytäntöjä. Epäselvissä tilanteissa ohjeet tarkennetaan yhteneviksi. Yhteistoiminnassa (pääluottamusmiespalaverit, TYHY-toimikunta ja työpaikkakokoukset) työoloja kehitetään siten, että ne ovat yhdenvertaisia kaikille sekä helpottavat työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista. Vuosilomajärjestelyistä päätettäessä noudatetaan tasapuolisuutta.

Muina tasa-arvo ja yhdenvertaisuusperiaatteina on todettu noudatettavaksi, että huolehditaan siitä, ettei työn- tekijä joudu sukupuolisen häirinnän tai ahdistelun kohteeksi ja annetaan selkeät toimintaohjeet häirintätilanteita varten.

Tuki- ja liikuntaelinsairauksien ennaltaehkäisyyn on panostettu työpaikalla hankkimalla työergonomiaa tukevia laitteita ja välineitä mm. kaikilla on käytössä sähköpöydät sekä mahdollisuus valita itselle sopiva työtuoli. Lisäksi Pohjois-Savon liitto tuki henkilöstönsä hyvinvointia mm. tarjoamalla virike-etuja sekä osallistumalla henkilöstön fysikaalisen hoidon kustannuksiin työterveyshuollon läheteellä. Työterveyshuoltosopimus on Kallaveden Työterveyden kanssa. Liiton työntekijöillä on lakisääteisen työtaturmavakuutuksen lisäksi työnantajan tarjoama laaja vapaa-ajan tapaturmavakuutus Pohjola Vakuutuksessa. Psykososiaalisen kuormituksen terveyshaitat on koettu vähäisiksi, ja kollegiaalista tukea voi saada omilta työkavereilta, esihenkilöiltä ja myös toisista maakuntaliitoista. Epäasiallisen kohteluun puututaan työpaikalla heti, mikäli sitä ilmenee.

Virkasuhteessa (31.12.2023):

Tytti Määttä, maakuntajohtaja
Vehreävesa Satu, aluekehitysjohtaja
Pehkonen Riikka, vs. hallintojohtaja
Isola Annaelina, suunnittelujohtaja
Miettinen Tarja, hallintojohtaja (virkavapaalla)

Työsopimussuhteessa (31.12.2023):

Hublin Patrick, maakuntainsinööri
Huttunen Tuulikki, hallintosihteeri
Intke Maarit, aluekehitysasiantuntija
Juntunen Teemu, ennakointiasiantuntija
Juuti Soile, ohjelmapäällikkö
Kajan Irma, toimistosihteeri

Kohonen Piia, taloussihteeri
Laakko Katja, hallinnon suunnittelija (työvapaalla)
Lindgren Pekka, tietopalveluasiantuntija
Markkanen Pirkko, maksatusasiantuntija
Martikainen Ossi, yhteyspäällikkö
Merenniemi Janna, aluekehitysasiantuntija
Minkkinen Juha, rahoitusasiantuntija
Ritvanen Noora, johdon assistentti
Rummukainen Mikko, maakuntasuunnittelija
Sihvola Merja, aluekehityssihteeri
Sihvonen Jari, viestintäasiantuntija
Silsten Päivi, maakuntasuunnittelija
Sirviö Heikki, aluekehityspäällikkö
Tarkiainen Kari, rahoitusasiantuntija
Tossavainen Tuomo, maksatusasiantuntija
Väänänen Pirjo, palvelusihteeri

Määräaikaiset (31.12.2023):

Huusko Anu, hallinnon suunnittelija
Lappi Sari, erityisasiantuntija
Vilkki Harri, maksatusasiantuntija

Projektien henkilöt (31.12.2023):

Forsten-Astikainen Riitta, hankejohtaja
Honkala Venla, hankeassistentti
Malkoc Timo, projektipäällikkö
Lonka Harriet, projektipäällikkö
Murtonen Sari, hankeassistentti

1.1.10 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Vuonna 2022 toteutetun kilpailutuksen perusteella Pohjois-Savon liiton talous- ja henkilöstöhallinnon ulkoistettuna palvelukumppanina aloitti vuoden 2023 alussa Econia Oy. Heti sopimuskauden alkaessa ilmeni ongelmia mm. järjestelmien käyttöönotossa ja soveltuvuudessa kuntayhtymän toimintaan, palkanlaskennan ja kirjanpidon osalta näkemyserot sopimuksen sisällöstä olivat merkittäviä. Laatupoikkeamista sekä palveluntuottamiseen liittyvistä ongelmista tehtiin reklamaatiot 16.3.2023 ja 19.4.2023, jotka lopulta johtivat sopimuksen irtisanomiseen 31.7.2023. Elokuun alusta lähtien TAHE-palveluntarjoajana on toiminut Monetra Pohjois-Savo Oy. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä palveluntarjoajan vaihdoksen riskinä tunnistettiin tiedonsiirtoon, uusien ohjelmien omaksumiseen sekä soveltuvuuteen liittyvät asiat uuden palveluntarjoajan riittämättömän osaamisen kuntayhtymän toimintaa koskien. Riskit toteutuivat täysimääräisenä, mutta nopea reagointi ja ennakointi mahdollistivat palvelun turvaamisen erityisesti palkanlaskennan osalta sekä nopean siirtymän takaisin Monetra Pohjois-Savo Oy:n asiakkaaksi.

Tietoturvaan liittyviä riskejä pyritään pienentämään tiiviillä yhteistyöllä ja järjestelmien säännöllisellä kartoituksella ICT-palveluntarjoajan kanssa. Tietojenkalasteluyrityksiin on reagoitu nopeasti henkilökunnan toimesta ja saapuneet kalasteluviestit on saatettu henkilökunnan sekä ICT-palveluntarjoajan tietoon mahdollisimman pikaisesti, jotta vuoden 2022 kaltaiselta tietoturvaloukkaukselta on voitu välttyä. Lisäksi kaksivaiheinen kirjautuminen ja henkilöstön tietoisuus riskeistä ovat parantaneet liiton järjestelmien tietoturvaa.

Vuonna 2023 liitossa tapahtui useita henkilöstövaihdoksia, joiden vuoksi osa henkilökunnasta teki oman toimen ohessa myös toista toimea/virkaa. Työn kuormittavuutta on pyritty keventämään uusilla rekrytoinneilla, aluekehityksen puolelle rekrytoitiin aluekehitysasiantuntija sekä määräaikainen erityisasiantuntija ja

aluesuunnittelun puolelle maakuntasuunnittelija. Sijaistuskäytäntöjä on selkiytetty tehtävän vaativuuden arvioinnin yhteydessä, jolloin jokaisen työntekijän tehtäväkuvaus ja sijaisuudet on käyty läpi.

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 alue- ja rakennepolitiikan ohjelman hallinnointiin käytettävän EURA 2021-järjestelmän hidas tekninen rakentuminen sekä sen lukuisat tekniset ongelmat ovat hidastaneet ohjelman toteuttamista olennaisesti. Hankkeiden rahoituspäätösten teko on viivästynyt eikä hankkeille ei ole voitu maksaa myönnettyä tukea. EURA2021:n rakentumisen myötä ohjeistukset muuttuvat alati ja lukuisat tekniset ongelmat aiheuttavat selvittelytarpeita, mistä aiheutuu paljon ylimääräistä työtä

Kuntien muuttuva rooli sekä rahoitusjärjestelmän muutokset heijastuvat kuntien toimintaedellytyksiin. Tämä edellyttää entistä vahvempaa kunta-asioiden edunajamista sekä kuntatalouteen liittyvää tiedon tuottamista ja kannanottojen tekemistä. Riskinä tunnistetaan kuntien ja hyvinvointialueiden tavoitteiden erilaistuminen, joka heijastuu myös kuntien ja hyvinvointialueen väliseen suhteeseen.

Itäisen Suomen ohjelmatyön riskit liittyvät valtion taloudelliseen tilaan. Ohjelmatyön työn tulokset voivat jäädä ohueksi, mikäli ohjelman toteuttamiseen ei ohjata lainkaan taloudellisia resursseja tai ministeriöitten sektoriohjaus ei anna liikkumavaraa ohjelman toimenpiteiden valintaan.

Maakuntakaavoitusta ohjaava lainsäädäntö on ollut muutoksen kohteena jo vuodesta 2018 alkaen, ja tavoitteet lainsäädännön muuttamiseksi ovat ehtineet vaihtua poliittisten voimasuhteiden myötä. Lainsäädäntöprosessien seuraaminen, niiden selvityshankkeisiin osallistuminen ja lain sisältöön vaikuttaminen vievät myös liiton henkilöresursseja. Aluesuunnittelussa toimintaympäristön nopeat muutokset haastavat myös osaltaan maakuntakaavoitusta. Toisaalta kaivataan maakuntakaavoitukseen yleispiirteisyyttä ja strategisuutta, ja toisaalta yhteensovittavaa ohjaavuutta. Energiamurrokseen liittyvät ratkaisut ovat olleet viime vuosina näkyvästi esillä ja myös suuren yleisön huomion kohteena. Sosiaalista hyväksyttävyyttä edistetään avoimella kaavoitusprosessilla.

1.2 Selonteko maakuntaliiton sisäisen valvonnan järjestämisestä

Maakuntahallitus toteaa, että riskienhallinta ja sisäinen valvonta on järjestetty liitossa asianmukaisella ja riittävällä tavalla. Hallinnon riskien osalta liitolla on vahinkovakuutus.

Liiton sisäinen tarkastus on suhteutettu liiton toiminnan laajuuteen. Ulkoisesta tarkastuksesta vastaa liiton tilin- tarkastajayhteisö KPMG Oy. Valtion varojen osalta ulkoisesta tarkastuksesta vastaa Valtiovarainministeriö ja viime kädessä EU-komissio. Liiton toimeksiannosta liiton tilintarkastaja suorittaa pyydettyä tarkastuksia rahoitusta saaneiden projektien osalta. Tilintarkastajan suorittamassa sisäisessä valvonnassa havaituista epäkohdista annetaan selonteko välittömästi tai osavuosisraportin yhteydessä maakuntahallitukselle. EU-hankkeiden, kansallisten hankkeiden ja omien hankkeiden kohdalla liitossa noudatetaan voimassa olevan ohjelmakauden hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvausta (HVJ) sekä TEM:n ohjeistusta. HVJ-kuvaus on käyty kokonaisuudessaan läpi ja päivitetty vastaamaan nykytilannetta EU-ohjelmakautta 2021–2027 varten.

Sisäisen valvonnan toimenpiteistä raportoidaan päävastuualueittain osavuosisraportissa (30.6.) ja tilinpäätöksen yhteydessä raportoidaan koko vuoden toiminnasta.

Maakuntavaltuusto on hyväksynyt kokouksessaan 9.6.2014 liiton sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet ja samassa yhteydessä on tehty tarvittavat tarkennukset hallintosääntöön. Hallintosääntö on uusittu valtuuston päätöksellä 13.6.2023 kuntalain vaatimuksen mukaiseksi koskien hallinnon ja toiminnan järjestämistä, päätöksentekoa- ja hallintomenettelyä sekä valtuuston toimintaa poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa. Lisäksi hallintosäännön sisältöön on tehty päivityksiä mm. Pohjois-Savon liiton toimintaa ohjaavien asiakirjojen sekä rahoitusvälineiden osalta. Maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksen vahvistamisen osalta on tehty tarkennus sekä alueidenkäytön päävastuualueelle on lisätty liikennejärjestelmäsuunnittelu. Maakuntajohtajan tehtäviin on lisätty edunajaminen, joka kuuluu olennaisena osana

maakuntajohtajan työhön. Henkilöstön kelpoisuusehtoja on tarkennettu, sekä viranhaltijoiden ratkaisuvallassa on korjattu ristiriitaisuus koskien rahoituspäätösten pieniä muutoksia, toimivalta ko. asioissa on maakuntajohtajalla, lisäksi ansionmenetykskorvausten osalta on tarkennettu laskukaavaa sekä tuntihintaa. Maakuntahallitus on hyväksynyt päivitetyn Sisäisen valvonnan yleisohjeen kokouksessaan 24.8.2020.

Liitossa on Sisäiset toimintaohjeet – toimiston tapa toimia -ohjeistus, jossa on mm. johtamiseen, asianhallintaan, työaikaan, tehtävän vaativuuden arviointiin, lomakäytäntöihin, hankintakäytäntöihin, tiedotus- ja viestintäkäytäntöihin ja muihin yhteisiin toimintaperiaatteisiin liittyviä käytännön toimintaohjeita henkilöstölle.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	3 759	4 370
Toimintakulut	-3 601	-4 034
Toimintakate	158	336
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	3	0
Muut rahoitustuotot	0	0
Korkokulut	0	0
Muut rahoituskulut	-1	-3
Vuosikate	160	333
Poistot ja arvonalentumiset		
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
Tilikauden tulos	160	333
Rahastojen lisäys (-), vähennys (+)	47	-99
Tilikauden ylijäämä	207	234
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/toimintakulut, %	104,39 %	108,33 %

1.3.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	160	333
Investointien rahavirta		
Investointimenot	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	160	333
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	0	0
Lainakannan muutokset	0	0
Oman pääoman muutokset	-233	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	47	-99
Saamisten muutos	523	-306
Korottomien velkojen muutos	75	284
Rahoituksen rahavirta	411	-121
Rahavarojen muutos	571	212
Rahavarat 31.12.	1 613	1 042
Rahavarat 1.1.	1 042	830
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan rahavirran kertymä 5 vuodelta	664	347
Kassan riittävyys, pv	163	94

Kassan riittävyys (pv) = 365 * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

1.4 Rahoitusasema ja sen muodostuminen

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	10	10
SIJOITUKSET		
Osakkeet ja osuudet	10	10
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	11 696	6 898
Valtion toimeksiannot	10 561	6 120
Muut toimeksiannot	1 135	778
VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 378	2 330
SAAMISET		
Lyhytaikaiset saamiset	765	1 288
Myntisaamiset	28	134
Muut saamiset	53	5
Siirtosaamiset	683	1 148
RAHAT JA PANKKISAAMISET	1 613	1 042
Pankkitilit	1 613	1 042
VASTAAVAA YHTEENSÄ	14 084	9 238
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	1 455	1 481
Peruspääoma	31	31
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	1 450	1 217
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	1 217	1 217
Tilikauden ylijäämä	207	233
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	11 696	6 898
Valtion toimeksiannot	10 561	6 120
Muut toimeksiantojen pääomat	1 135	778
VIERAS PÄÄOMA	934	858
Lyhytaikainen		
Ostovelat	106	164
Muut velat	68	64
Siirtovelat	760	631
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	14 084	9 238
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	10,33 %	16,04 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	24,84 %	19,65 %
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	1 424	1 450
Lainakanta 31.12. 1000 €	0	-1
Lainat ja vastuut, 31.12.	103	98
Lainasaamiset, 1000 €	0	0

Omavaraisuusaste, % = 100 * Oma pääoma / Koko pääoma (=vastattavien loppusumma) - Ennakkotulot

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = 100 * (Vieras pääoma - Ennakkotulot) / Käyttötulot

Lainat ja vuokravastuut 31.12. = Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

1.5 Kokonaistulot ja -menot

KUNTAYHTYMÄN KOKONAISTULOT JA -MENOT

<u>TULOT</u>	1 000 €	<u>MENOT</u>	1 000 €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	3 759	Toimintakulut	3 601
Korkotuotot	3	Korkokulut	0
Muut rahoitustuotot	<u>0</u>	Muut rahoituskulut	1
Investoinnit		Investoinnit	0
Rahoitusosuudet investointimenoihin		Investointimenot	0
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Oman pääoman lisäykset		Oman pääoman vähennykset	233
	<u>3 762</u>		<u>3 835</u>

Täsmäytys:

Kokonaistulot - Kokonaismenot = (3762 - 3835)	-73
Rahavarojen muutos - Muut maksuvalmiuden muutokset = (571- 644)	-73

1.6 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos ennen rahastokirjauksia on 160.034,80 euroa. Kun tulokseen lisätään siirto Pohjois-Savon kehittämisrahastosta (46.558,50 euroa), tilikauden ylijäämäksi muodostuu 206.593,30 euroa.

Maakuntahallitus esittää maakuntavaltuustolle, että em. ylijäämä siirretään omaan pääoman tilikauden ylijäämä -tilille. Edelleen maakuntahallitus esittää maakuntavaltuustolle, että 206.593,30 euron ylijäämä siirretään Pohjois-Savon kehittämisrahastoon.

Pohjois-Savon kehittämisrahastoon siirrettävä erä esitetään käytettäväksi osarahoituksena rahaston kriteerien mukaisesti kuntalähtöisiin tai muutoin maakunnan kannalta merkittäviin ja vaikutuksiltaan laaja-alaisiin Euroopan aluekehitys- (EAKR), sosiaali- (ESR+), oikeudenmukaisen siirtymän (JTF) ja maaseutuohjelman (CAP) hankkeisiin sekä Pohjois-Savon liiton myönnössä olevan valtion aluekehittämiseen tarkoitettujen rahoituksen osarahoitukseksi. Edellä mainitut EU- ja valtion tuet edellyttävät tuettavilta hankkeilta yleensä myös kunta- tai muuta julkista rahoitusta. Pohjois-Savon kehittämisrahaston rahoitus mahdollistaa sen, että useamman kunnan yhteishankkeisiin tai hankkeisiin, joissa useampi kunta on hyödynsaajana tai vaikutukset kohdistuvat liki koko maakuntaan, vaadittava kuntarahoitus voidaan hakea kerralla Pohjois-Savon kehittämisrahastosta.

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Päävastuualueiden toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta laaditaan sisäisen valvonnan yleisohjeen mukaisesti kaksi kertaa vuodessa raportit siten, että 30.6. tilanteesta annetaan osavuosisraportti maakuntahallitukselle viimeistään elokuussa ja toinen yksityiskohtainen raportti tehdään tilinpäätöksessä. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen -raportti toimintavuodelta on tilinpäätöksessä erillisenä asiakirjana.

2.1.1 Aluekehityksen päävastuualue

Aluekehitysjohtaja Satu Vehreävesa

Tavoitteena kilpailukykyinen ja vetovoimainen maakunta sekä hyvinvoiva väestö

Aluekehitystehtävissä painopisteenä oli aluekehityslain mukaisen aluekehitysvastuun toteuttaminen ja lakisääteinen aluekehitystehtävien toimeenpano. Maakunnan keskeiset kehittämissasiakirjat ovat maakuntasuunnitelma ja -ohjelma. *Pohjois-Savon maakuntasuunnitelmassa vuoteen 2040* määritellään maakunnan pitkän tähtäimen tavoitteet, kehittämissstrategia ja väestötavoitteet. Maakuntasuunnitelmaan perustuvassa *maakuntaohjelmassa vuosille 2022–2025* puolestaan esitetään ne käytännön toimenpiteet, jotka ohjaavat lähivuosien kehittämistä ja aluerahoituksen kohdentamista. Tässä ominaisuudessa se linjaa omalta osaltaan kaikkea maakunnan liitossa tehtävää aluekehitystyötä.

Pohjois-Savon maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2023–2024 linjaa maakunnan EU- ja rakennepolitiikan ja maaseutuohjelman (CAP) varojen sekä kansallisten kehittämissvarojen kohdentamista kehittämis- ja investointihankkeisiin, painopisteinä toimet, joilla

- tuetaan elinkeinoelämän kilpailukykyä
- tuetaan työttömiä ja kasvatetaan osaamista sekä
- parannetaan väestön hyvinvointia
- parannetaan alueen saavutettavuutta ja vetovoimaa.

Koronapandemia ja sen jälkeen Ukrainan kriisi ovat luoneet paljon epävarmuutta talouteen. Globaalit kriisit eivät konkretisoituneet aluetaloslukuissa vielä vuonna 2022, mutta vuoden 2023 alkuvuoden tiedot osoittavat selkeitä taantumisen merkkejä.

Pohjois-Savon yritysten liikevaihto ja viesti laskivat alkuvuonna 2023. Tietyillä toimialoilla on onnistuttu löytämään korvaavia markkinoita, mutta haasteet energian hinnassa, kuluttajainnoissa, materiaalien saatavuudessa, yritysten investointihalukkuudessa ja työvoiman saatavuudessa läpileikkaavat kaikkia aloja. Paluu kasvu-uralle hidastuu ja talous toipuu hitaasti. Tässä haastavassa tilanteessa maakunnan myönnössä olevia kansallisia ja EU-kehittämissvaroja pyritti ohjaamaan elinkeinoelämän kannalta vaikuttavasti. Samoin kuntien perusrakenteeninvestointituilla on tuettu julkisia investointeja talouden vauhdittajina.

Rakennerahastoissa keskeisiä tehtäviä oli päättyvän rakennerahastokauden 2014–2020 hyvän loppukauden toteutus, käsittäen mm. tarvittavien muutospäätösten teon hankkeiden suunnitelman mukaisen toteutuksen varmistamiseksi. Vanhan kauden sekä kansallisten varojen vaikuttava kohdentaminen oli erityisen tärkeää siitä syystä, että uuden kauden toimeenpano viivästyti huomattavasti.

Tavoitteena oli käynnistää uuden EU-kauden (2021–2027) haut jo loppuvuodesta 2021. EURA 2021-järjestelmän tekninen valmistuminen huomattavalla viiveellä mahdollisti maakuntaliiton ensimmäisen haun avaamisen vasta loppukeväältä 2022 ja päätöksiä päästiin tekemään vasta vuoden 2023 alkupuolella, osin vasta kesän kynnyksellä. Viive päätöksenteossa aiheutti työpaineita maakunnan liitossa. Samoin se viivästytti useiden merkittävien hankkeiden käynnistymistä.

Haettavana olevasta rahoituksesta tiedotettiin liiton uutiskirjeessä, infoissa ja somessa aktiivisesti kevään aikana. Samoin tehtiin organisaatiokohtaista aktivoitua ja kuntia tiedotettiin mm. seutukierroksella.

Itä- ja Pohjois- Suomen Brysselin toimisto on omalta osaltaan viestinyt ja neuvonut kansainvälisen rahoituksen hakemisessa. Itä- ja pohjoissuomalainen aluekehitysysteistyö on vahvistunut komission rahoittaman Elinkeinot murroksessa -strategiatyön seurauksena. Vuoden 2022 lopussa käynnistettiin EU-kauden 2027+ edunajaminen yhdessä Euroopan pohjoisten harvaanasuttujen alueiden (NSPA) kanssa.

Pohjois-Savon liiton kokoamaa tilastoaineistoa ja tilastojen analysointia hyödynsivät lukuisat kunnat ja muut tahot omassa työssään. Tilastopalvelut tukevat kaikkia liiton ydinprosesseja.

POHJOIS-SAVON MAAKUNTASUUNNITELMA JA -OHJELMA LINJAAVAT MAAKUNNAN KEHITTÄMISTÄ

Edistetään maakunnan kasvua, kilpailukykyä ja vetovoimaisuutta maakuntasuunnitelman ja -ohjelman linjausten mukaisesti

Maakuntasuunnitelma 2040 ja maakuntaohjelma 2022–2025 viitoittavat kehityksen tietä

Maakuntaohjelman toteutusta on edistetty myöntämällä EU- ja kansallisia kehittämistukia ohjelman linjausten mukaisesti sekä tekemällä edunajamistyötä maakunnan kannalta keskeisten asioiden osalta (asia esitetty tarkemmin muualla toimintakertomuksessa).

Alkuvuonna 2023 laadittiin maakuntaohjelman 2022–2025 seurantaraportti, joka sisälsi tuen kohdistumisen maakuntaohjelman kehittämisen kärkiin ja kehittämisen kärkiä läpäiseviin teemoihin vuonna 2022. Raportin mukaan vuonna 2022 Pohjois-Savoon kohdistunut julkinen rahoitus oli yhteensä 83,9 M€, ja 45,9 M€, kun siitä poistetaan perusväylän tienpidon rahoitus 38 M€. Maakunnan kehittämisen kärkialoille kohdistui noin 31,8 M€ (69,3 %) rahoituksesta. Eniten rahoitusta kohdentui hyvinvointitekknologiaan, 20,5 miljoonaa euroa. Hyvinvointitekknologian suurta osuutta selittää Business Finlandin myöntämä alan yritykseen kohdistuva 18,1 miljoonan euron laina. Toiseksi eniten julkista rahoitusta kohdentui kone- ja energiatekknologiaan, 3,9 miljoonaa euroa. Elintarvikealan rahoitusvolyymi oli 2,2 miljoonaa euroa. Biojalostuksen ja metsäteollisuuden rahoitukset olivat 0,8 miljoonaa euroa ja älykkään vesijärjestelmän 0,5 miljoonaa euroa. Kehittämisen kärkiin kohdistumatonta rahoitusta oli 14 miljoonaa euroa sekä perusväylänpidon 38 miljoonaa euroa. Julkisen

rahoituksen koko määrästä (83,9 M€) 87,5 % kohdistui Pohjois-Savon kehittämisen kärkialoja läpileikkaaviin teemoihin. Näin ollen maakuntaohjelma on selkeästi ohjannut julkisen rahoituksen kohdentamista maakuntavaltuuston päättämille kärkialoille ja niitä läpäiseviin teemoihin.

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Pohjois-Savon väkiluku kasvoi 487 asukkaalla vuonna 2023. Vuonna 2022 väkiluku laski 674 asukkaalla ja vuonna 2021 kasvoi 98 asukkaalla. Vuosina 2017–2020 väkiluku laski keskimäärin yli 1 100 hengen vuosivauhtia. Viime vuoden kasvua selittää erityisesti maahanmuuton voimakas kasvu.

Pohjois-Savossa syntyvyysluvut ovat alhaisia ja kuolleisuusluvut korkeita. Vuonna 2023 luonnollinen väestönlisäys oli -1 484 henkeä. Vuotta aiemmin luku oli -1 583 henkeä. Luonnollinen väestönlisäys oli negatiivista kaikissa Pohjois-Savon kunnissa. Syntyneiden määrä, alle 1 700 henkeä, jäi tilastohistorian 1990–2023 alhaisimmaksi lukemaksi. Kuolleiden määrä laski vuoteen 2022 verrattuna, mutta oli silti mittaushistorian toiseksi korkein.

Pohjois-Savo keräsi kuntien välistä muuttovoittoa 653 henkeä, kun vuotta aiemmin muuttovoittoa oli 21 ja vuonna 2021 707 henkeä. Kuntien välinen nettomuutto oli Kuopion ohella positiivista Vesannolla ja Joroisissa, kaikissa muissa kunnissa se oli negatiivista. Maahanmuuton kasvu on parin viime vuoden aikana ollut Pohjois-Savossa voimakasta. Vuonna 2023 nettomaahanmuutto oli ennakkotietojen mukaan 2022 henkeä. Vuonna 2022 luku oli 892 henkeä, eli kasvua kertyi 127 %. Vuonna 2021 nettomaahanmuutto oli 581 henkeä ja vuonna 2020 515 henkeä.

Kuopion seutukunnan väkiluku kasvoi 1 485 asukkaalla. Kuopion kaupungin väkiluku kasvoi 1 417 asukkaalla. Vuonna 2022 kasvua oli 1 051 asukasta. Vuonna 2023 väkilukua nosti muualta Suomesta saatu 726 hengen muuttovoitto (vuosi sitten 752). Lisäksi Kuopion väkilukua kasvatti ulkomailta saatu 980 hengen muuttovoitto (vuosi sitten 587). Syntyneitä oli 952 ja kuolleita 1 245. Siilinjärvellä väkiluku kasvoi 68 hengellä, kun vuonna 2022 laskua oli 61 henkeä. Siilinjärven väkiluvun käänsi nousuun nettomaahanmuutto, joka oli vuonna 2023 164 henkeä (vuonna 2022 10 henkeä).

Ylä-Savon väkiluku laski 580 hengellä, mikä on 250 henkeä vähemmän kuin vuosi sitten. Ennakkotietojen mukaan Keiteleellä väkiluku kasvoi 5 hengellä, kun vuonna 2022 laskua oli 66 henkeä. Muissa Ylä-Savon kunnissa kokonaismuutos oli negatiivinen. Väestötappion syinä ovat korkeasta ikärakenteesta johtuva kuolleisuus ja alhainen syntyvyys. Luonnollinen väestökasvu oli - 536 henkeä. Kuntien välinen muuttotappio pieneni edelliseen vuoteen verrattuna 56 hengellä. Nettomaahanmuuton kasvu jatkuu Ylä-Savossa vahvana. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 73 %. Vuonna 2022 nettomaahanmuutto liki kaksinkertaistui Ylä-Savossa. Sisä-Savossa väestö väheni 117 asukkaalla (vuosi sitten -282). Kokonaismuutos oli jokaisessa kunnassa negatiivista, mutta kaikissa kunnissa väestö väheni vähemmän kuin edellisenä vuonna ja Vesannolla laskua oli vain yhden hengen verran. Lisäksi Vesannolla kuntien välinen nettomuutto oli positiivista (22 henkeä). Kaikissa muissa kunnissa kuntien välinen nettomuutto oli tappiollista ja yhteensä Sisä-Savossa oli kuntien välistä muuttotappiota 70 henkeä. Edellisvuonna muuttotappiota kertyi 110 henkeä. Nettomaahanmuutto kasvoi Sisä-Savossa ja oli 149 henkeä. Vuoden 2022 luku oli 29 henkeä.

Koillis-Savon seutukunnan väkiluku laski 194 hengellä, mikä on 43 henkeä enemmän kuin vuotta aiemmin. Väestötappiota nosti muuttotappion kasvu ja syntyneiden vähäinen määrä suhteessa kuolleisiin.

Varkauden seudun väkiluku laski 107 hengellä (vuosi sitten 401 hengellä). Väkiluku laski Varkaudessa ja Leppävirralla, mutta Joroisissa kasvua kertyi 51 henkeä. Joroinen pääsi myös kuntien välisessä nettomuutossa plussan puolelle 18 hengen verran. Varkaudessa ja Leppävirralla muuttotappio edelliseen vuoteen verrattuna kasvoi. Nettomaahanmuutto kasvoi voimakkaasti ja oli 400 henkeä. Edellisenä vuonna luku oli 77 henkeä. Varkauden kaupungin väkiluku laski 41 hengellä (vuosi sitten 214 hengellä).

Kulttuuri ja luovat alat

Pohjois-Savon liitto koordinoi maakunnallista kulttuurin ja luovien alojen työryhmää. Työryhmän tehtävänä on edistää ja seurata maakuntaohjelman kulttuurin ja luovien alojen sekä Pohjois-Savon kulttuuristrategian 2022–2030 toimenpiteitä. Kulttuurin ja luovien alojen teemaryhmä kokoontui 5 kertaa keskustelemaan mm. kulttuuriperinnön tuotteistamisesta, kulttuurimatkailusta, työryhmän työskentelystä, kulttuurifoorumin palautteesta ja ajankohtaisista hankkeista. Loppuvuodesta käynnistyi maakunnallisen kulttuurifoorumin 2024 suunnittelu.

Pohjois-Savon liitto on ollut mukana suunnittelemassa opetus- ja kulttuuriministeriön tuella v. 2024 alusta käynnistyvän Kulttuuri itää -kehittämistehtävän sisältöä. Itäsuomalaista yhteistyötä tehdään myös Taiteen edistämiskeskuksen rahoittamana käynnistyneen Sillanrakentajat -alueellisen kehittämistehtävän puitteissa.

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2023–2024

Maakuntaohjelman toimenpiteitä täsmennetään sen toimeenpanosuunnitelmassa (TOPSU). Voimassa oleva maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2023–2024 valmisteltiin vuoden 2022 syksyllä laajana yhteistyönä huomioiden elinkeinoelämän ja yhteiskunnan muutostrendit sekä maakunnan tarpeet. Sekä maakuntahallitus että maakunnan yhteistyöryhmä katsoivat, että TOPSUA ei ole tarpeen päivittää vuonna 2023.

Toimeenpanosuunnitelma toimenpiteineen linjaa maakunnan käytössä olevien EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja maaseutuohjelman (CAP) varojen sekä kansallisten kehittämisvarojen kohdentamista kehittämis- ja investointihankkeisiin. Suunnitelman lopussa esitetään Pohjois-Savon omat edunajamisasiat sekä keskeiset itäsuomalaiset sekä itä- ja pohjoissuomalaiset edunajamisasiat. Ylimaakunnalliset hanke-esitykset valmisteltiin yhteistyössä Itä- ja Pohjois-Suomen muiden maakuntien kanssa. Ylimaakunnallisella edunajamistyöllä saadaan vaikuttavuutta toimenpiteisiin. Toimeenpanosuunnitelman toteutusta seurataan vuosittain.

Aluekehittämiskeskustelut ministeriöiden kanssa

Vuoden 2023 ALKE-keskustelut käytiin helmikuussa. Aikaisemmista kierroksista poiketen keskustelut olivat kaikkien 18 manner-Suomen maakunnan ja valtioneuvoston väliset yhteiset temaattiset keskustelut. Keskusteluteemat olivat 1. Vihreä- ja digisiirtymä (sis. TKI), 2. Osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus (sis. TKI), 3. Huoltovarmuus ja kokonaisturvallisuus (sis. TKI). Pohjois-Savon liitto esitteli kokonaisturvallisuuden klusterikokonaisuutta.

Vuoden 2024 keskusteluihin valmistauduttiin loppuvuodesta 2023 laatimalla Pohjois-Savon kehitys- ja tilannekuvaa. Samoin TEMiin raportoitiin edellisen keskustelun johtopäätöksiä

EU- JA KANSALLINEN TUKI KEHITTÄMISTYÖLLE

Kestävää kasvua ja työtä, Suomen rakennerahasto-ohjelma 2014–2020 - ja Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 –maakunnallinen koordinaatio

Pohjois-Savon liitto organisoii maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) ja sen sihteeristön toimintaa sekä seurasi ja raportoi rakennerahasto-ohjelman toteutumista alueellaan. MYR kokoontui seitsemän kertaa ja sen sihteeristö 11 kertaa vuoden aikana.

MYR:ssä käsiteltiin suurten rakennerahastohankkeiden lisäksi rakennerahasto-ohjelman maakunnallista toteutusta sekä yhteensovittamista maaseutuohjelmaan, 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman valtakunnallisia teemoja, maakunnan yritysrahoituksen tilannetta, liikennejärjestelmää ja Viitoskäytävä-hankkeen toteutusta. MYR hyväksyi EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman 2024–2025-rahoitussuunnitelman. MYR:n kokoussuunnitelma pitää sisällään vakioasioita sekä vaihtuvia teemoja. Pohjois-Savo MYR piti

kesäkuun kokouksen Ylä-Savon ammattiopistolla ja vieraili OLVI:lla sekä osallistui Itä-Suomen MYR:ien marraskuussa pidettyyn Varkauden työkokoukseen.

Pohjois-Savon liiton ja ELY-keskuksen hankevalmisteluryhmä yhteensovittaa hankevalmistelua. Ryhmä koontui vuoden aikana 19 kertaa käsittelemään saapuneita rakennerahasto-ohjelman ja maaseutuohjelman hankkeita.

Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020, Suomen rakennerahasto-ohjelma

Ohjelmakaudella 2014–2020 rahoitettuja hankkeita jatkui pisimmillään v. 2023 loppuun saakka. Hankkeiden täysimääräinen toteutuminen edellytti lukuisia muutospäätöksiä, sillä aiemmin koronapandemia ja myöhemmin Venäjän hyökkäyssota aiheuttivat haasteita hankkeiden toteutukselle. Viimeiset maksatushakemukset hankkeista jätetään 29.2.2024 mennessä ja kaikki maksatuspäätökset tulee tehdä 30.6.2024 mennessä.

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027, EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman

Liitto piti alkutalvella infotilaisuudet yhdessä ELY-keskuksen kanssa JTF-rahoituksesta lisäalassa, Suonenjoella, Varkaudessa ja Kuopiossa. Lisäksi aiheesta järjestettiin kaksi maakunnallista työpajaa keväällä ja ha-kuinfo elokuussa. JTF-haut avattiin heti niiden mahdollistuttua erikseen ns. yleisille kehittämis- ja investointihankkeille (jatkuva haku 17.4.–29.9.) ja kuntien perusrakenteen investointitukihankkeille (jatkuva haku 17.4.–15.12.). Hauista viestittiin aktiivisesti liiton uutiskirjeissä, verkkosivuilla, laajalla maakunnallisella sähköpostilistalla ja somessa. Samoin syksyn seutukierroksella kerrottiin Pohjois-Savon liiton myönnössä olevasta rahoituksesta.

JTF-hakuun kehittämis- ja investointihankkeille saapui 60 hakemusta, joista myönteisenä valmisteltiin 54 kpl. JTF-hakuun kuntien perusrakenteen investoinneille saapui puolestaan 11 hakemusta, joista 9 valmisteltiin myönteisenä rahoitettavasi. JTF-rahoituspäätöksiä tehtiin syksyn aikana 6,93 milj. € edestä 22 osahankkeelle, jotka muodostivat 7 hankekokonaisuutta. Lopuista hankkeista päätökset tehdään v. 2024 puolella.

Lisäksi liitto toteutti kaksi EAKR hakua, joihin saapui yhteensä 28 hakemusta ja tukea haettiin 7,44 miljoonan euron edestä. Kaikkiaan v. 2023 EAKR-tukea myönnettiin 13,76 milj.€ 49 hankkeelle, jotka muodostivat 24 hankekokonaisuutta. Syynä korkeaan myönnetyn tuen määrään vuonna 2023 on se, että Alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakauden 2021–2027 hakujen rahoituspäätöksiä ryhmähankkeiden osalta päästiin tekemään vasta kesäkuun 2023 lopulla. Syynä päätösten viivästyminen oli EURA2021-järjestelmän keskeneräisyys, joka ei mahdollistanut päätöksentekoa aiemmin. Ryhmähankkeet ovat useat toteuttajan yhteisesti toteuttamia ja jokainen saa oman rahoituspäätöksen. Päätöstä odottaneet EAKR-ryhmähankkeet oli jätetty liiton hakuihin, jotka päättyivät elokuussa 2022, joulukuussa 2022 ja toukokuussa 2023.

Rahoitettujen hankkeiden sisällöt raportoitiin puolivuositain ilmestyneissä rahoitustiedotteissa, jotka ovat esillä liiton verkkosivuilla.

EU:n alue- ja rakennepolitiikan 2028–2035 valmisteluun varautuminen

EU:n tulevaan kauteen on valmistauduttu jo toista vuotta. Komission maksama ja OECD toteuttama Euroopan pohjoisia harvaanasuttuja alueita (NSPA) koskeva taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden tutkimus antaa toisaalta nykytilannetietoa ja kehittämistarpeita koko alueelta, mutta palvelee ennen kaikkea EU-edunajamista. Tammi- ja helmikuussa liitto laati ja koordinoi Pohjois-Savon vastaukset OECD:n hankkeen tutkimuskyselyyn, jonka pohjalta OECD:n tutkijat työstävät maakuntakohtaisia tietoja raporttiinsa. Lisäksi OECD järjesti syksyllä 2023 maakuntakohtaiset työpajat, joissa syvennettiin tilannekuvaa ja tarpeita.

Euroopan pohjoisten harvaanasuttujen alueiden ryhmä (NSPA-ryhmä) valmisteli kannanottoja, mm. tulevan EU-kauden valmisteluun sekä arktiseen politiikkaan liittyen. NSPA-ryhmä on yksi keskeinen EU-tason

edunajamisryhmä, jonka toiminnassa Pohjois-Savon liitto on aktiivisesti mukana.

EU:n alueellisen yhteistyön ohjelmat ja muu kansainvälistymisen edistäminen

Pohjois-Savon liitto on tiedottanut keskeisistä EU:n erillisohjelmista, niiden mahdollisuuksista ja hakuajoista maakunnan kv-verkostolle. Samoin hakuajoista on tiedotettu liiton uutiskirjeissä. Vuoden aikana liitto allekirjoitti 10 puoltokirjettä maakunnan koulutus- ja tutkimusorganisaatioille niiden hakiessa suoraa EU-rahoitusta.

ELMO-työn puitteissa järjestetty Clusters Meet Regions -konferenssi tarjosi alustan alueiden ja klustereiden välisen yhteistyön lisäämiselle. Konferenssiin osallistui edustajia itä- ja pohjoissuomalaisista ja eurooppalaisista klustereista. ELMO II -hanke järjesti klustereille tietoiskuja mm. siitä, kuinka liitytään eurooppalaisiin klusteriverkostoihin.

Maakunnan kansainvälistymistyötä tukee myös OECD:n tekemän tutkimus Euroopan pohjoisten harvaan-asuttujen alueiden (NSPA) tilanteesta, haasteista ja kehittymisedellytyksistä. Samoin NSPA-verkoston, mm. Tukholmassa järjestämä seminaari verkottaa maiden eri tahoja uudenlaisiin kumppanuuksiin.

Kansallista hankerahoitusta alueelliseen kehittämiseen

Kehittämishankkeille myönnettiin tukea myös kansallisista rahoitusvälineistä. AKKE (Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen) ja AIKO (alueelliset innovaatiot ja kokeilut) -rahoitukset ovat Työ- ja elinkeinoministeriön liitolle kohdentamaa määrärahaa maakunnan kehittämiseksi.

AKKE-tukea kohdennettiin mm. Iisalmen lentokentän tarveselvityksen tekemiseen sekä hankkeelle, missä selvitetään Pohjois-Savon potentiaali vihreän energian ja vetytalouden investoinneille sekä näiden vaatimat energiainfrastruktuurin investoinnit. Osa myönnetystä AKKE-rahoituksesta kohdennettiin Työ- ja elinkeinoministeriön valtuuspäätöksen mukaisesti alueellisen TKI-toiminnan edistämiseen tukemaan mm. ekosysteemien/klustereiden toimintaa. Kaikkiaan AKKE-tukea myönnettiin 1,34 miljoonaa euroa yhteensä 16 hankkeelle. AIKO-tukea (104 000 €) myönnettiin yhdelle hankkeelle, millä haettiin ratkaisua ukrainalaisten työllisyyden parantamiseen.

Pohjois-Savon kehittämisrahastosta osa rahoitettiin 11 hanketta yhteensä 313 700 eurolla. Useiden hankkeiden päärahoitus tuli muista kansallisista tai EU-rahoituslähteistä.

Siltasopimus v. 2020, rahoitus jatkui kesäkuuhun 2023 saakka

Vuoden 2020 aikana saatiin 500 000 euron Siltasopimuksen AKKE-erillisrahoitus, joka kohdennettiin alueellisten ekosysteemien (joista useat hankkeen aikana kehittyivät klustereiksi) yritysasiakkaille annettavien tki- ja innovaatiopalvelujen kehittämiseen. Näitä ovat Kuopio Water Cluster, Kuopio Health, Agri-Food Cluster, Energy Cluster, Bio and Circular Cluster, Kone- ja materiaalitekniikka ja DigiCenterNS. Hankkeen keskeisinä tavoitteina oli Pohjois-Savon ekosysteemien strategioiden määrittely, kansainvälisten verkostojen luominen, markkinointivalmiuksien kehittäminen, yhteisten tulevaisuuden investointien tarpeiden määrittely, yritysten ja tutkimuskeskusten etabloituminen maakuntaan yhteistyössä maakunnan vetovoimahankkeiden kanssa, hankkeen jälkeen käytettävissä oleva toimintamalli, jonka avulla ekosysteemit tuotteistavat palveluitaan ja kehittävät omaa toimintaansa edelleen.

Hankkeen tuloksena Pohjois-Savon alueen toimiville ekosysteemille sekä klusterille luotiin strategiat, käyttäen kehittämistä koordinoivan SuperEcosystemin luomaa ekosysteemyökirjaa. Superekosysteemi on verkostoitunut kansallisesti ja kansainvälisesti tehden yhteistyötä viestinnässä ja markkinoinnissa. Ekosysteemeita on ohjattu kehittämään ja tuotteistamaan tuotteita ja palveluita. Esimerkkinä tästä ovat Kuopio Water Cluster ja Kuopio Health sekä Agri-Food Cluster. Ekosysteemit loivat kuvaa osaavasta ja monipuolisesta Pohjois-Savosta, joka määrätietoisesti ja laatu edellä kehittää alueellista pk-yritystoimintaa. Ekosysteemeille

tehtiin digitaaliset tiekartat, jotka helpottavat sekä edistävät digitaalisia valmiuksia ja toimintaympäristöjä, prosessiajattelua ja automatisointia strategian mukaisesti. Kehittämistoiminnan ansiosta Pohjois-Savon alueellisten ekosysteemien sekä klustereiden osaamista on päästy kehittämään laaja-alaisesti ja tätä kautta edistetty koko maakunnan tunnettavuutta. Erityisesti kv-kiinnostus aluetta ja alueen toimijoita kohtaan on lisääntynyt.

Ennakointi ja tietopalvelu

Jatkettiin foreSavo.fi -sivuston ylläpitoa ja kehitystyötä. Liiton suunnittelu- ja kehittämistyötä sekä jäsenkuntia ja muita tahoja varten koottiin tarvittavia tilastotietoja ja seurattiin eri tietolähteistä saatavia ajankohtaisia aineistoja. Tietopalvelu teki mm. aluetaloudesta, muuttoliikkeestä, sairastavuudesta, koulutuksesta, kuntien tilinpäätöksistä, talousarvioista ja innovaatio toiminnasta koosteita ja teemakarttoja erilaisiin käyttötarkoituksiin. Lisäksi tietopalvelu vastasi lukuisiin liiton ulkopuolelta tulleisiin erillisiin tietopyyntöihin yhteensä 40 kertaa. Microsoftin Power BI -työkalulla laadittiin Pohjois-Savon tilannekuva, jota päivitetään muutaman kerran vuodessa. Tilannekuvaa kehitetään palautteen perusteella. Tilannekuvasta löytyy tietoa kunnittain, seutukunnittain ja maakuntatasolla väestöstä, työmarkkinoista, aluetaloudesta, investoinneista, yrityksistä, rahoituksesta ja kuntataloudesta.

Aluekehitystyötä tukevat Pohjois-Savon liiton toteuttamat hankkeet

Tulevaisuuden kunta -hanke

TE-palvelut siirtyvät kuntien järjestämisvastuulle vuoden 2025 alussa. Pohjois-Savon liiton hallinnoimana toteutettiin kuntia palveleva TE-palvelu-uudistukseen liittyvä selvitys tehtävistä ja nykyisistä resursseista sekä valmisteltiin ehdotukset palveluiden eri järjestämisvaihtoehdoista. Hankkeessa mallinnettiin myös asiakaspalveluprosesseja (esim. yhteiset asiakkaat SOTE-alueiden kanssa) sekä erilaisia kumppanuusvaihtoehtoja. Tavoitteena oli, että selvityshanke toimenpidesuosituksineen tukee kuntia niiden valmistautumisessa TE-palvelu-uudistukseen ja päättäessään palvelujen järjestämisestä ja yhteistyöstä.

Ennakointitiedon integraatio Pohjois-Savossa –hanke

Ennakointitiedon integraatio Pohjois-Savossa-hankkeella (EIPS) pyritään kehittämään ratkaisuja maakunnan työvoimapulaan tuottamalla ajantasaista tietoa määrällisestä ja laadullisesta työvoimatarpeesta. Pääpaino on maakuntaohjelman kehittämisen kärkialoissa. Lisäksi hankkeessa on tarkoitus ennakoida vihreän siirtymän vaikutuksia Pohjois-Savon toimintaympäristössä.

Laadullisen tiedon tuottaminen on aloitettu haastattelemalla maakunnan kärkialojen suurimpia työnantajia sekä keskeisimpiä TKI-toimijoita. Joulukuun loppuun mennessä on haastateltu noin 50 toimijaa arvioidusta 70–100 kokonaisotoksesta. Laadullinen osio on tarkoitus julkaista kevään 2024 aikana. Lisäksi tiedon integroiminen on käynnistetty aloittamalla yhteistyö laadullisen tiedon tuottamisessa Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa. Syksyllä on myös aloitettu paikallisten toimijoiden kanssa alustavat keskustelut alue-ennakoinnin vuosikellon rakentamisen osalta.

Syksyllä 2023 päätettiin tuottaa määrällinen tieto ostopalveluna MDI Public Oy:n kautta. Tieto on tarkoitus julkaista kesään 2024 mennessä. Toimeksiannon ohessa kehitetään myös määrällisen ennakointitiedon menetelmiä, tiedonjakoalustaa sekä integraatiomahdollisuuksia alueen tarpeet ja etu huomioiden.

Joulukuussa järjestettiin ensimmäinen työpaja vihreän siirtymän vaikutusten ennakoinnista yhdessä Pohjois-Savon ELY-keskuksen ja Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa. Ensimmäisessä työpajassa tarkasteltiin hyvinvoinnin ja oikeudenmukaisuuden suhdetta ilmastonmuutoksen sopeutumistoiimiin. Maaliskuussa on tarkoitus järjestää toinen työpaja, jossa tarkastellaan eri skenaarioiden osalta toimenpiteitä aina vuoteen 2040 asti. Toimenpiteen vaatimukset tältä osin tulevat täyttymään arviolta kesään 2024 mennessä.

Hankesuunnitelmassa on myös yhtenä toimenpiteenä seminaarin järjestäminen. Seminaari järjestetään 10.6.2024 yhdessä Kuopion kaupungin maakunnallisen Pohjois-Savon osaajavetovoimamalli - yhteistyöllä vaikuttavuutta -hankkeen kanssa.

2.1.2 Alueidenkäytön päävastuualue

Suunnittelujohtaja Annaelina Isola

Alueidenkäytön päävastuualue vastaa lakisääteisestä maakuntakaavoituksesta sekä maakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnittelun koordinoinnista sekä näihin liittyvästä edistämistä ja seurantatyöstä. Pohjois-Savossa on voimassa vuosien 2001–2018 aikana laaditut kuusi maakuntakaavaa, joiden yhdistelmäaineistot ovat Pohjois-Savon liiton nettisivuilla ja tarkasteltavissa myös paikkatietokannassa (www.paikkatietoikkuna.fi). Joroisten osalta on voimassa vielä Etelä-Savon kolme eri vaiheessa laadittua maakuntakaavaa.

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 toinen vaihe on edennyt ehdotusvaiheeseen vuoden 2023 loppuun mennessä. Tavoitteena on tukea maakuntakaavalla maakunnan strategiaa valintoja, yleispiirteistä paikoin yksityiskohtaistakin maakuntakaavaa sekä ratkaista seudullisia maankäytön kysymyksiä ja ajantasaistaa maakuntakaavaa toimintaympäristön ja lainsäädännön muuttuessa.

Pohjois-Savon liikennejärjestelmäsuunnitelman 2040 toteutumista edistettiin vuoden 2023 aikana. Liitto osallistui myös yhteisen Itä-Suomen liikennestrategian päivittämiseen. Se määrittää suuntaviivat Itä-Suomen liikennejärjestelmän kehittämiseksi Pohjois-Savon ELY-keskuksen liikennevastuualueen toiminta-alueella eli Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakunnissa. Vaikuttamisyhteistyötä tehtiin Itä-Suomen maakuntien kesken yhteisten lausuntovalmistelujen kautta.

Ilmastokriisi, koronapandemia ja Venäjän aloittamaa hyökkäyssotaa Ukrainassa seuranneet pakotteet sekä energiakriisi haastavat totuttuja toimintatapoja niin alueidenkäytössä kuin liikennejärjestelmän suunnittelussa. Kokonaisturvallisuus ja huoltovarmuus ovat nousseet vaikutusten arvioinnin näkökulmiksi myös alueidenkäytön suunnittelussa.

Arvio suunnittelukauden 2023 toiminnan kehittymisestä

Henkilöstöresurssit

Aluesuunnittelun päävastuualueen henkilöresurssit kohenivat maakuntasuunnittelijan rekrytoinnin myötä, jouduttaen maakuntakaavaprosessien eteenpäin viemistä.

Maakuntakaavoitus

Vuonna 2023 Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen kaavaehdotusta valmisteltiin edellisvuonna (2022) saadun luonnosvaiheen palautteen pohjalta. Alkuvuoden aikana viimeisteltiin selvityksiä ja julkaistiin ne nettisivuilla. Lisäksi laadittiin kokonaisvaikutusten arviointi yhdessä konsulttina toimivan Sweco Finland Oy:n kanssa. Kokonaisvaikutusten arviointi oli käynnistynyt jo joulukuussa 2022, jolloin pidettiin työpaja aluerakennetyöryhmälle. Vaikutustenarviointi valmistui maaliskuussa. Keväällä järjestettiin kolme eriteemaista aamukahviwebinaaria, joissa vaikutustenarvioinnin tuloksia esiteltiin ja niistä keskusteltiin. Auerakenne ja liikenne käsiteltiin webinaarissa 11.4.2023, Luonto, luonnonvarat ja luonnonsuojelu käsiteltiin 20.4.2023 ja Energia, ilmasto ja huoltovarmuus 24.4.2023. Webinaareihin osallistui noin 70 osallista. Auerakennetyöryhmä käsiteli vaikutustenarviointia kokouksessaan 14.3.2023 ja sitä muokattiin huomioiden pohjalta.

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen kaavaehdotus valmisteltiin kevään aikana viranomaiskuulemisesta varten. Maakuntahallitus käsiteli kuulemisaineiston 28.3.2023. Viranomaiskuuleminen toteutettiin

5.4.-12.5.2023 ja palautetta saatiin noin 40 viranomaistaholta. Kaavaprosessin järjestyksessä toinen viranomaisneuvottelu pidettiin 21.6.2023. Viranomaispalautteeseen laaditut alustavat vastineet käsiteltiin maakuntahallituksessa viranomaisneuvottelun jälkeen 26.6.2023 ja maakuntahallitus linjasi kaavaehdotuksen jatkovalmistelua.

Aluerakennetyöryhmän kokouksessa 28.8.2023 käytiin edelleen läpi viranomaispalautetta, täydennettiin vastineita ja puuttuvia kuntapalautteita. Kaavaehdotukseen tehtäviä muutoksia pohdittiin. Rakennettuun kulttuuriympäristöön liittyviä lisäkommentteja saatiin kolmesta kunnasta (Varkaus, Leppävirta ja Sonkajärvi). Sidosryhmien, kuten Puolustusvoimien, Pohjois-Savon ELY-keskuksen, museoviraston ja alueellisen vastuumuseon sekä kuntien kanssa järjestettiin alkusyksystä useita mm. tuulivoimaa ja edelleen modernin aikakauden rakennettua kulttuuriympäristöä koskevia neuvotteluja.

Vihreiden valtuustoryhmälle esiteltiin pyynnöstä maakuntakaavan alustavaa ehdotusta toukokuussa. Laaja valtuustoseminaari maakuntakaavasta järjestettiin maakuntasalissa 4.9.2023.

Kaavaehdotuksen viimeistely osoittautui ennakoitua työläemmäksi - osin resurssisyistä, osin sisältösyistä - eikä ehdotuksen kuulemiskäsittelyä ehditty toteuttaa vuoden 2023 puolella. Sidosryhmien kanssa järjestettiin neuvotteluja vielä loppuvuodesta juuri ennen kaavaehdotuksen viemistä maakuntahallitukseen nähtäville asetettavaksi. Neuvotteluissa käsiteltiin metsäpeitteisien alueiden merkintöjä ja luonnonsuojeluasioita. 19.12. 2023 maakuntahallitus hyväksyi kaavaehdotuksen asetettavaksi nähtäville 16.1.2024 alkaen.

Maakuntakaavan selvityksiin liittyvä Pohjois-Savon modernin rakennetun kulttuuriympäristön julkaisu saatiin valmiiksi vuoden 2023 syyskuussa. Työtä esiteltiin yhteistyökumppaneille Pohjois-Savon kulttuuriympäristön yhteistyöryhmässä kesäkuussa. Lopullinen aineisto julkaistiin paikkatietopohjaisesti ArcGis online -alustalla.

Pohjois-Savon aurinkoenergiapotentiaalin selvittämiseen saatiin Ympäristöministeriöltä myönteinen avustuspäätös joulukuussa 2022. Konsulttien kilpailutus toteutettiin tammikuussa 2023, kun tarjouspyynnöt lähetettiin viidelle konsultille. Konsultiksi valittiin vertailun perusteella FCG Oy ja työn käynnistyi aloituspalaverilla ja sopimuksen allekirjoituksella maaliskuussa. Selvitystyössä tunnistettiin merkittävimmät teollisen kokoluokan aurinkovoimapotentiaalin alueet maakunnassa. Aurinkovoimapotentiaalia tarkasteltiin mm. paikkatietoaineistoihin perustuen. Työ sisältää myös aurinkovoiman vaikutusten arviointia. Tarkastelu tehtiin ennakoiden aurinkovoimateknologian kehitystä ja tulevia maakuntakaavatöitä.

Aurinkovoimapotentiaalin selvitystyö painottui käytöstä poistuviin turvetuotantoalueisiin, joilla on maankäytön muutospainetta. Voimassa olevissa maakuntakaavoissa on osoitettu turvetuotantoon soveltuvia alueita 14 000 ha, joista varsinaisia turvetuotantoalueita on noin 5 400 ha. Turvesoiden säilyminen energiantuotantoalueena aurinkovoimatoimien sijoituspaikkana on yksi potentiaalinen jälkikäyttömuoto. Selvityksessä esitettiin 63 kohdetta potentiaalisina aurinkovoiman tuotantoalueina. 28 potentiaalisimmasta kohteesta laadittiin kohdekortit. Työn aikana pidettiin osallisten kesken työpaja sekä työneuvotteluja ja kyselyitä. Selvitys valmistui vuoden 2022 lopussa, jolloin selvitys sai myös medianäkyvyyttä.

Syksyn kuluessa käynnistettiin osallistumis- ja arviointisuunnitelman ja vireilletulon valmistelu Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 kolmannesta vaiheesta. Kaavassa käsitellään aurinkovoimaan, seudullisesti merkittävään vähittäiskauppaan ja vetytalouteen liittyvät teemat. Yaran kaivosalueen laajennustarpeiden käsittely jäi pois tästä vaiheesta aikataulusyistä. Maakuntakaavan kolmannen vaiheen vireilletulo hyväksyttiin maakuntahallituksessa marraskuussa 2023. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävillöolo käynnistyi 5.12.2023 ja jatkui tammikuulle 2024.

Maakuntakaavojen ohjausryhmänä toimiva aluerakennetyöryhmä on kokoontunut vuoden aikana kolme kertaa. Lisäksi aluerakennetyöryhmä on ohjannut Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 kokonaisvaikutusten arviointia, osallistunut aurinkovoimapotentiaalin selvitykseen sekä kommentoinut ennakolta myös kolmannen vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa.

Viranomaistoiminta; maakuntakaavojen toteutumisen seuranta

Lausuntopyyntöjä alueidenkäytön vastuualueelle tuli kaikkiaan 158 kpl, mikä on lähes 30 enemmän kuin edellisvuonna (2022; 131 kpl). Uuden toiminnallisten tavoitteiden seurannan mittariston mukaan seuraamme lausuntojen kokonaismäärän sijaan niiden vaikuttavuutta. Vuoden 2023 aikana olemme laatineet 61 lausuntoa (edellisvuonna 48). Suurimman osan lausuntopyyntöistä muodostavat asemakaavan muutokset sekä pienialaiset rantayleiskaavojen muutokset, joihin ei maakuntakaavan näkökulmasta useinkaan ole lausuttavaa. Merkittävimmät lausunnot liittyivät lakimuutoksiin, tuulivoimahankkeisiin ja sähköverkkoihin sekä laajoihin valtakunnallisiin liikennettä ja liikenneinvestointeja koskeviin ohjelmiin. Vuonna 2023 tuulivoimahankkeiden kaavoitus jatkui vilkkaana. Vireillä olevista Pohjois-Savon kuntien yleiskaavoista yli kolmasosa on tuulivoimaa käsitteleviä hankeyleiskaavoja.

Pohjois-Savon kuntien kaavoitus on ollut pääasiassa voimassa olevien (tai vireillä olevan) maakuntakaavojen mukaista ja edistänyt maakuntakaavojen toteuttamista. Laadittavana olevassa Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2. vaiheessa tarkastellaan kattavasti maakuntakaavan muuttamista edellyttäviä teemoja. Lausuntojemme laadullisen seurannan mukaan 61 lausunnosta 33:ssa on ollut ohjaavaa palautetta. Osa ohjaavasta palautteesta on annettu suullisesti kuntien lausuntopalaverissa, jolloin liiton näkemys on kirjattu neuvottelupöytäkirjoihin. Lausuntoja on annettu myös neljästä maakuntakaavan vastaisesta ratkaisusta ja niiden osalta vaikuttavuutta seurataan edelleen. Maakuntakaavan vastaisia ratkaisuja koskevaa ja sisällöltään ohjaavaa palautetta on annettu lisälmen kulttuurikeskuksen arvoihin liittyen, Kiuruveden Nivan koulun suunnitelmista, Tervaruukinsalon pohjavesialueeseen mahdollisesti vaikuttavasta maa-aineksen otosta sekä arvokkaaseen maisema-alueeseen liittyvästä aurinkovoimahankkeesta.

Muuta ohjaavaa palautetta on annettu tuulivoimahankkeista ja niiden YVA-ohjelmista, Ympäristöministeriön tuulivoimaoppaan päivityksen luonnoksesta, aurinkovoimahankkeiden suunnittelutarveratkaisuista, Väyläverkon investintiohjelmasta vv. 2024-2031, vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluohjelmasta, naapurimaakuntien maakuntakaavoista, Ympäristöministeriön alueidenkäytön kehityskuvasta, Joroisten maankäytön kehityskuvasta – uusiutuva energia 2040, Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta sekä Pielaveden Opinportti -hankkeesta.

Lakivalmistelut sekä seudulliset ja valtakunnalliset hankkeet

Kansallinen kaavamääräyskokoelma -hankkeen tarkoituksena on ollut uudistaa nykyiset yleis- ja asemakaavojen kaavamääräysoppaat. Hanke luo perustan kaavojen laatimiselle osaksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmää (RYTJ). Vuoden 2023 alussa oli käynnissä otakantaa.fi -kysely, johon liiton vastaukset annettiin 10.1.2023. Hanke valmistui vuoden 2023 alussa.

Alueidenkäyttölain valmistelu on liittynyt maankäyttö- ja rakennuslain uudistukseen, jossa rakentamista ohjaava laki irrotettiin maankäyttöä ohjaavasta laista ja jäljelle jäävä osa nimettiin uudelleen alueidenkäyttölaki. Sen sisällöstä järjestettiin keskustelutilaisuus 3.2.2023. Alueidenkäyttölakiin on tehty teknisiä muutoksia ja lisätty tietomalliin liittyviä kaavojen digitaalisuutta ohjaavia pykäläitä. Liitto on seurannut lakivalmistelua yhteistyössä muiden maakuntien ja mm. kuntaliiton kanssa.

Uuden hallitusohjelman myötä loppuvuodesta 2023 käynnistyi alueidenkäyttölain tarkistaminen mm. maakuntakaavan osalta. Pohjois-Savon liitto on seurannut ja pyrkinyt vaikuttamaan lakimuutoksen sisältöön. Loppuvuodesta työryhmän käsittelyssä oli maakuntakaavaa koskevat pykälämuutokset, joita kommentoitiin Pirkanmaan ja Lapinliiton johdolla.

Alkuvuodesta oli vireillä OECD:n laaja kysely maakuntien liitoille NSPA-alueella (pohjoisten harvaan asuttujen alueiden kestävä vihreän siirtymän edellytyksiä selvittävässä projektissa). Alueiden vastattavaksi oli toimitettu kysely, johon vastaamisaikaa oli 24.2.2023. Aluekehityspäällikkö Heikki Sirviö koordinoi vastausten liiton valmistelua. Aluesuunnittelun vastuualue laati vastaukset alueidenkäyttöön, liikenteeseen ja saavutettavuuteen liittyviin kysymyksiin.

Pohjois-Savon liitto kutsui koolle 6.2.2023 Siilinjärven ampumaratahankkeen yhteistyöpalaverin liiton, ELY-keskuksen, hanketoimijoiden, Siilinjärven kunnan ja Kuopion kaupungin edustajien kesken.

Liitto osallistui vuoden aikana kaikkiin Pohjois-Savon ELY-keskuksen järjestämiin kuntien kehityskeskusteluihin. Osa kehityskeskusteluista järjestettiin kahden tai useamman kunnan yhteisinä.

Ympäristöministeriö viimeisteli vuoden 2023 aikana ensimmäistä Alueidenkäytön kehityskuvaa. Tavoitteena on, että kehityskuva tuottaa ajantasaista tietoa alue- ja yhdyskuntarakenteen nykytilasta ja tulevaisuudesta suunnitelmien ja päätöksenteon tueksi. Sidosryhmät saattoivat kommentoida kehityskuvaluonnosta 16.6.2023 saakka, ja myös Pohjois-Savon liiton aluesuunnittelu otti kantaa luonnokseen. Kehityskuvan julkaisu siirtyi alkuvuoteen 2024.

Kuopion seudun MAL-sopimusta toteutettiin mm. ensimmäisen kaupunkiseutusuunnitelman laatimisella. Kaupunkiseutusuunnitelman luonnosta valmisteltiin koko vuoden 2022 ajan. Liiton edustajat osallistuivat kaupunkiseutusuunnitelman sekä seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman valmisteluun. Seudulliset suunnitelmat valmistuivat vuoden 2022 aikana, mutta niiden käsittely kuntien päätöksenteossa toteutui vuoden 2023 alussa.

Liiton edustajana maakuntainsinööri Patrick Hublin osallistui uuden MAL-sopimuskauden valmisteluun työpajoissa ja kokouksissa. Lisäksi hän osallistui alustaviin neuvotteluihin sekä MAL-yhteistyöryhmän kokouksiin. Suunnittelujohtaja Annaelina Isola on osallistunut MAL-ohjausryhmän toimintaan.

Tuulivoiman edistämiseksi Itä-Suomessa on tehty yhteistyötä mm. *Voimaa tuulesta* -koalition kanssa. Neuvottelu kompensatioalueesta oli loppuvuodesta.

Liikennejärjestelmä

Pohjois-Savon liikennejärjestelmäsuunnitelma2040 hyväksyttiin maakuntahallituksessa helmikuussa 2021. Maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toimeenpanon ja toteuttamisen koordinointi- ja seurantavastuu on maakuntahallituksen nimeämällä Pohjois-Savon liikennejärjestelmätyöryhmällä, joka kokoontui vuonna 2023 neljä kertaa. Liikennejärjestelmän ja liikennejärjestelmäsuunnitelmien toteutumisen seurannan kehittäminen on valtakunnallisesti ja eri aluetasoilla työn alla, minkä vuoksi Pohjois-Savon maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toteutumisen seuranta käynnistyy koordinoitusti ja systemaattisesti vuodesta 2024 alkaen.

Kärkihankkeita ja Itä-Suomen liikennestrategian toimeenpanoa on edistetty mm. tiedonvaihdolla sekä toimenpide- ja suunnitteluesityksillä Pohjois-Savon liikennejärjestelmätyöryhmässä ja Itä-Suomen liikennestrategiaryhmässä. Liitto on osallistunut aktiivisesti Pohjois-Savon ELY-keskuksen ja kuntien Itä-Suomen liikennejärjestelmäkoordinaattori-hankkeeseen sekä Pohjois-Savon seudullisissa ryhmissä (Keski-Savo, Kuopion seutu, Ylä-Savo) että Itä-Suomen liikennejärjestelmätyöryhmässä. Maakuntahallitus hyväksyi Itä-Suomen liikennestrategian alkuvuodesta 2023, minkä jälkeen välittömästi sen toteuttaminen eri liikennejärjestelmätoimijoiden yhteistyönä käynnistyi.

Pohjois-Savon liitto on toiminut aktiivisesti Savon radan kehittämiseen ja tukenut Itärata Oy:n hankesuunnittelun käynnistymistä. Savon radan ja Karjalan radan kehittämisestä valmistui Pohjois-Savon, Etelä-Savon ja Kainuun maakunnan liittojen yhteinen vaikuttamisaineisto elokuussa 2023. Itärataa suunnitellaan Helsinki-Porvoo-Kouvola -linjauksen mukaisesti. Sen suunnittelusta vastaa valtion ja alueen kaupunkien ja kuntien muodostama hankeyhtiö Itärata Oy.

Pohjois-Savon liitto on aktiivisesti yhdessä itäisen Suomen muiden maakuntien (Etelä-Savo, Pohjois-Karjala, Kainuu ja Etelä-Karjala) vaikuttanut valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toteuttamiseen ja

suunnitelman päivistytyön käynnistämiseen sekä antanut yhteiset lausunnot mm. valtion väyläverkon investointiohjelmasta ja Väyläviraston suunnitteluohjelmasta.

Pohjois-Savon maakunnan tärkeimpien maanteiden pääväylien valtatie 5:n ja valtatie 9:n suunnitteluvalmius parani. Valtatiellä 5 tiesuunnittelua on käynnissä Leppävirran ja Kuopion välillä (Leppävirran kohta, Leppävirta-Palokangas ja Palokangas-Humalajoki) ja Nerkoon kohdalla Lapinlahdella (Valkeinen-Taipale). Valtatiellä 9 tiesuunnittelua oli käynnissä Rissalan kohdalla Siilinjärvellä (Lotteinen-Jännevirta) ja Riistavedellä Kuopiossa (Vartiala-Riistavesi). Pohjois-Savon alueella oli käynnissä kaksi ratahanketta: Kuopion henkilö- ja tavarataratapihan uudistaminen sekä Iisalmi-Ylivieska radan sähköistys ja Iisalmen kolmioraitteen rakentaminen.

Ilmastotyö

Vuoden 2023 aikana, maakuntasuunnittelijan rekrytoinnin ja hänen tehtäväkuvan määrittelyn seurauksena liittoon perustettiin ilmastoryhmä. Toistaiseksi ryhmä on hoitanut sisäistä poikkihallinnollista tiedonjakamista ilmastomuutokseen, metsiin, vihreään siirtymään ja kiertotalouteen liittyvissä asioissa. Vuoden 2023 lopulla maakuntajohtaja Määttä valittiin maakunnan liittojen ilmastoverkoston varapuheenjohtajaksi.

Ilmastomuutoksen hillitsemiseen ja sopeutumiseen, sekä energiamurrokseen liittyviä seminaareja on ollut vuoden mittaan lukuisia ja niihin on osallistuttu niin maakunnan sisällä kuin ylimaakunnallisesti. Pyydettyjä puheenvuoroja on käytetty mm. Pohjois-Karjalan Hinku-kuntien seminaarissa Joensuussa (suunnittelujohtaja: metsät maakuntakaavoituksessa) ja ELY-keskusten välisessä ilmastoseminaarissa (suunnittelujohtaja: ilmastomuutos ja maakuntakaava).

Maakuntakaavoituksen yhteydessä on arvioitu ilmastomuutosta läpileikkaavana teemana vaikutusten arvioinnissa.

Omat hankkeet – Viitoskäytävä

Työ- ja elinkeinoministeriön rahoittama ja Pohjois-Savon liiton yhdessä Etelä-Savon maakuntaliiton ja Kainuun liiton kanssa valmisteleva Viitoskäytävä -hanke käynnistyi vuoden 2021. Hankkeen visiona on uusi elinvoimainen ja menestyvä kasvuvyöhyke, joka lisää koko Suomen hyvinvointia. Hankkeessa vahvistetaan verkostoja mm. aluepajojen ja teemakiltojen kautta. Kehittäjäverkoston toiminta käynnistyi alkuvuodesta ja toiminnassa hyödynnettiin vuoden aikana seuraavia verkostoja vahvistavia työkaluja: kiltatoiminta (saavutettavuus- ja matkailukillat), aluepajat, aamukahvit, webinaarit, seminaarit ja erilaiset muut tapahtumat.

Pellervon taloustutkimus ry:ltä tilattiin huhtikuussa 2022 asiantuntijaselvitys Viitoskäytävän arvontuotannosta ja -lisistä. Selvityksen julkaisu toteutui vuoden 2023 alussa.

Viitoskäytävän verkostotilaisuuksia järjestettiin tiiviisti. Talvipäivät olivat 26.-27.1.2023 Mikkelissä temalla 'Arvokas Viitoskäytävä'. 7.-8.6. pidettiin kesäpäivät Kuusamossa Rukalla temalla Liikkuva Viitoskäytävä.

Hanketta on esitelty niin viranomais-, rahoittaja- kuin päätöksentekijätahoille; mm. 28.2. oli MKH:ssa hankkeen tilannekatsaus, 20.4. TEM:in verkostopäivässä oli Viitoskäytävä-hankkeen esittely ja tilannekatsaus MYR:issä 23.5. Tarkastuslautakunnalle hankkeen tuloksia esiteltiin joulukuussa.

Useita aluepajoja pidettiin alkuvuoden aikana. Erilaisia teemallisia webinaareja ovat olleet mm. 2.3. saavutettavuuskillan *Kuivasatamakonsepti vihreän siirtymän edistäjänä* ja 27.4. Matkailukillan webinaari 'Miten tuotteistaa pimeyttä?'

Viitoskäytävä-hanke on ollut näkyvästi esillä Väylät & Liikenne -päivillä Hämeenlinnassa 22.3.-23.3.2023 omalla työpajalla sekä 27.6. SuomiAreenalla Porissa. Yhteistyötä tehtiin myös muiden verkostohankkeiden kanssa; 24.4. Suomen Kasvukäytävä oli vierailulla Kuopiossa.

Kesäkuussa valmistuivat selvitykset Viitoskäytävä modernin ja kestäväen liikkumisympäristön tulevaisuuskuva /Destia ja Asenteet, arvot ja motivaatio - Mikä Viitoskäytävällä liikuttaa? /Jyväskylän yliopisto.

Loppuvuodesta ja syksyn mittaan pääpaino oli hankkeen viestinnässä ja tulosten jalkauttamisessa. Markkinointikampanja toteutettiin syksyn aikana. Hankkeen tulosten esittely päätettiin perinteisen raportin tai loppuseminaarin asemesta toteuttaa ”viitoskäytävän sanomat” -julkaisuna ja videopodcastina, jolla paikattiin samalla kesän SuomiAreenan luonnonolosuhteiden vuoksi (ukkospuuska) keskeytynyttä paneelikeskustelua. Podcastin tallentaminen siirtyi joulukuulta vuoden 2024 alkuun.

Viitoskäytävä -hankkeen jatkumisesta käytiin alustavia neuvotteluja jo vuoden 2023 huhtikuusta alkaen (hankkeen päättymisajankohta 31.12.2023). Neuvoteltiin sekä nykyisen hankkeen jatkoajasta että toiminnan vakiinnuttamiseksi tarvittavasta uudesta hankkeesta (Viitoskäytävä 2.0). Nykyiselle hankkeelle myönnettiin jatkoaikaa kevääseen 2024.

Omat hankkeet – Pohjois-Savon kokonaisturvallisuuden klusteri

Euroopan turvallisuustilanne, ilmastonmuutos ja maailmantalouden häiriöt aiheuttavat tarpeen vahvistaa kokonaisturvallisuuden osaamista ja toimintakykyä koko Suomen mittakaavassa. Pohjois-Savossa on kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden kannalta keskeistä elinkeinotoimintaa, koulutusta, osaamista ja viranomaistoimintaa, joten alueella on hyvät valmiudet toimia turvallisuusalan kehittämisen ja yhteistyön veturina.

Kokonaisturvallisuutta kehittävän työn vahvistamiseksi, koordinoimiseksi ja tulosten levittämiseksi on katsottu aiheellista muodostaa kokonaisturvallisuuden klusteri. Klusterin muodostamiseksi Pohjois-Savon liitossa on valmisteltu hankehakemus kevään 2023 aikana (Heikki Sirviö suunnittelujohtajan alaisuudessa).

Klusterin tarkoituksena on tuottaa yritystoiminnalla, tiedolla, koulutuksella ja turvallisuuden valmiuksilla kansallisesti kykyä voittaa ilmasto- ja ympäristöongelmien, maailmantalouden häiriöiden sekä sisäisten ja ulkoisten turvallisuusuhkien monimuotoiset haasteet. Pohjois-Savon turvallisuusklusteri vahvistaa turvallisuuden ja huoltovarmuuden osaamista, ennakointi- ja innovointitoimintaa sekä uusien teknologioiden kehittämistä parantamalla viranomaisten, oppi- ja tutkimuslaitosten sekä elinkeinoelämän yhteistyötä ja luomalla tähän tarkoitukseen soveltuvan yhteistyöverkoston ja tiedonjakoalustan. Pohjois-Savon turvallisuusklusterissa pilotoidaan alueellista turvallisuussuunnittelua ja varautumista tukeva seuranta-, arviointi- ja ennakointimalli (Alueellinen turvallisuuden tila - ATT), mikä parantaa alueen kuntien ja kaupunkien varautumista. Pilotointia voidaan käyttää ATT:n toimivuuden arviointiin ja tarvittaessa kehittämiseen.

Hankehakemusta täydennettiin kesällä ja hankehenkilöstö rekrytoitiin syksyllä hankkeen rahoituspäätöksen jälkeen. Projektipäällikkö Harriet Lonka aloitti 15.11.2023 ja assistentti Sari Murtonen 13.11.2023. Loppuvuoden aikana hankkeessa on asetettu kokonaisturvallisuuden klusterille strategiset tavoitteet suhteessa Pohjois-Savon klustereihin ja ekosysteemeihin sekä kansallisiin tarpeisiin. Tämä tehtiin haastatteleamalla sidosryhmiä (ELY, AVI, Pohjois-Savon hyvinvointialue, LUKE, VTT, Pohjois-Savon kaupungit ja kunnat, UEF, Savonia, SAKKY, YSAO, Pelastusopisto, Itä-Suomen poliisilaitos ja Karjalan lennosto). Keskustelujen tuloksia hyödynnettiin ohjausryhmätoiminnan valmistelussa tarkentaen niiden avulla hankkeen strategisia tavoitteita.

2.1.3 Hallinnon päävastuualue

Vs. hallintojohtaja Riikka Pehkonen

Talousarviossa tilivuoden tulokseksi ennakoitiin yli-/alijäämää 0 euroa.

Tilinpäätöksen vuosikate on 160.034,80 euroa ylijäämäinen. Kun siihen lisätään siirto Pohjois-Savon kehittämisrahastosta 46.558,50 euroa, tilikauden ylijäämäksi muodostuu 206.593,30 euroa.

Kunnilta perittiin maksuosuuksia varsinaiseen toimintaan 2.426.879,00 euroa ja Pohjois-Savon kehittämisrahastoon 264.807,00 euroa.

Luottamushenkilöhallinnon toimenpiteet 2023

Maakuntavaltuusto 2021–2025

Pohjois-Savon liitossa ylintä päätösvaltaa käyttää maakuntavaltuusto, johon kuntien edustajainkokous on valinnut jokaisesta jäsenkunnasta yhden jäsenen 4000 asukasta kohti, rajoituksena kuitenkin enintään viidennes rajoittamattomasta jäsenmäärästä. Rajoitus koskee käytännössä vain Kuopion kaupungin edustusta. Valtuuston jäsenmäärä on 55 jäsentä.

Maakuntavaltuuston puheenjohtajana toimii kansanedustaja Markku Eestilä, 1. varapuheenjohtajana kansanedustaja Tuula Väättäinen ja 2. varapuheenjohtajana kunnallisneuvos Leila Savolainen (puoluesihteeri Riikka Pirkkalainen 20.11.2023 saakka.)

Maakuntavaltuusto kokoontui kertomusvuonna kaksi kertaa. Kesäkuun kokouksessa 13.6.2023 maakuntavaltuusto hyväksyi tilinpäätöksen vuodelta 2022, hyväksyi hallintosääntöön tehdyt muutokset sekä merkitsi tiedoksi Perussuomalaisen valtuustoryhmän tekemän valtuustoaloitteen käsittelyn koskien palkkiosääntöä. Lisäksi valtuustossa hyväksyttiin Jouni Holopaisen eronpyyntö maakuntahallituksesta, uudeksi jäseneksi sekä 2. varapuheenjohtajaksi maakuntahallitukseen valittiin Sakari Pääkkö. Maakuntavaltuusto merkitsi tiedoksi Jouni Toppisen tilalle valitun maakuntavaltuutetun Pekka Niirasen, sekä hänen henkilökohtaisen varajäsenensä Ari Koskisen.

Marraskuun kokouksessa 20.11.2023 valtuusto hyväksyi talousarvion ja toimintasuunnitelman vuodelle 2024 ja taloussuunnitelman vuosille 2024–2026. Lisäksi valtuusto hyväksyi Riikka Pirkkalaisen eronpyynnön ja valitsi maakuntavaltuuston 2. varapuheenjohtajaksi Leila Savolaisen. Maakuntavaltuusto merkitsi tiedoksi Heli Eskelisen eron ja hänen tilalleen valitun maakuntavaltuutetun Vuokko Hämäläisen sekä hänen henkilökohtaisen varajäsenensä Markus Jukaraisen. Valtuusto merkitsi tiedoksi ja lähetti edelleen maakuntahallituksen valmisteltavaksi Vihreän valtuustoryhmän jättämän aloitteen: "Pohjois-Savon liiton kannanotto Palokin koskien ennallistamisen puolesta."

Maakuntavaltuusto nimesi Pohjois-Savon vuoden 2023 kyläksi Kerkonkosken kylän Rautalammilta, ja myönsi kunniamaininnat Länsi-Vesannon kylälle ja Länsi-Maaningan viitosille (Leinolanlahti, Kurolanlahti, Varpasmaa, Petsamo ja Pulkonkoski).

Maakuntahallitus 2021–2025

Pohjois-Savon liiton hallintoa hoitaa 11-jäseninen maakuntahallitus, johon maakuntavaltuusto valitsee toimikaudekseen jäsenet ja kullekin näistä henkilökohtaisen varajäsenen. Maakuntavaltuusto määrää yhden jäsenistä puheenjohtajaksi ja kaksi jäsentä varapuheenjohtajiksi. Maakuntahallituksen kokoonpano on sovitettava sellaiseksi, että se vastaa jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kuntavaaleissa

saamaa ääniosuutta kuntayhtymän alueella. Lisäksi perussopimuksen mukaan maakuntahallituksen kokoonpanossa on pyritty ottamaan huomioon alueellinen edustavuus.

Maakuntahallituksen puheenjohtajana toimii äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori Mira Kokkonen, 1. varapuheenjohtajana työllisyyspalveluiden tiimivastaava Pia Hedman ja 2. varapuheenjohtajana projektipäällikkö Sakari Pääkkö (TKI-asiantuntija Jouni Holopainen 13.6.2023 saakka.)

Maakuntahallitus kokoontui kertomusvuoden aikana kaikkiaan 12 kertaa. Maakuntahallitus käsitteli vuoden aikana edunajamisasioiden, lausuntojen, hankepäätösten ja nimeämisten lisäksi mm. maakuntajohtajan johtajasopimusta, muutoksia hallintosääntöön, tilinpäätöstä ja maakuntakaavoituskatsausta vuodelta 2023 sekä maakuntakaavaan liittyviä kuulemisia ja palautteita. Lisäksi maakuntahallitus teki kannanoton koskien sote-uudistuksen vaikutuksia kuntien valtionosuuksien laskentaperusteisiin, hyväksyi hyvinvointialueen, kuntien ja Pohjois-Savon liitto -kuntayhtymän välisen yhdyspintasopimuksen, käsitteli Pohjois-Savon liiton talous- ja palkkahallinnon ulkoistusta sekä viranhaltijoiden tehtäväkohtaisten palkkojen tarkistamista ja osavuositilinpäätöstä, talousarviota – ja suunnitelmaa vuosille 2024–2026.

Maakuntahallituksen työjaosto, 31.12.2023 tilanne

Varsinainen jäsen	Varajäsen
Mira Kokkonen, pj. 12.12.2022 alkaen	Marjaana Pitkänen 21.6.2022 alkaen
Jouni Holopainen 13.6.2023 saakka. Sakari Pääkkö vpj. 26.6.2023 alkaen	Kati Hynninen 26.6.2023 alkaen
Aleksi Eskelinen 24.10.2022 alkaen	Leita Savolainen 30.10.2023 alkaen
Jukka Tuppurainen	Pia Hedman
Pia Pentikäinen	Henri Uljonen

Työjaosto kokoontui 17.1.2023 käsittelemään Perussuomalaisten valtuustoryhmän valtuustoaloitetta koskien kokouspalkkioita sekä hallintosäännön muutoksia. Lisäksi käsiteltiin puheenjohtajiston matkamääräyksiä. Työjaoston kokouksessa 22.5.2023 jatkettiin hallintosääntömuutosten käsittelyä, käytiin läpi Pohjois-Savon liiton tehtävien vaativuuden arviointijärjestelmän uudistaminen, sijaisuusjärjestelyt sekä muissa asioissa ansionmenetyskorvauksiin liittyviä asioita. Vuoden kolmannessa työjaoston kokouksessa 18.9.2023 käsiteltiin viranhaltijoiden tehtävän vaativuuden arviointia.

Tarkastuslautakunta

Kuntalain 121 §:n mukaan maakuntavaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan on valmisteltava maakuntavaltuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko maakuntavaltuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet.

Tarkastuslautakunta (2021–2025)

Varsinainen jäsen	Varajäsen
Ruotsalainen Olavi, pj.	Lahtinen Timo
Kautto Jani, vpj.	Kukkonen Eero
Oksman Merja	Kastari Tuija
Piiparinen Auli	Pulkka Maria
Väänänen Harri	Turpeinen Tero

Tarkastuslautakunta kokoontui kertomusvuonna kahdeksan kertaa. Työohjelman mukaisesti lautakunta kuuli mm. viranhaltijoita, ohjelmapäällikköä, yhteyspäällikköä, maakuntainsinööriä, tilintarkastajaa, maakuntahallituksen puheenjohtajaa sekä hanketyöntekijöitä. Käsiteltävinä asioina ovat arviointikertomuksen laadinnan lisäksi olleet lautakunnan arvioinnin työohjelma, talousarvion 2023 seuranta ja sidonnaisuusilmoitusten käsittely.

Liiton tilintarkastusyhteisönä toimi maakuntavaltuuston päätöksen 27.9.2021 mukaisesti vuoden 2023 osalta KPMG Oy. Kertomusvuonna 2023 tilintarkastajana toimi KHT, JHT Antti Kääriäinen. Tarkastuslautakunnan sihteerinä toimi taloussihteerinä Piia Kohonen.

Maakuntavaltuuston vaalilautakunta

Hallintosäännön 95 §:n mukaan maakuntavaltuusto valitsee keskuudestaan toimikautekseen suhteellisten vaalien toimittamista varten vaalilautakunnan. Vaalilautakunnassa on viisi jäsentä ja kullakin henkilökohtainen varajäsen. Vaalilautakunta ei kokoontunut kertomusvuonna.

Maakunnan yhteistyöryhmä

Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävänä on hyväksyä maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma, suunnata maakuntaan osoitettua rakennerahastojen ja vastaavaa kansallista rahoitusta, varmistaa eri toimenpiteiden yhteensovitus ja eri rahastojen osallistuminen laajojen kehittämisen kannalta merkittävien hankkeiden toteuttamiseen. Lisäksi MYR käsittelee aluekehityksen kannalta merkittäviä hankkeita ja antaa niistä sitovan lausunnon rahoituksen myöntävälle taholle. MYR linjaa rakennerahastovarojen kohdentamista sekä seuraa toiminnan vaikuttavuutta.

Maakunnan yhteistyöryhmä kokoontui vuoden 2023 aikana 7 kertaa. MYR piti kokouksen Ylä-Savon ammatitopistolla ja Itä-Suomen MYR:ien kehittämispäivän yhteydessä Varkaudessa. MYR:n ja sihteeristön kokouksissa puollettiin rahoitusta v. 2023 kehittämis- ja investointihankkeille seuraavasti:

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 - EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma

	myönteiset päätökset kpl	tuen määrä milj. €
Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)	28	14,2
Euroopan sosiaalirahasto (ESR+)	28	16,1
Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF)	27	15,2

Kielteisiä rahoituspäätöksiä tehtiin 15 kappaletta.

MAAKUNNAN YHTEISTYÖRYHMÄ

2022-2025 (maakuntahallitus 4.10.2021, § 125)
Pohjois-Savon liitto ja sen jäsenkunnat
Mira Kokkonen pj
Jorma Voutilainen
Minna Pellikka
Irma Korhonen
Esa Kokki
Tuukka Eloranta
Kirsi Moisander 2. vpj
Pauli Sonninen
Tiina Grönlund

Valtionhallinto
Pasi Patrikainen, Pohjois-Savon ELY-keskus -> 25.4.2023 alkaen Tommi Huttunen 1. vpj
Marko Hämäläinen, Etelä-Savon ELY-keskus
Leila Kantonen, Pohjois-Savon ELY-keskus
Jaana Tuhkalainen, Pohjois-Savon ELY-keskus
Nuutti Kiljunen, Metsäkeskus -> 26.9.2023 alkaen Heli Jääskeläinen
Mikko Järvinen, Luonnonvarakeskus
Alueen kehittämisen kannalta keskeiset tahot
Jukka Mönkkönen, Itä-Suomen yliopisto
Mervi Vidgrèn, Savonia-ammattikorkeakoulu Oy
Kari Puumalainen, Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä
Esa Tuovinen, Akava Pohjois-Savo -> 30.1.2023 alkaen Mervi Berg
Kimmo Anttonen, Elinkeinoelämän keskusliitto
Kaija Savolainen, Kuopion alueen kauppakamari 3. vpj
Jari Kauhanen, MTK Pohjois-Savo
Kai Hyttinen, SAK Itä-Suomi -> 29.5.2023 alkaen Timo Haverinen
Paula Aikio-Tallgren, Savon Yrittäjät ry
Juha Riepponen, STTK Pohjois-Savo
Esa Näätänen, Teknologiateollisuus ry, Itä-Suomi
Tapio Osala, Pohjois-Savon Luonnonsuojelupiiri ry
Pysyvät asiantuntijat
Jarmo Pirhonen, Kuopion kaupunki --> 1.8.2023 alkaen Soile Lahti
Timo Ollila, Etelä-Savon ELY-keskus
Satu Vehreävesa, Pohjois-Savon liitto
Taina Laitinen, Taiteen edistämiskeskus
Tytti Määttä, Pohjois-Savon liitto, esittelijä
Janna Merenniemi, Pohjois-Savon liitto, sihteeri

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön tehtävänä on valmistella maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma ja sen tarkistaminen maakunnan yhteistyöryhmän käsiteltäväksi, käsitellä EU:n alue- ja rakennepolitiikan -ohjelmaan esitettävät hankkeet lukuun ottamatta lainsäädännön mukaan salassa pidettäviä hankkeita. Lisäksi sihteeristö arvioi hankkeiden soveltuvuutta rakennerahasto-ohjelmaan maakunnan yhteistyöryhmän hyväksymien valintakriteereiden perusteella sekä valmistelelee esitykset maakunnan yhteistyöryhmässä käsiteltävistä hankkeista.

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön kokoontui vuoden 2023 aikana 11 kertaa.

MAAKUNNAN YHTEISTYÖRYHMÄN SIHTEEISTÖN JÄSENET 2022-2027
Tytti Määttä, puheenjohtaja, Pohjois-Savon liitto
Satu Vehreävesa, varapuheenjohtaja, Pohjois-Savon liitto
Soile Juuti, Pohjois-Savon liitto
Timo Ollila, ELY-keskus
Eija Pihlaja, ELY-keskus
Jan Blomberg, ELY-keskus
Janna Merenniemi, sihteeri, Pohjois-Savon liitto

Kuntataloustyöryhmä

Kuntataloustyöryhmä piti kertomusvuonna viisi kokousta, joissa käsiteltiin mm. kuntien tulevien vuosien valtionosuuskehitystä, valtionosuuksien laskentaperusteita ja valtionosuusjärjestelmän uudistustarpeita, TE-palvelu-uudistuksen vaikutusta ja kuntien sote-kiinteistöjen yhtiöittämistarvetta.

Aiempien vuosien tapaan kuntataloustyöryhmä tuotti kunnille ajantasaista ja ennakoivaa kuntataloustietoa kuntien tilinpäätöksistä, talousarvioista, kuntien osarahoittamasta työmarkkinatuesta sekä valtionosuuksien kehityksestä. Elokuussa 2023 järjestettiin Pohjois-Savon kuntatalouspäivä. Tilaisuudessa olivat puhumassa valtiovarainministeriöstä neuvotteleva virkamies Suvi Savolainen, Valtiokonttorilta raportointiasiantuntija Jukka Kujala ja Kuntaliitosta erityisasiantuntija Olli Riikonen. Käsiteltäviä teemoja olivat uuden hallituksen kuntapolitiikka ja kuntien tuleva rooli, kuntatietopalvelujen hyödyntämismahdollisuudet sekä valtionosuuksien uudet laskentaperusteet ja valtionosuuksien kehitys.

Toimiston toimenpiteet 2023

Ohjelmakauden 2014–2020 EAKR maksatuksia on toteutunut kappalemääräisesti 82, mikä on n. 33 % vähemmän kuin v. 2022 aikana, euromääräisesti v. 2023 toteutuneet maksatukset n. 5,49 milj. € ollen n. 42 % alle v. 2022 tasosta. Maksatuksille asetettu 90 päivän käsittelyaika on ylittynyt 6 maksatuksen osalta, käsittelyaikojen keskiarvon ollessa 56 päivää. Käsittelymääräajan ylittymiseen on vaikuttanut mm. tilapäiset maksatushakemusten suuremmat käsittelymäärät. Varmennussuunnitelman mukaisia paikan päällä varmennuksia on tehty 10 hankkeeseen. Valtiovarain Controller -toiminnon suorittamia hanketarkastuksia on tehty kaksi v. 2023.

Ohjelmakauden 2021–2027 EAKR- ja JTF-maksatuksia on toteutunut 14 kpl vuonna 2023, euromääräisesti 1,02 milj. €. Edellä mainitut ovat kaikki olleet ennakkomaksatuksia. EURA2021-järjestelmän toimintojen käyttönotossa on ollut viiveitä, eikä maksatusosio ollut käytettävissä ennakkomaksatuspäätöksiä lukuun ottamatta. Kaikille rahoitetuille hankkeille on pidetty aloituskoulutukset, joissa on käyty läpi myös maksatuskäytännöt.

Kansallisten hankkeiden (Pohjois-Savon kehittämisrahasto, Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen = AKKE) toteutuneiden maksatusten lukumäärä on ollut 56 kpl. Euromääräisesti maksatuksia on toteutunut n. 0,4 milj. €.

Laajakaistahankkeiden osalta hallinnon päävastuualue on vastannut hankkeiden kilpailutuksesta, joka on toteutettu Kaista kaikille -yhteishankkeen kautta. Maakuntaliitot valitsevat yhteyksien rakentamiseen tarvittavan julkisen tuen saajan. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto hallinnoi Kaista kaikille -yhteishanketta, jossa koordinoidaan ja valmistellaan kahdeksan maakunnan laajakaistahankkeet: Etelä-Pohjanmaa, Lappi, Kainuu, Keski-Suomi, Pirkanmaa, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa sekä Pohjois-Savo. Lisäksi Pohjois-Savon liitto on solminut Pohjois-Karjalan liiton kanssa yhteistyösopimuksen, jossa Pohjois-Karjalan liiton laajakaista-asiantuntijan työpanosta on mahdollista ostaa tuntityönä Pohjois-Savon liittoon. Liiton osalta yhteyshenkilö laajakaista-asioissa kuntiin päin on yhteyspäällikkö.

Vuosi 2023 oli viimeinen vuosi, jolloin kunnat saattoivat vielä saada hakea rahoitusta laajakaistahankkeisiin voimassa olevasta ohjelmasta. Loppuvuoden aikana LVM käynnisti hallitusohjelman mukaisen selvityksen laajakaistatukien jatkosta. Vuonna 2023 avattiin Pohjois-Savossa hankealueita hakuun kolmessa kunnassa (Kuopio, Kaavi, Tuusniemi).

Europe Direct Kuopio EU-tietopiste

Suomessa Euroopan komission paikallinen EU-tietopiste löytyy yhdeksältä paikkakunnalta: Hamina, Kajaani, Kankaanpää, Kuopio, Mikkeli, Oulu, Rovaniemi, Seinäjoki, Valkeakoski. Euroopan laajuisesti ED-verkostossa on yli 400 pistettä.

EU:n komission vuotuinen avustus ED-palvelusta on 45 600 euroa. Tiedotuspisteen toiminnasta vastaa viestintäasiantuntija.

Palveluyhteistyö ICT ja TAHE

TAHE-palveluun liittyvistä muutoksista on kerrottu kohdissa 1.1.8 ja 1.1.10. Nykyinen palveluntarjoaja on Monetra Pohjois-Savo Oy.

Pohjois-Savon liiton ICT-tukipalvelut sekä infra on ulkoistettu Istekki Oy:lle. Kokonaisulkoistus sisältää tietoliikenteen, laitteet, tietojärjestelmät sekä ylläpito- ja tukipalvelut. Vuoden 2023 aikana ICT-palveluyhteistyön osalta on pidetty kaksi asiakaskokousta sekä palvelusopimusten päivittämisen osalta neljä kokousta. Asiakaskokouksissa on käyty läpi vasteaikoihin liittyviä ongelmia, puitesopimuksen hyväksymistä sekä O365 haavoittuvuuksien kartoitusta.

Saavutettavuus, tiedonhallinta ja tietosuoja

EU:n saavutettavuusdirektiivi ja sen voimaannpanosta annettu laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta tuli voimaan 1.4.2019, ja sitä sovelletaan 23.9.2019 alkaen.

Nykyinen pohjois-savo.fi-sivusto on julkaistu 1.12.2022. Sivusto täyttää suurelta osin lain edellyttämät vaatimukset eikä sivustolla ole kriittisiä saavutettavuuspuutteita. Ulkoista saavutettavuusauditointia ei ole tehty.

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettu laki tuli voimaan 1.1.2020. Liitossa on laadittu suunnitelma Pohjois-Savon liiton tiedonhallinnan kehittämistä, johon sisältyy tiedonhallintalain vaatimat toimenpiteet sekä muut liiton tiedonhallinnan kehittämiskohteet. Tiedonhallinnan kehittämistä jatkettiin vuonna 2023. Tiedonhallintalain vaatimuksia edistettiin tiedonhallintalautakunnan suosituksia noudattamalla, varmistamalla tietoa-aineistojen sähköiseen muotoon muuttaminen ja saatavuus, määrittelemällä tietoa-aineistojen säilytystä sekä asianhallinnan ja palvelujen tiedonhallintaa. Kertomusvuoden aikana vastattiin Tiedonhallintalautakunnan selvityspyyntöön tiedonhallintalain toteuttamisesta Pohjois-Savon liitossa.

Liiton toimintatapoja ja -prosesseja on sujuvoitettu ja sähköistetty tiedonhallintajärjestelmien avulla edelleen, esim. viranhaltijoiden lausunnot laaditaan ja julkaistaan asianhallintajärjestelmän sovelluksessa. Maakunnan yhteistyöryhmän ja tarkastuslautakunnan kokoushallinta siirrettiin asianhallintajärjestelmän sovellukseen syksyllä 2023.

Järjestelmien piirissä on laajalti asiakirjoja, josta syystä käyttöoikeuksiin tietoturvaan ja tietosuojaan on kiinnitetty erityistä huomiota. Tietojärjestelmät suojataan käyttäjätunnuksin ja salasanoilla. Henkilöstölle annetaan työtehtävien edellyttämät käyttöoikeudet. Järjestelmissä ei ole käyttöoikeuksia sellaisilla henkilöillä, joilla ei ole tosiasiallista käyttötarvetta tai -oikeutta.

Tiedonohjausjärjestelmää on päivitetty aktiivisesti. Sähköisen arkiston käyttöönottoa ryhdyttiin valmistelemaan kertomusvuoden aikana mm. markkinakartoituksella. Liitossa on laadittu uusia ohjeita ja päivitetty olemassa olevia kuten tiedonhallintalain 4 § edellyttää.

Pohjois-Savon liitto on toteuttanut EU:n yleistä tietosuoja-asetusta (GDPR) vuodesta 2018 alkaen nimeämällä tietosuojavastaavan, laatimalla tietosuojaselosteen ja kouluttamalla henkilöstöä sekä edellyttämällä kaikilta tietosuojatestin tekemistä säännöllisesti hyväksytysti. Tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain toteutuksen seuraamista varten liitto laatii vuosittain tietotilinpäätöksen. Tietotilinpäätöksessä kuvattua tiedonhallinnan nykytilan kartoitusta hyödynnettiin tiedonhallintamallin laadinnassa ja suunnitelmassa Pohjois-Savon liiton tiedonhallinnan kehittämistä.

2.2 Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen**2.2.1 Käyttötalouden toteutuminen tulosityksiköittäin**

TOIMINTATUOTOT JA -KULUT	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot. %
LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO				
Toimintatuotot	0	72 494	72 494	
Toimintakulut	<u>194 953</u>	<u>223 175</u>	<u>28 222</u>	114,5
Netto	194 953	150 681	-44 272	77,3
TOIMISTO				
Toimintatuotot	2 517 615	2 527 324	9 709	100,4
Toimintakulut	<u>2 147 733</u>	<u>1 989 608</u>	<u>-158 125</u>	92,6
Netto	369 882	537 716	167 834	145,4
RAKENNERAHASTO				
Toimintatuotot	300 000	300 000	0	100,0
Toimintakulut	<u>474 504</u>	<u>457 509</u>	<u>-16 995</u>	96,4
Netto	-174 504	-157 509	16 995	90,3
VARSINAINEN TOIMINTA ELI EDELLESET YHTEENSÄ				
Toimintatuotot	2 817 615	2 899 818	82 203	102,9
Toimintakulut	<u>2 817 190</u>	<u>2 670 292</u>	<u>-146 898</u>	94,8
Netto	425	229 526	229 101	54006,2
PROJEKTIT				
Toimintatuotot	600 000	594 671	-5 329	99,1
Toimintakulut	<u>601 475</u>	<u>619 190</u>	<u>17 715</u>	102,9
Netto	-1 475	-24 519	-23 044	1662,3
VARSINAINEN TOIMINTA JA PROJEKTIT YHTEENSÄ NETTO	-1 050	205 008	206 058	-19524,5
RAHASTOT				
Toimintatuotot	264 807	264 807	0	100,0
Toimintakulut	<u>264 807</u>	<u>311 366</u>	<u>46 559</u>	117,6
Netto	0	-46 559	-46 559	

Maakuntavaltuustoon nähden maakuntahallitusta sitova taso talousarvion varsinaisessa toiminnassa (=luottamushenkilöhallinto, toimisto ja rakennerrahasto) on näiden tulosityksiköiden yhteenlaskettujen menojen ja tulojen osalta netto (tulot-menot).

NETTO	TA 2023	TP 2023	Ero TA/TP 2023
Varsinainen toiminta	425,00	229 526,46	229 101,46

Maakuntahallitukseen nähden sitova taso on jäljempänä määriteltyjen tulosityksikköjen (luottamushenkilöhallinto, toimisto, rakennerrahasto, projektit, Pohjois-Savon kehittämisrahasto) bruttomenot tulosityksiköittäin.

Pohjois-Savon kehittämisrahaston tapahtumia seurataan erillään liiton tapahtumista.

2.2.2 Tuloslaskelma tulosityksittäin sekä koko liitto

TUOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

Luottamushenkilöhallinto

	Talousarvio, €	Toteuma, €	Tot-%	Poikkeama, €
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Maksutuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tuet ja avustukset	0,00	21 590,07	0,00	0,00
Muut toimintatuotot	0,00	50 903,90	0,00	0,00
TOIMINTATUOTOT	0,00	72 493,97	0,00	0,00
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	-114 763,17	-93 326,33	81,32	21 436,84
Palvelujen ostot	-74 290,00	-119 175,82	160,42	-44 885,82
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-2 900,00	-3 088,31	106,49	-188,31
Avustukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut toimintakulut	-3 000,00	-7 584,24	0,00	-4 584,24
TOIMINTAKULUT	-194 953,17	-223 174,70	114,48	-28 221,53
TOIMINTAKATE	-194 953,17	-150 680,73	77,29	44 272,44
Korko tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Korkokulut	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	0,00	-0,30	0,00	-0,30
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	0,00	-0,30	0,00	-0,30
VUOSIKATE	-194 953,17	-150 681,03	77,29	44 272,14
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-194 953,17	-150 681,03	77,29	44 272,14

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

Toimisto

	Talousarvio, €	Toteuma, €	Tot-%	Poikkeama, €
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	2 426 879,00	2 427 663,85	100,03	784,85
Maksutuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tuet ja avustukset	89 806,00	95 708,34	106,57	5 902,34
Muut toimintatuotot	930,00	3 952,30	424,98	3 022,30
TOIMINTATUOTOT	2 517 615,00	2 527 324,49	100,39	9 709,49
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	-1 449 087,00	-1 375 020,57	94,89	74 066,43
Palvelujen ostot	-478 699,50	-420 293,25	87,80	58 406,25
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-68 913,00	-43 603,39	63,27	25 309,61
Avustukset	-3 100,00	-3 100,00	100,00	0,00
Muut toimintakulut	-147 933,00	-147 591,06	99,77	341,94
TOIMINTAKULUT	-2 147 732,50	-1 989 608,27	92,64	158 124,23
TOIMINTAKATE	369 882,50	537 716,22	145,37	167 833,72
Korkotuotot	150,00	2 535,19	1 690,13	2 385,19
Muut rahoitustuotot	1 000,00	14,88	0,00	-985,12
Korkokulut	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	-100,00	-964,03	964,03	-864,03
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	1 050,00	1 586,04	151,05	536,04
VUOSIKATE	370 932,50	539 302,26	145,39	168 369,76
TILIKAUDEN TULOS	370 932,50	539 302,26	145,39	168 369,76
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	370 932,50	539 302,26	145,39	168 369,76

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

Rakennerahasto

	Talousarvio, €	Toteuma, €	Tot-%	Poikkeama, €
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Maksutuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tuet ja avustukset	300 000,00	300 000,00	100,00	0,00
Muut toimintatuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
TOIMINTATUOTOT	300 000,00	300 000,00	100,00	0,00
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	-363 999,89	-363 916,31	99,98	83,58
Palvelujen ostot	-81 592,00	-66 532,69	81,54	15 059,31
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-3 700,00	-1 593,54	43,07	2 106,46
Avustukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut toimintakulut	-25 212,00	-25 466,35	101,01	-254,35
TOIMINTAKULUT	-474 503,89	-457 508,89	96,42	16 995,00
TOIMINTAKATE	-174 503,89	-157 508,89	90,26	16 995,00
Korko tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Korkokulut	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	0,00	-0,01	0,00	-0,01
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	0,00	-0,01	0,00	-0,01
VUOSIKATE	-174 503,89	-157 508,90	90,26	16 994,99
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-174 503,89	-157 508,90	90,26	16 994,99

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

Projektit

	Talousarvio, €	Toteuma, €	Tot-%	Poikkeama, €
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Maksutuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tuet ja avustukset	600 000,00	594 671,18	99,11	-5 328,82
Muut toimintatuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
TOIMINTATUOTOT	600 000,00	594 671,18	99,11	-5 328,82
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	-119 847,44	-194 166,35	162,01	-74 318,91
Palvelujen ostot	-469 278,00	-385 043,81	82,05	84 234,19
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 050,00	-29 305,61	0,00	-28 255,61
Avustukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut toimintakulut	-11 300,00	-10 674,44	0,00	625,56
TOIMINTAKULUT	-601 475,44	-619 190,21	102,95	-17 714,77
TOIMINTAKATE	-1 475,44	-24 519,03	1 661,81	-23 043,59
Korko tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Korkokulut	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	0,00	0,00	0,00	0,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	0,00	0,00	0,00	0,00
VUOSIKATE	-1 475,44	-24 519,03	1 661,81	-23 043,59
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-1 475,44	-24 519,03	1 661,81	-23 043,59

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

Rahasto

	Talousarvio, €	Toteuma, €	Tot-%	Poikkeama, €
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	264 807,00	264 807,00	100,00	0,00
Maksutuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tuet ja avustukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut toimintatuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
TOIMINTATUOTOT	264 807,00	264 807,00	100,00	0,00
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	0,00	0,00	0,00	0,00
Palvelujen ostot	0,00	0,00	0,00	0,00
Aineet, tarvikkeet, tavarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Avustukset	-264 807,00	-311 365,50	117,58	-46 558,50
Muut toimintakulut	0,00	0,00	0,00	0,00
TOIMINTAKULUT	-264 807,00	-311 365,50	117,58	-46 558,50
TOIMINTAKATE	0,00	-46 558,50	0,00	-46 558,50
Korkotuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Korkokulut	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	0,00	0,00	0,00	0,00
RAHOITUSTUOTOT- JA KULUT	0,00	0,00	0,00	0,00
VUOSIKATE	0,00	-46 558,50	0,00	-46 558,50
TILIKAUDEN TULOS	0,00	-46 558,50	0,00	-46 558,50
RAHASTOJEN LISÄYS TAI VÄHENNYS	0,00	46 558,50	0,00	46 558,50
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	0,00	0,00	0,00	0,00

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

Koko liitto

	Talousarvio, €	Toteuma, €	Tot-%	Poikkeama, €
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	2 691 686,00	2 692 470,85	100,03	784,85
Maksutuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tuet ja avustukset	989 806,00	1 011 969,59	102,24	22 163,59
Muut toimintatuotot	930,00	54 856,20	5 898,52	53 926,20
TOIMINTATUOTOT	3 682 422,00	3 759 296,64	102,09	76 874,64
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	-2 047 697,50	-2 026 429,56	98,96	21 267,94
Palvelujen ostot	-1 103 859,50	-991 045,57	89,78	112 813,93
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-76 563,00	-77 590,85	101,34	-1 027,85
Avustukset	-267 907,00	-314 465,50	117,38	-46 558,50
Muut toimintakulut	-187 445,00	-191 316,09	102,07	-3 871,09
TOIMINTAKULUT	-3 683 472,00	-3 600 847,57	97,76	82 624,43
TOIMINTAKATE	-1 050,00	158 449,07	-15 090,39	159 499,07
Korkotuotot	150,00	2 535,19	1 690,13	2 385,19
Muut rahoitustuotot	1 000,00	14,88	1,49	-985,12
Korkokulut	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	-100,00	-964,34	964,34	-864,34
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	1 050,00	1 585,73	151,02	535,73
VUOSIKATE	0,00	160 034,80	0,00	160 034,80
TILIKAUDEN TULOS	0,00	160 034,80	0,00	160 034,80
RAHASTOJEN LISÄYS TAI VÄHENNYS	0,00	46 558,50	0,00	46 558,50
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	0,00	206 593,30	0,00	206 593,30

2.2.3 Rahoitusosan toteutuminen 1.1.–31.12.2023

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	0,00	0,00	0,00	160 034,80	160 034,80
Vaikutus maksuvalmiuteen				160 034,80	

3 Tilinpäätöslaskelmat**3.1 Tuloslaskelmat****3.1.1 Tuloslaskelma koko liitto****POHJOIS-SAVON LIITTO
TULOSLASKELMA**

	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	2 692 470,85	2 691 686,00
Tuet ja avustukset	1 011 969,59	1 671 986,98
Muut toimintatuotot	<u>54 856,20</u>	<u>6 076,58</u>
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	3 759 296,64	4 369 749,56
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 709 790,94	-2 119 535,98
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-275 123,44	-430 605,59
Muut henkilösivukulut	-41 515,18	-51 991,80
Palvelujen ostot	-991 045,57	-993 401,75
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-77 590,85	-87 470,95
Avustukset	-314 465,50	-168 665,00
Muut toimintakulut	<u>-191 316,09</u>	<u>-182 727,16</u>
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-3 600 847,57	-4 034 398,23
TOIMINTAKATE	158 449,07	335 351,33
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	2 535,19	379,98
Muut rahoitustuotot	14,88	112,85
Korkokulut	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	-964,34	-3 312,09
VUOSIKATE	160 034,80	332 532,07
Poistot ja arvonalentumiset	0,00	0,00
Satunnaiset erät	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	160 034,80	332 532,07
Rahastojen lis.(-) tai väh.(+)	46 558,50	-99 242,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	206 593,30	233 290,07

3.1.2 Tuloslaskelma tulosityksittäin

	Luott.hlöhallinto ja toimisto 10110-11240	Rakenne- rahasto 20290	Projektit 30356-30437	Edelliset yhteensä	Rahastot 40410	Kaikki yhteensä
TOIMINTATUOTOT						
Jäsenkuntien maksuosuudet	2 426 879,00	0,00	0,00	2 426 879,00	264 807,00	2 691 686,00
Muut myyntituotot	784,85	0,00	0,00	784,85	0,00	784,85
Tuet ja avustukset EU,EAKR,ESR	43 776,00	300 000,00	18 267,01	362 043,01	0,00	362 043,01
Maakunnan kehittämisraha, AIKO, Kehittämisrahasto	44 248,41	0,00	336 374,62	380 623,03	0,00	380 623,03
Muut tuet ja avustukset	29 274,00	0,00	91 826,77	121 100,77	0,00	121 100,77
Muut toimintatuotot	54 856,20	0,00	0,00	54 856,20	0,00	54 856,20
	2 599 818,46	300 000,00	594 671,18	3 494 489,64	264 807,00	3 759 296,64
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-1 259 184,29	-307 703,55	-162 507,71	-1 729 395,55	0,00	-1 729 395,55
Eläkekulut	-199 486,02	-48 762,15	-26 875,27	-275 123,44	0,00	-275 123,44
Muut henkilösivukulut	-28 835,41	-7 896,40	-4 783,37	-41 515,18	0,00	-41 515,18
Henkilöstökorvaukset	19 158,82	445,79	0,00	19 604,61	0,00	19 604,61
Palvelujen ostot	-539 469,07	-66 532,69	-385 043,81	-991 045,57	-311 365,50	-1 302 411,07
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-46 691,70	-1 593,54	-29 305,61	-77 590,85	0,00	-77 590,85
Avustukset	-3 100,00	0,00	0,00	-3 100,00	0,00	-3 100,00
Muut kulut	-155 175,30	-25 466,35	-10 674,44	-191 316,09	0,00	-191 316,09
	-2 212 782,97	-457 508,89	-619 190,21	-3 289 482,07	-311 365,50	-3 600 847,57
TOIMINTAKATE	387 035,49	-157 508,89	-24 519,03	205 007,57	-46 558,50	158 449,07
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT						
Korkotuotot sijoituksista	2 535,19	0,00	0,00	2 535,19	0,00	2 535,19
Muut rahoitustuotot	14,88	0,00	0,00	14,88	0,00	14,88
Muut rahoituskulut	-964,33	-0,01	0,00	-964,34	0,00	-964,34
VUOSIKATE	388 621,23	-157 508,90	-24 519,03	206 593,30	-46 558,50	160 034,80
SATUNNAISET ERÄT						
Satunnaiset tuotot						
TILIKAUDEN TULOS	388 621,23	-157 508,90	-24 519,03	206 593,30	-46 558,50	160 034,80
Siirto P-S:n kehittämisrahastosta					46 558,50	46 558,50
TILIKAUDEN YLI / ALIJÄÄMÄ (-)	388 621,23	-157 508,90	-24 519,03	206 593,30	0,00	206 593,30

3.2 Tase

POHJOIS-SAVON LIITTO
TASE VASTAAVAA

	01.01.-31.12.2023	01.01.-31.12.2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineelliset hyödykkeet		
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	10 409,38	10 409,38
Sijoitukset yht.	<u>10 409,38</u>	<u>10 409,38</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT yhteensä	10 409,38	10 409,38
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	10 560 835,09	6 119 606,41
Muut toimeksiantojen varat	<u>1 135 017,12</u>	<u>778 109,82</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT yhteensä	11 695 852,21	6 897 716,23
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	28 461,29	134 259,39
Muut saamiset	53 088,41	5 302,83
Siirtosaamiset	683 265,33	1 147 992,38
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	<u>764 815,03</u>	<u>1 287 554,60</u>
Saamiset yhteensä	764 815,03	1 287 554,60
Rahoitusarvopaperit		
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset yhteensä	<u>1 613 047,74</u>	<u>1 041 827,04</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT yhteensä	<u>2 377 862,77</u>	<u>2 329 381,64</u>
TASE VASTAAVAA YHTEENSÄ	14 084 124,36	9 237 507,25

POHJOIS-SAVON LIITTO
TASE VASTATTAVAA

	01.01.-31.12.2023	01.01.-31.12.2022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	31 353,86	31 353,86
Ed.tilikausien yli-/alijäämä	1 216 684,30	1 216 684,30
Tilikauden yli-/alijäämä	<u>206 593,30</u>	<u>233 290,07</u>
OMA PÄÄOMA yhteensä	1 454 631,46	1 481 328,23
POISTOERO JA VAPAAEHT.VARAUKSET		
PAKOLLISET VARAUKSET		
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	10 560 835,09	6 119 606,41
Muut toimeksiantojen pääomat	<u>1 135 017,12</u>	<u>778 109,82</u>
Toimeksiantojen pääomat yht.	11 695 852,21	6 897 716,23
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	105 781,82	163 509,36
Muut velat	67 532,21	64 145,46
Siirtovelat	<u>760 326,66</u>	<u>630 807,97</u>
Lyhytaikainen vieras pääoma	933 640,69	858 462,79
VIERAS PÄÄOMA yhteensä	933 640,69	858 462,79
TASE VASTATTAVAA YHTEENSÄ	14 084 124,36	9 237 507,25

3.3 Rahoituslaskelma

	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	160 034,80	332 532,07
Investointien rahavirta		
Investointimenot	0,00	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	160 034,80	332 532,07
Rahoituksen rahavirta		
Oman pääoman muutokset	-233 290,07	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset 1)	46 558,50	-99 242,00
Saamisten muutos	522 739,57	-305 851,63
Korottomien velkojen muutos	75 177,90	284 328,70
Rahoituksen rahavirta	411 185,90	-120 764,93
Rahavarojen muutos	571 220,70	211 767,14
Rahavarojen muutos	571 220,70	211 767,14
Rahavarat 31.12.	1 613 047,74	1 041 827,04
Rahavarat 1.1.	1 041 827,04	830 059,90

1) Tarkempi erittely toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokseen:

Vuosi 2023

Tuloslaskelmasta rahastojen lisäys/vähennys	46 558,50
	<u>46 558,50</u>

Vuosi 2022

Tuloslaskelmasta rahastojen lisäys/vähennys	-99 242,00
	<u>-99 242,00</u>

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1 Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Sijoitukset

Osakkeet on merkitty taseeseen hankintahintaan.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoonsa.

Hankinnat

Hankinnat on kirjattu kuluksi, liitolla ei ole poistoja (maakuntavaltuusto 24.2.1997).

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

4.2 Tuloslaskelman liitetiedot

4.2.1 Toimintatuotot tulosityksiköittäin

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Hallinto	2 599 818,46	2 538 437,28
Rakennerahasto	300 000,00	300 060,00
Projektit	594 671,18	1 266 445,28
Pohjois-Savon kehittämisrahasto	<u>264 807,00</u>	<u>264 807,00</u>
Yhteensä	3 759 296,64	4 369 749,56

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Palvelujen ostojen erittely		
Asiakaspalvelujen ostot	0,00	0,00
Muiden palvelujen ostot	<u>991 045,57</u>	<u>993 401,75</u>
Palvelujen ostot yhteensä	991 045,57	993 401,75

4.3 Pohjois-Savon kehittämisrahasto

TULOSLASKELMA 2023**MENOT**

4344.40410 Pankkipalvelut	
4742.40410 Avustukset yhteis.	311 365,50
	<u>311 365,50</u>

TULOT

3004.40410 Maksuosuudet	264 807,00
Rahaston muutos	<u>46 558,50</u>
	311 365,50

TASE 2023**VASTAAVAA**

1462 Kehittämisrahaston rahatili (FI93 4600 0011 0529 70)	1 135 017,12
	<u>1 135 017,12</u>

VASTATTAVAA

2330 Rahastosta myönnetyt ja sidotut, maksamatta olevat avustukset	541 341,55
2331 Rahaston po. 1.1.2023	386 847,89
Palautuneet	20 096,11
Siirto pääomasta	-46 558,50
MKV 13.6.2023 § 7; v. 2022 tuloksen siirto	233 290,07
2331 Rahaston po. 31.12.2023	593 675,57
	<u>1 135 017,12</u>

4.4 Taseen liitetiedot

4.4.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

PYSYVÄT VASTAAVAT	2023	2022
OSAKKEET JA OSUUDET		
Osakkeet ja osuudet	10 409,38	10 409,38
SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYYVÄT OLENNAISET ERÄT	2023	2022
Muut siirtosaamiset		
Ostolaskut + muut jaksotukset	22 502,03	5 225,26
Rakennerahaston tulot	196 814,49	300 000,00
Hankkeiden/projektien tulot	450 795,15	830 601,87
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	8 554,55	5 909,61
Muut siirtosaamiset yhteensä	678 666,22	1 141 736,74
Lounassetelit	1 539,00	2 426,00
Liikuntasetelit	744,00	754,33
Postimaksutili	2 316,11	3 075,31
Siirtosaamiset yhteensä	683 265,33	1 147 992,38

4.4.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

OMAN PÄÄOMAN ERITTELY	2023	2022
<u>Peruspääoma</u>		
Peruspääoma	31 353,86	31 353,86
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	1 449 974,37	1 216 684,30
Siirto P-S:n kehittämisrahastoon *)	-233 290,07	
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	1 216 684,30	1 216 684,30
Tilikauden ylijäämä	206 593,30	233 290,07
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 454 631,46	1 481 328,23

*) Maakuntavaltuusto 13.6.2023 § 7; v. 2022 ylijäämä (233.290,07 €) siirretään Pohjois-Savon kehittämisrahastoon käytettäväksi osarahoituksena kuntalähtöisiin maakunnan kannalta merkittäviin ja vaikutuksiltaan laaja-alaisiin Euroopan aluekehitys- (EAKR) ja sosiaalirahaston (ESR) sekä oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) hankkeisiin.

LYHYTAIKAISEN VIERAAN PÄÄOMAN ERITTELY	2023	2022
Ostovelat	105 781,82	163 509,36
Muut velat		
Ennakonpidätysvelka	60 018,00	55 348,10
Muut velat	7 514,21	8 797,36
Muut velat yhteensä	67 532,21	64 145,46
Siirtovelat		
Tuloennakot	6 467,72	0,00
Lomapalkkajaksotus	329 651,18	372 178,00
Muut siirtovelat	424 207,76	258 629,97
Siirtovelat yhteensä	760 326,66	630 807,97
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	933 640,69	858 462,79

4.5 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

<u>VUOKRAVASTUUT</u>	2023	2022
Toimitilojen vuokravastuut, Sepänkatu 1	92 010,48	87 943,26
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	<u>10 534,58</u>	<u>11 261,00</u>
Vuokravastuut yhteensä	102 545,06	99 204,26
-siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	96 641,40	92 691,26

Leasingvuokrasopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

4.6 Henkilöstöä, luottamushenkilöiden luottamushenkilömaksuja ja tilintarkastajien palkkioita koskevat liitetiedot

4.6.1 Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2023	2022
Varsinainen toiminta		
- vakinaiset	26*	23*
- määräaikaiset	4	4
Projektit		
- määräaikaiset	5	10
Yhteensä	<u>35</u>	<u>37</u>

*) Vakinaiset -lukumäärä sisältää v. 2023 kaksi virka-/työvapaalla olevaa henkilöä (v. 2022: 1)

4.6.2 Henkilöstömenot

	2023	2022
Henkilöstökulut €		
Rahapalkat, viranhaltijat, työsopimussuhteiset	1 603 448,07	2 016 012,41
Luottamushenkilöhallinto	85 717,48	105 606,66
Maakunnan yhteistyöryhmä (kp 20290/1)	9 584,13	9 516,38
Jaksotetut palkat	30 645,87	4 995,89
Eläkekulut	275 123,44	430 605,59
Muut henkilösivukulut	36 819,94	51 620,87
Jaksotettujen palkkojen sivukulut	4 695,24	370,93
Henkilöstökorvaukset	-19 604,61	-16 595,36
	<u>2 026 429,56</u>	<u>2 602 133,37</u>
Luontoisedut	2 344,64	3 770,52
	<u>2 028 774,20</u>	<u>2 605 903,89</u>

4.6.3 Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	2023	2022
Keskustan Pohjois-Savon piiri	3 799,50	4 300,65
Kristillisdemokraatit Pohjois-Savon piiri	80,00	120,00
Perussuomalaisten Pohjois-Savon piiri ry	1 605,75	2 200,50
Savo-Karjalan Kokoomus ry	2 979,00	4 278,00
Savo-Karjalan Sosiaalidemokraatit ry	3 169,00	4 349,26
Savo Karjalan Vasemmisto ry	875,00	1 050,00
Savo-Karjalan Vihreät ry	965,00	1 130,00
Yhteensä	13 473,25	17 428,41

4.6.4 Tilintarkastuspalkkiot

	2023	2022
KPMG Oy Ab		
Tilintarkastuspalkkiot	12 300,75	8 434,00
Muut palkkiot	159,75	
BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	0,00	12 029,97

4.7 Jäsenkuntien osuus peruspääomasta 31.12.2023

Kunta	Maksuunpantua kunnallisveroa vastaava verotettava tulo (euroa), verovuosi 2022	Omistusosuus, €	Omistusosuus, %
Iisalmi	340 310 770	2 531,62	8,07 %
Joroinen	74 973 314	557,74	1,78 %
Kaavi	35 038 754	260,66	0,83 %
Keitele	29 178 093	217,06	0,69 %
Kiuruvesi	100 976 373	751,18	2,40 %
Kuopio	2 217 543 335	16 496,64	52,61 %
Lapinlahti	132 395 422	984,91	3,14 %
Leppävirta	152 957 742	1 137,88	3,63 %
Pielavesi	50 993 470	379,35	1,21 %
Rautalampi	42 083 734	313,07	1,00 %
Rautavaara	17 432 704	129,68	0,41 %
Siilinjärvi	396 328 362	2 948,35	9,40 %
Sonkajärvi	49 860 671	370,92	1,18 %
Suonenjoki	101 405 047	754,37	2,41 %
Tervo	18 896 086	140,57	0,45 %
Tuusniemi	31 312 295	232,94	0,74 %
Varkaus	348 408 007	2591,86	8,27 %
Vesanto	24 327 632	180,98	0,58 %
Vieremä	50 287 147	374,09	1,19 %
Yhteensä	4 214 708 957	31 353,86	100,00 %

4.8 Jäsenkuntien maksuosuudet varsinaiseen toimintaan ja Pohjois-Savon kehittämisrahastoon vuonna 2023

Kunta	Maksuunpantua kunnallisveroa vastaava verotettava tulo (euroa), verovuosi 2021	Jako-osuus %	Varsinainen toiminta Maksuosuus (€)	Pohjois-Savon kehittämisrahasto Maksuosuus (€)
Iisalmi	332 776 729	8,17	198 209,47	21 627,47
Joroinen	73 356 055	1,80	43 692,55	4 767,48
Kaavi	34 990 915	0,86	20 841,39	2 274,09
Keitele	29 383 112	0,72	17 501,26	1 909,64
Kiuruvesi	98 556 198	2,42	58 702,34	6 405,26
Kuopio	2 121 020 937	52,06	1 263 328,82	137 847,13
Lapinlahti	129 932 817	3,19	77 390,97	8 444,46
Leppävirta	150 807 975	3,70	89 824,70	9 801,15
Pielavesi	50 730 920	1,25	30 216,50	3 297,05
Rautalampi	40 682 135	1,00	24 231,21	2 643,97
Rautavaara	17 337 245	0,43	10 326,46	1 126,76
Siilinjärvi	381 596 163	9,37	227 287,44	24 800,29
Sonkajärvi	48 983 821	1,20	29 175,89	3 183,50
Suonenjoki	98 760 988	2,42	58 824,31	6 418,57
Tervo	18 792 611	0,46	11 193,31	1 221,35
Tuusniemi	30 565 411	0,75	18 205,46	1 986,47
Varkaus	343 801 793	8,44	204 776,25	22 344,00
Vesanto	23 984 286	0,59	14 285,59	1 558,76
Vieremä	48 461 977	1,19	28 865,07	3 149,59
Pohjois-Savo	4 074 522 089	100,00	2 426 879,00	264 807,00

Pohjois-Savon liiton perussopimuksen mukaisesti jäsenkuntien maksuosuudet kuntayhtymän menoihin määräytyvät edellisenä kalenterivuotena toimitetussa kunnallisverotuksessa jäsenkunnissa maksuunpantua kunnallisveroa vastaavan laskennallisen verotettavan tulon suhteessa. Varsinaisen toiminnan ja Pohjois-Savon kehittämisrahaston maksuosuudet määräytyvät samalla periaatteella.

5 Luettelo käytetyistä kirjanpitoakirjoista, tositelajeista ja niiden säilytystavasta

Tilinpäätös 2023 (sis. toimintakertomus)			sähköinen arkisto
Muut tilinpäätösasiakirjat			sähköinen arkisto
Päiväkirja			sähköinen arkisto
Pääkirjat			sähköinen arkisto
Pankkitositteet, tos. laj. 1	nrot	1-633	sähköinen arkisto
Palkkositteet tos. laj. 3	nrot	1-16	sähköinen arkisto
Muistiotositteet tos. laj. 10	nrot	1-169	sähköinen arkisto
Excel/kausitositteet tos.laji. 12	nrot	1-17	sähköinen arkisto
Ostoreskontramaksut tos. laj. 20	nrot	1-58	sähköinen arkisto
Ostoreskontralaskut tos. laj. 21	nrot	1-463	sähköinen arkisto
Myyntireskontrasuoritukset tos. laj. 30	nrot	1-33	sähköinen arkisto
Myyntilaskut tos. laj. 31	nrot	1-751	sähköinen arkisto
Hyvityslaskujen kohdistus tos. laj. 72	nrot	1-1	sähköinen arkisto
Kirjanpidon tulos tos. laj. 96	nrot	1-5	sähköinen arkisto
Sisäisen laskennan tulos tos. laj. 98	nrot	1-5	sähköinen arkisto
Irtaimistorekisteri			sähköinen arkisto

*) Kirjanpito ajalta 1.1.-31.7.2023 on siirretty Intime-kirjanpitojärjestelmään ja se sisältyy edellä oleviin aineistoihin. Alkuperäinen tositeaineisto ajalta 1.1.-31.7.2023 on arkistoitu sähköisesti.

Alkuperäiset tositteet ajalta 1.1.-31.7.2023:

Automaattiset tilinpäätöskirjaukset	1 - 1
Jaksotukset	1 - 4
Järjestelmän muodostamat	12 - 25
Muut	1 - 32
Myyntilasku	1 - 93
Myyntisuoritus	1 - 95
Ostolasku	1 - 597
Ostosuoritus	1 - 547
Palkka	1 - 170
Pankki	1 - 140

6 Liitteet

6.1 Liite 1 Pohjois-Savon kehittämisrahastosta hyväksytyt hankkeet v. 2023

POHJOIS-SAVON KEHITTÄMISRAHASTOSTA HYVÄKSYTYT HANKKEET VUONNA 2023			
POHJOIS-SAVON KEHITTÄMISRAHASTON PÄÄRAHASTOSTA MYÖNNETYT TUET			
TUENSAAJA	HANKE	KOK.KUST. €	P-S LIITON TUKI €
Kehitysyhtiö SavoGrow Oy	Mutkatonta kotoutumista	600 459	30 023
Kehitysyhtiö SavoGrow Oy	Kohti maakunnan yhteistä matkailua	52 034	51 034
Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT	Pohjois-Savon vetylaaksoselvitys (Päärahoitus: PSL/AKKE)	48 608	7 500
Pohjois-Savon liitto	Pohjois-Savon työvoimatarpeen määrällinen ennakointi 2024-2040	22 000	21 000
Pohjois-Savon liitto	Kokonaisturvallisuuden klusteri Pohjois-Savossa 1. vaihe	453 667	45 117
Pohjois-Savon liitto	Ennakointitiedon integraatio Pohjois-Savossa - EIPS (Päärahoitus: PSL/AKKE)	164 418	26 379
Pohjois-Savon liitto	Viituskäytävä - kumppanuudella kehittyvä kasvuyöhyke 2. vaihe (Päärahoitus: PSL/AKKE)	637 500	5 360
Pohjois-Savon liitto	Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto 2023	379 050	72 776
	Pohjois-Savon kehittämisrahasto yht. €	2 357 736	259 189,00
	Kuntien maksuosuudet v. 2023		264 807,00
	Rahaston saldo 31.12.2022		108 562,31
	Käytettävissä ollut tuki yhteensä		373 369,31
	Myönnetty yhteensä		259 189,00
	Varoja jäljellä 31.12.2023		114 180,31

POHJOIS-SAVON KEHITTÄMISRAHASTOSTA ALUEELLISTEN JA KANSAINVÄLISTEN OHJELMIEN OSARAHOITUKSEEN MYÖNNETYT TUET

Pohjois-Savon kehittämisrahaston päärahastosta on siirretty rahoitusta maakuntahallituksen päätöksillä käytettäväksi alueellisten ja kansainvälisten ohjelmien osarahoitukseen. Määrärahaa voidaan käyttää osarahoitusosuudeksi (kuntarahoitusta) a) maakunnan kannalta merkittävässä ja vaikutuksiltaan laaja-alaisissa EU:n EAKR-, ESR- ja JTF-osarahoitteisissa hankkeissa, b) EU:n maaseutuohjelman hankkeissa sekä c) Pohjois-Savon liiton ja muiden yhteistyötahojen EU:n erillisohjelmahankkeissa. Tuen myöntämisessä painotetaan hankkeita, jotka toteuttavat maakunnan kehittämisen kärkialoja (kone- ja energiateknologia, puunjalostus, elintarvikkeet, hyvinvointiteknologia, matkailu, vesi ja biojalostus) sekä hankkeita, joilla on erityisen suurta alueellista vaikuttavuutta maakunnan kehittämisessä.

TUENSAAJA	HANKE	KOK.KUST. €	P-S LIITON TUKI €
Savon Yrittäjät ry	International Call (Päärahoitus: ESAELY/ESR)	954 327	41 959
Savon Yrittäjät ry	HelpDesk 2 -lisärahoitus jatkoajalle	452 092	2 600
ELY-keskusten sekä TE-toimistojen KEHA-keskus	Hiilineutraali Pohjois-Savo 2. vaihe	464 650	10 000
	Yhteensä	1 871 069	54 559

6.2 Liite 2 Pohjois-Savon liiton osarahoittamat hankkeet 2023

Uudistuva ja osaava Suomi 2021 – 2027, EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma EAKR (Euroopan aluekehitysrahasto)			
Hankkeen nimi ja sen kohdentuminen Pohjois-Savon maakuntaohjelman kehittämissen kärkiin	Tuen saaja	Tuen määrä €	Kokonaiskustannukset €
KONE- JA ENERGIATEKNOLOGIA			
Automaatio ja Tekoäly Tiedoksi (AuToTIE)	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	315 479	420 639
Autonomisesti liikkuvan työkoneen investointi (AI-MaSi)	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	282 065	402 955
Autonomisesti liikkuvan työkoneen investointi (AI-MaSi)	Ylä-Savon koulutus kuntayhtymä	26 288	37 555
Autonomisesti liikkuvan työkoneen kehittäminen (AI-MaSi)	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	663 650	884 868
Autonomisesti liikkuvan työkoneen kehittäminen (AI-MaSi)	Ylä-Savon koulutus kuntayhtymä	105 108	140 145
Itä-Suomen yliopiston tekniikan koulutuksen infrastruktuurin kehittäminen	Itä-Suomen yliopisto	126 000	180 000
Itä-Suomen yliopiston tekniikan koulutus (UEFDI)	Itä-Suomen yliopisto	424 771	530 964
Pk-yritykset kohti hiilineutraalisuutta ja energiantuotannon optimointia	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	183 765	245 020
Pohjois-Savon Energiaklusteri	Navitas Kehitys Oy	387 105	516 141
Pohjois-Savon Energiaklusteri	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	258 330	344 439
Pohjois-Savon Energiaklusteri	Savon Koulutus kuntayhtymä	230 103	306 804
Specsoft teknologiateollisuuden tuotekonseptointisovelluksen kehittäminen	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	148 530	198 041
TechSavo - pk-yritysten kestävä kasvu ja uudistuminen	Iisalmen Teollisuuskylä Oy	390 448	488 059
TechSavo - pk-yritysten kestävä kasvu ja uudistuminen	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	223 858	279 821
TechSavo - pk-yritysten kestävä kasvu ja uudistuminen	Kehitysyhtiö Savogrow Oy	239 604	299 505
TechSavo - pk-yritysten kestävä kasvu ja uudistuminen	Navitas Kehitys Oy	454 492	568 117
METSÄTEOLLISUUS			
Ilmastokestävät ja hiiltä sitovat puuntaimet	Luonnonvarakeskus	277 344	369 807
ELINTARVIKKEET			
Agri-Food Network	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	361 784	482 378
Agri-Food Network	Luonnonvarakeskus	138 514	184 686
Agri-Food Network	Ylä-Savon koulutus kuntayhtymä	86 301	115 071
Agri-Food Network	ProAgria Itä-Suomi ry	83 706	111 608
Elintarviketurvallisuuden varmistaminen ja analytiikan kehittäminen -ELTUVA	Itä-Suomen yliopisto	425 199	566 931
Elintarviketurvallisuuden varmistaminen ja analytiikan kehittäminen -ELTUVA	Kehitysyhtiö Savogrow Oy	198 358	264 952
FOODNUTRI: investointihanke	Itä-Suomen yliopisto	235 402	336 289
FOODNUTRI: kansallisen infrastruktuurihankkeen jalkauttaminen Pohjois-Savon alueelle	Itä-Suomen yliopisto	554 027	738 702

FOODNUTRI: kansallisen infrastruktuuri-hankkeen jalkauttaminen Pohjois-Savon alueelle	Savonia-ammattikorkeakoulu Oy	361 299	481 733
HYVINVOINTITEKNOLOGIA			
UEF Aivotutkimusyksikkö 2.0	Itä-Suomen yliopisto	375 655	500 874
Terveyden älykkäät ratkaisut – kliinisestä tarpeesta käyttöön (TÄRY)	Itä-Suomen yliopisto	297 906	397 208
Terveyden älykkäät ratkaisut – kliinisestä tarpeesta käyttöön (TÄRY)	Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy	206 157	274 875
MATKAILU			
Digitalisaatio kestävän luontomatkailun edistäjänä - Digireitit Pohjois-Savo	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	173 590	231 453
PAPUa matkailuun - matkailijan palvelupolku Keski-Savossa	Navitas Kehitys Oy	219 944	298 808
PAPUa matkailuun - matkailijan palvelupolku Keski-Savossa	Visit Joroinen ry	80 849	107 799
Rautavaara – Nature's Best	Rautavaaran kunta	107 642	134 552
ÄLYKÄS VESIJÄRJESTELMÄ			
AWE - Arctic Water Excellence	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	388 115	517 486
AWE - Arctic Water Excellence	Geologian Tutkimuskeskus	145 952	194 600
AWE - Arctic Water Excellence	Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	171 213	228 282
AWE - Arctic Water Excellence (ylimaakunnallinen; tuki ei kohdennu Pohjois-Savon liiton valtuuteen).	Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy	**280231	**350289
AWE - Arctic Water Excellence (ylimaakunnallinen; tuki ei kohdennu Pohjois-Savon liiton valtuuteen).	Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT	**238962	**298704
AWE - Arctic Water Excellence (ylimaakunnallinen; tuki ei kohdennu Pohjois-Savon liiton valtuuteen).	Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy	**112101	**151998
AWE - Arctic Water Excellence (ylimaakunnallinen; tuki ei kohdennu Pohjois-Savon liiton valtuuteen).	Oulun Yliopisto	**257955	**368526
AWE - Arctic Water Excellence (ylimaakunnallinen; tuki ei kohdennu Pohjois-Savon liiton valtuuteen).	Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy	**124023	**177174
AWE - Arctic Water Excellence (ylimaakunnallinen; tuki ei kohdennu Pohjois-Savon liiton valtuuteen).	Oulun Yliopisto	**374274	**499030
BIOJALOSTUS			
Biotalous tutkimuksen datavirroista lisäarvoa	Luonnonvarakeskus	196 863	246 078
Biotalous tutkimuksen datavirroista lisäarvoa	Maanmittauslaitos	48 314	60 392
Biotalous tutkimuksen datavirroista lisäarvoa	Itä-Suomen yliopisto	51 246	64 058
Kiertotaloudella uutta kasvua Pohjois-Savoon (KiertoKasvu)	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	522 789	697 051
Kiertotaloudella uutta kasvua Pohjois-Savoon (KiertoKasvu)	Ylä-Savon koulutus kuntayhtymä	259 161	345 548
Kiertotaloudella uutta kasvua Pohjois-Savoon (KiertoKasvu)	Navitas Kehitys Oy	302 234	402 979
KEHITTÄMISEN KÄRJILLE YHTEISET TEEMAT			

Pohjois-Savon kokonaisturvallisuuden klusteri	Pohjois-Savon liitto	362 933	453 667
Tulevaisuudenkestävä ekosysteemityö	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	740 326	925 408
MUUT			
Kumppanuusyrittäjäkylän teollisen toimintaympäristön ekologinen ja logistinen kehittäminen	Vieremän kunta	355 000	507 500
Sekundääristen teollisuusvirtojen arvontilisyys ja tuotteistus (SETELIT)	Geologian Tutkimuskeskus	285 659	380 877
Sekundääristen teollisuusvirtojen arvontilisyys ja tuotteistus (SETELIT)	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	296 423	395 230
Suunnitelmallisen ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savoon (SISU)	Kuopion kaupunki	362 854	483 805
Suunnitelmallisen ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savoon (SISU)	Navitas Kehitys Oy	174 877	233 171
Suunnitelmallisen ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savoon (SISU)	Kehitysyhtiö Savogrow Oy	267 296	356 394
Suunnitelmallisen ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savoon (SISU)	Iisalmen kaupunki	181 991	242 656
	EAKR yht. €	13 756 519	18 175 981
Uudistuva ja osaava Suomi 2021 – 2027, EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma JTF (Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto)			
Bioboost - Pohjois-Savon biotalouteen boostia	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	420 390	525 489
Bioboost - Pohjois-Savon biotalouteen boostia	Itä-Suomen yliopisto	287 589	359 821
Bioboost -investointihanke- R&D palveluiden kehittämiseksi	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	350 000	500 000
KAMUT - Kasvua mansikoille uusista tekniikoista	Itä-Suomen yliopisto	724 897	906 122
KAMUT- Kasvua mansikoille uusista tekniikoista - investointihanke	Itä-Suomen yliopisto	95 562	136 518
Kestävän teknologian osaamiskeskittymä, KesTech	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	329 828	412 282
Kestävän teknologian osaamiskeskittymä, KesTech	Iisalmen Teollisuuskylä Oy	102 822	128 528
Kestävän teknologian osaamiskeskittymä, KesTech	Ylä-Savon koulutus kuntayhtymä	268 272	335 354
Kestävän teknologian osaamiskeskittymä, KesTech	Itä-Suomen yliopisto	210 236	262 796
Tulevaisuuden maatila Kehittäminen	Ylä-Savon koulutus kuntayhtymä	368 556	460 696
Tulevaisuuden maatila Kehittäminen	Savonia-ammattikorkeakoulu o	185 340	231 674
Tulevaisuuden maatila Kehittäminen	Maitoyrittäjät ry	19 248	24 060
Tulevaisuuden maatila Investointi	Ylä-Savon koulutus kuntayhtymä	433 405	619 150
Uudet kasvualustat	Luonnonvarakeskus	564 659	705 825
Uudet kasvualustat, investointi	Luonnonvarakeskus	325 977	465 682
Vihreän siirtymän materiaaliratkaisut - ViSiMa	Itä-Suomen yliopisto	593 403	741 754
Vihreän siirtymän materiaaliratkaisut - ViSiMa	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	223 501	279 376

Vihreän siirtymän materiaalityökalut, investoinnit	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	169 096	241 567
Voimalaitoskattilat osana kiertotalouden ja uusiutuvan energian ratkaisuja	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	300 632	375 789
Voimalaitoskattilat osana kiertotalouden ja uusiutuvan energian ratkaisuja	Itä-Suomen yliopisto	208 343	260 428
Voimalaitoskattilat osana kiertotalouden ja uusiutuvan energian ratkaisuja, investoinnit	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	366 526	523 750
Voimalaitoskattilat osana kiertotalouden ja uusiutuvan energian ratkaisuja, investoinnit	Itä-Suomen yliopisto	384 340	549 059
	JTF yht. €	6 932 622	9 045 720
Pohjois-Savon kehittämisrahasto			
Hiilineutraali Pohjois-Savo, 2. vaihe (Päärahoitus: PSL/EAKR)	ELY-keskusten sekä TE-toimistojen KEHA-keskus	10 000	464 650
Mutkatonta kotoutumista	Kehitysyhtiö SavoGrow Oy	30 023	600 459
Kohti maakunnan yhteistä matkailua	Kehitysyhtiö SavoGrow Oy	51 034	52 034
Pohjois-Savon vetäjäkeskustelu (Päärahoitus: PSL/AKKE)	Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT	7 500	*
Viitoskäytävä - kumppanuudella kehittyvä kasvuyöhyke, 2. vaihe (Päärahoitus: PSL/AKKE)	Pohjois-Savon liitto	5 360	*
Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto 2023	Pohjois-Savon liitto	72 776	379 050
Ennakointitiedon integraatio Pohjois-Savossa EIPS (Rahoitus: PSL/AKKE elpymisen ja omaehtoinen, kehittämisrahasto)	Pohjois-Savon liitto	26 379	*
Kokonaisturvallisuuden klusteri Pohjois-Savossa, 1. vaihe (Päärahoitus: PSL/EAKR)	Pohjois-Savon liitto	45 117	453 667
Pohjois-Savon työvoimatarpeen määrällinen ennakointi 2025-2040	Pohjois-Savon liitto	21 000	22 000
HelpDesk 2 -lisärahoitus	Savon Yrittäjät ry	2 600	452 092
International Call, 1. vaihe (Päärahoitus: ELY/ESR+)	Savon Yrittäjät ry	41 959	954 322
	Pohjois-Savon kehittämisrahasto yht. €	313 748	3 378 274
AIKO - Alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistäminen			
Osaamiskartoituksesta koulutuksen kautta työelämään	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	104 510	130 618
AKKE - Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen / Alueellisen tki-toiminnan tukeminen			
Agri-Food Value	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	74 771	93 463
3D-tulostus terveysalan sovelluskohteissa (T3D)	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	74 714	93 394
Bio and Circular European Network	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	74 400	93 000
Pohjois-Savon Energiaklusterin tiedon analyysi ja tki-palvelutoiminta alueen pk-yritysten tki-toiminnan vahvistajana (EnTieto)	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	74 755	93 280
Kuopio Water Cluster PK-yritysten kilpailukyvyn uudistajana	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	73 920	92 400
	AKKE/TKI yht.	372 560	465 537

AKKE - Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen / Aluekehittämisen teemaverkostojen ja kehittämisvyöhykkeiden rahoittaminen			
Viitoskäytävä - kumppanuudella kehittyvä kasvuyöhyke, 2. vaihe (Osarahoitus: PSL/kehittämisrahasto)	Pohjois-Savon liitto	192 489	637 500
Älyagri - Uudistavan teknologian ja älymaatalouden teemaverkosto, 3. vaihe	Savonia-ammattikorkeakoulu oy	43 888	462 500
	AKKE/teemaverkostot ja kehittämisvyöhykkeet yht.	236 377	1 100 000
AKKE - Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen / Koronakriisistä elpyminen ja jälleenrakennukseen liittyvät toimenpiteet			
Keiteleen elinvoimaisuuden vahvistaminen	Keiteleen kunta	76 471	95 589
Ennakointitiedon integraatio Pohjois-Savossa EIPS (Rahoitus: PSL/AKKE elpyminen ja omaehtoinen, kehittämisrahasto)	Pohjois-Savon liitto	77 284	164 307
lisalmen lentokentän tarveselvitys ja kehittämissuunnitelma	lisalmen kaupunki	48 000	60 000
Pohjois-Savon vetylaakso selvitys (Osarahoitus: PSL/Kehittämisrahasto)	Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT	38 886	48 608
	AKKE / Elpyminen yht. €	240 641	368 504
AKKE - Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen / Maakuntien omaehtoinen kehittäminen			
Koljonvirta-Mansikkaniemi -alueen uudet liiketoimintamahdollisuudet	lisalmen kaupunki	33 384	41 730
KEHTO - Kyläkeskusten kehittämisen toimintamalli	Kehittämisyhdistys Kalakukko ry	60 927	76 160
Kuopion seudun MAL -sopimusta toteuttava joukkoliikenneinfrastruktuurin kehittämisen suunnitteluhanke	Kuopion kaupunki	91 346	114 182
Säviän alueen kehittäminen ja toimenpidesuunnitelmat (Osarahoitus: PSL/Maakunnan kehittämisraha)	Pielaveden kunta	36 520	50 000
Ennakointitiedon integraatio Pohjois-Savossa EIPS (Rahoitus: PSL/AKKE elpyminen ja omaehtoinen, kehittämisrahasto)	Pohjois-Savon liitto	59 730	*
	AKKE / Omaehtoinen yht. €	281 907	282 072
AKKE - Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen / Valtion ja maakunnan sopimuksellinen yhteistyö			
Vihreän siirtymän investointeja Keski-Savoon	Navitas Kehitys Oy	108 079	135 099
Ammatillisten opiskelijoiden kuljetushaasteet Pohjois-Savossa	Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä	99 563	124 454
	AKKE / Sopimuksellinen yhteistyö yht. €	207 642	259 553
	Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen yht. €	1 339 127	2 475 666
Maakunnan kehittämisraha			
Säviän alueen kehittäminen ja toimenpidesuunnitelmat (Päärahoitus: PSL/AKKE omaehtoinen)	Pielaveden kunta	3 480	*

Ajalla 1.1.-31.12.2023 kaikki myönnetyt tuet yhteensä	22 450 006	€ 33 206 259 €
--	-------------------	-----------------------

*kokonaiskustannukset huomioitu ns. päärahoituksen yhteydessä

**kyseessä maakuntien välinen hanke, jolle rahoitus siirtyy Pohjois-Savon liiton päätettäväksi hakijaorganisaation omalta maakuntaliitolta.

Tuki ei siten kohdennu Pohjois-Savon liiton rahoitusvaltuuteen.

6.3 Liite 3 Maakuntavaltuuston ja maakuntahallituksen jäsenet ja varajäsenet

MAAKUNTAVALTUUSTON TOIMIKAUSI 2021-2025	
Kunta ja varsinainen jäsen	Varajäsen
IISALMI Eestilä Markku, mkv:n pj. Kekkonen Anne Kyyriäinen Marko Martikainen Senni Pirkkalainen Riikka, mkv:n 2. vpj 30.10.2023 saakka Puurunen Kirsti	Liukkonen Tiina-Liisa Hirvonen Aki Åhman Kati Roponen Anne Karhu Tiina Puustinen Elina
JOROINEN Anias Päivi Kautto Jani	Oksiala Leea Silmäri Janita
KAAVI Räsänen Jorma	Hassinen Teijo
KEITELE Koskinen Saara	Paananen Markku
KIURUVESI Kastari Tuija Lohva Mika	Peltola Janne Tikkanen Arto
KUOPIO Auvinen Harri Cederberg Björn Hämäläinen Vuokko Kosunen Jaakko Kilpi Marko Koponen Kaija Loponen Kari Partanen Karoliina Raassina Sari Savolainen Leila Sirkka Soile Timonen Pekka Toppinen Taisto 28.11.2022 asti Niiranen Pekka 28.11.22 alk. Väätäinen Tuula, mkv:n 1. vpj	Nieminen Petri Taskinen Rauno Jukarainen Markus Kokki Hannu Wetzell Eero Berg Marja Kananen Hannu Eskelinen-Fingeroos Miia Sääski Kaija Markkanen Salla-Maarit Meriluoto Laura Wallius Mika Niiranen Pekka 28.11.2022 asti Koskinen Ari 28.11.2022 alk. Kaartinen Tiina
LAPINLAHTI Essayah Sari Rissanen Minna Ruotsalainen Terttu	Kainulainen Niina Väisänen Marjo Rönkkö Jenni

LEPPÄVIRTA Kanniainen Aino Moisander Kirsi Soininen Miia	Kinnunen Hanna Virmanen Matti Hynninen Erkki
PIELAVESI Hartikainen Mika Partanen Juha	Raitanen Titta Luomi Harri-Pekka
RAUTALAMPI Heikkinen Päivi	Karhunen Anne
RAUTAVAARA Kukkonen Eero	Ahonen Matti
SIILINJÄRVI Holm Terhi Hynynen Tuulikki Jääskeläinen Heikki Oksman Merja Oksman Mika Pitkänen Marjaana 29.8.2022 asti Anna Huttunen alkaen 29.8.2022 alkaen	Klemelä Taina Morko Miina Kinnunen Juha Pennanen Vesa Pellikka Joonas Puustinen Ritva 29.8.2022 asti Rautiainen Merja 29.8.2022 alkaen
SONKAJÄRVI Tuovinen Merja	Kainulainen Helena
SUONENJOKI Kovanen Pauliina Ruotsalainen Olavi	Nuutinen Kirsi Lahtinen Timo
TERVO Raatikainen Touko	Pääkkönen Erkki
TUUSNIEMI Pitkänen Juha	Martikainen Pekka
VARKAUS Elmaci Joel Hartikainen Heidi Heiskanen Kari Paananen Pasi Pulliainen Paula Suhonen Timo	Lehtonen Heidi Kujanpää Markku Semi Matti Grönlund Tiina Junkkarinen-Kosonen Kaisa Saastamoinen Jorma
VESANTO Huuskonen Arto	Haatainen Heikki
VIEREMÄ Huttunen Tuovi	Luttinen Helka

MAAKUNTAHALLITUKSEN TOIMIKAUSI 2021-2025	
Kunta ja varsinainen jäsen	Varajäsen
Kokkonen Mira pj 12.12.2022 alk.	Karhu Tiina, Iisalmi
Hedman Pia, 1. vpj, Varkaus	Hynninen Erkki, Leppävirta
Pääkkö Sakari, 2. vpj., Kuopio	Savolainen Jukka 13.6.2023 alk.
Eskelinen Alekski 12.12.2022 alk.	Siponen Markku, Kiuruvesi
Hynninen Kati, Varkaus	Kartimo-Kröger Susanna, Iisalmi
Kaipainen Tanja, Kuopio	Roiponen Anne, Iisalmi
Pentikäinen Pia, Suonenjoki	Rissanen Minna, Lapinlahti
Rautiainen Merja, Siilinjärvi 6.6.2022 asti	Heikkinen Päivi, Rautalampi
Pitkänen Marjaana 6.6.2022 alk.	
Semi Matti, Varkaus	Pitkänen Juha, Tuusniemi
Tuppurainen Jukka, Siilinjärvi	Kauppinen Sanna, Iisalmi
Uljonon Henri, Siilinjärvi	Holopainen Tenho, Tuusniemi

6.4 Liite 4 Maakuntahallituksen nimeämät edustajat työryhmissä v. 2023

Valtionhallinnon työryhmät

Asettaja/henkilö ja pvm	Työryhmä	Toimikausi	Jäsen, varajäsen ja nimike
Työ- ja elinkeinoministeriö	Interreg NPA 2021-2027 -ohjelman Suomen kansallinen valmisteluryhmä	2021-2027	aluekehitysjohtaja Satu Vehreävesa
		2019-2023	aluekehityspäällikkö Jari Jääskeläinen 31.1.2022 saakka (aluekehityssuunnittelija Teemu Juntunen)
Suomen metsäkeskus	Pohjois-Savon alueellinen metsäneuvosto	2023-2027	yhteyspäällikkö Ossi Martikainen 1.2.2022 alkaen (aluekehityssuunnittelija Teemu Juntunen) yhteyspäällikkö Ossi Martikainen (15.3.2022 alkaen aluekehityspäällikkö Heikki Sirviö) maakuntajohtaja Tytti Määttä 29.5.2023 alkaen (Ossi Martikainen 29.5.2023 alkaen)
Pohjois-Savon ELY-keskus	maaseudun kehittämissuunnitelman yhteistyöelin	2023-2027	rahoitusasiantuntija Juha Minkkinen (aluekehityspäällikkö Heikki Sirviö vhp 37/2023)
Pohjois-Savon ELY-keskus	Pohjois-Savon vesienhoidon yhteistyöryhmä	2021-2023	suunnittelija Mikko Rummukainen (maakuntainsinööri Patrick Hublin)
Liikenne- ja viestintäministeriö	Saimaan kanavan neuvottelukunta	2022-2026	suunnittelujohtaja Annaelina Isola (vs. hallintojohtaja Riikka Pehkonen)
Pohjois-Savon TE-toimisto	Pohjois-Savon työvoima- ja yrityspalvelu -neuvottelukunta	2022-2024	aluekehityspäällikkö Heikki Sirviö (aluekehityssuunnittelija Teemu Juntunen)
Maa- ja metsätalousministeriö	Yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen työryhmä	2021-2025	rahoitusasiantuntija Juha Minkkinen
Aluehallintovirasto	Itä-Suomen alueellinen valmiustoimikunta	2023-2025	maakuntajohtaja Tytti Määttä (aluekehitysjohtaja Satu Vehreävesa MKH 26.6.2023 § 105)

Muut työryhmät

Nimeävä taho/henkilö ja pvm.	Työryhmä	Toimikausi	Jäsen, (varajäsen) ja nimike
	IS-Hankinta Oy, yhtiökokous		vs. hallintojohtaja Riikka Pehkonen
MKH 25.11.2019 § 152	Itä-Suomen liikuntaneuvosto	2020–2023	aluejohtaja Risto Kovanen, Kuopio, vapaa-aikajohtaja Pekka Partanen, Iisalmi, aluejohtaja, Itä-Suomen liikuntaneuvoston 2. varapj. Pirjo Mäkelä, Siilinjärvi, liikunta- ja vapaa-aikalautakunnan pj. Jorma Saastamoinen, Varkaus
MKH 23.3.2020 § 42	Alueellinen riistaneuvosto	2020–2023	maakuntahallituksen jäsen Merja Rautiainen 6.6.2022 saakka, Marjaana Pitkänen 21.6.2022 alkaen (Rauno Kettunen)
MKH 25.1.2021 § 9 MKH 24.10.2022 § 143	Kuopion yliopistosäätiön hallitus	2022–2023 2023–2024	Marko Korhonen (aluekehitysjohtaja Satu Vehreävesa) MKH:n 1. varapj. Pia Hedman (vs. hallintojohtaja Riikka Pehkonen)
MKH 22.2.2021 § 23	Vuoksipohjoinen vesistöalueen yhteistyöryhmä	2021–2025	maakuntahallituksen jäsen Merja Rautiainen 6.6.2022 saakka, Marjaana Pitkänen 21.6.2022 alkaen (Juha-Pekka Rusanen)
MKH 21.6.2021 § 104	Rautavaaran kurssi- ja leirikeskussäätiön hallintoneuvosto	2021–2023	maakuntahallituksen jäsen Matti Semi (vs. hallintojohtaja Riikka Pehkonen)
MKH 21.6.2021 § 105 MKH 24.10.2022 § 144	Snellman-instituutin hallitus	2021–2024	hankehallinnoija/hallintojohtaja Tarja Miettinen, (vs. hallintojohtaja Riikka Pehkonen 24.10.2022 saakka) vs. hallintojohtaja Riikka Pehkonen (maakuntahallituksen jäsen Kati Hynninen) 24.10.2022 alkaen
MKH 20.12.2021 § 80	Snellman-instituutin yleiskokouksen edustajat	2022–2025	maakuntahallituksen jäsenet Pia Hedman ja Tanja Kaipainen
MKH 4.10.2021 § 14 MKH 26.6.2023 § 100	Kuopion kauppakamarin vuosikokous	2021–2025	MKH:n 2. varapj. Jouni Holopainen 30.1.2023 saakka MKH:n 2. varapj. Sakari Pääkkö 26.6.2023 alkaen (varahenkilö valtakirjalla liiton henkilöstöstä)
MKH 4.10.2021 § 14	Pohjois-Savon kansanopistoseura, vuosikokous	2021–2025	maakuntahallituksen jäsen Pia Pentikäinen (varahenkilö valtakirjalla liiton henkilöstöstä)
MKH 4.10.2021 § 14	Itä-Suomen Brysselin toimiston ohjausryhmä	2021–2025	maakuntajohtaja Tytti Määttä
MKH 4.10.2021 § 14	Itä-Suomen Brysselin toimiston työvaliokunta	2021–2025	aluekehitysjohtaja Satu Vehreävesa
MKH 4.10.2021 § 14 MKH 19.12.2022 § 186	Pohjois-Savon vapaaehtoisen maanpuolustustyön neuvottelukunta	2021–2025	MKH:n pj. Antti Kivelä 12.12.2022 saakka MKH:n pj. Mira Kokkonen 19.12.2022 alkaen
MKH 25.4.2023 § 55	Itä-Suomen neuvottelukunta	2021 - 2025	MKV:n pj. Markku Eestilä (Susanna Kartimo-Kröger), MKV:n 1. vpj. Tuula Väätäinen (Sanna Kauppinen) MKV:n 2 vpj. Riikka Pirkkalainen 30.10.2023 saakka (Aleksi Eskelinen)
MKJ 12.4.2022 § 31	Taideneuvosto	2022–2025	Sari Kaasinen
MKH 20.12.2021 § 78	Pohjois-Savon järjestöneuvosto	2022–2023	MKH:n jäsen Mira Kokkonen (MKH:n 2. varapj. Jouni Holopainen 30.1.2023 saakka MKH:n pj. Mira Kokkonen (MKH:n 2. varapj. Sakari Pääkkö)
MKH 20.12.2021 § 79 MKH 26.6.2023 § 100	Riuttalan talonpoikaiskulttuurin suojelusäätiö	2022–2025	maakuntahallituksen jäsen Merja Rautiainen 6.6.2022 saakka, Marjaana Pitkänen 21.6.2022 alkaen (maakuntahallituksen jäsen Mira Kokkonen) maakuntahallituksen jäsen Kati Hynninen (MKH:n 2. varapj. Jouni Holopainen 30.1.2023 saakka, MKH:n 2. varapj. Sakari Pääkkö 26.6.2023 alkaen)
MKH 28.2.2022 § 24	Savonet, Pohjois-Savon elinkeinojen kehittämisorganisaatioiden yhteistyö	2021–2025	jäsen aluekehitysjohtaja Satu Vehreävesa, sihteeri aluekehityspäällikkö Heikki Sirviö 10.1.2022 alkaen

Muut edustukset

Nimeävä taho/henkilö ja pvm.	Työryhmä	Toimikausi	Jäsen, (varajäsen) ja nimike
Suomen Kuntaliitto	Kuntien ja maakuntien EU- ja ky-verkosto	2017-	aluekehitysjohtaja Satu Vehreävesa (ohjelmapäällikkö Soile Juuti)
Kuopion kaupunki	Kuopion ekosysteemisopimuksen johtoryhmä	15.3.2021-	ohjelmapäällikkö Soile Juuti (aluekehityspäällikkö Heikki Sirviö)
Kainuun liitto	Itä- ja Pohjois-Suomen koordinaatioryhmä	2021–2027	aluekehitysjohtaja Satu Vehreävesa, ohjelmapäällikkö Soile Juuti ja aluekehitysasiantuntija Janna Merenniemi
Pohjois-Savon liitto	Itä-Suomen koordinaatioryhmä	2021–2027	aluekehitysjohtaja Satu Vehreävesa, aluekehitysasiantuntija Janna Merenniemi (ohjelmapäällikkö Soile Juuti)
Savon koulutuskuntayhtymä	Elävä-säätiön hallitus	2023–2024	Henri Uljonen (MKH 28.11.2022 § 169)
Itä-Suomen elinkeinoelämän varautumisyhteistyötoimikunta (ELVAR)	Pohjois-Savon jaosto	2023	aluekehitysjohtaja Satu Vehreävesa (MKH 29.5.2023 § 74)
Kuopion kaupunki	Mieliteko 2.0 ryhmähanke ohjausryhmä	2023	maakuntajohtaja Tytti Määttä (vs. hallintojohtaja Riikka Pehkonen)

6.5 Liite 5 Pohjois-Savon liiton henkilöstötuloslaskelma

	1.1.-31.12.2023		1.1.-31.12.2022	
	Toimisto Rakennerahasto Projektit		Toimisto Rakennerahasto Projektit	
TOIMINTAKULUT (tl)	3 066 307,37	100,0 %	3 670 323,12	100,0 %
HENKILÖSTÖKULUT				
Varsinaisen työajan kulut				
Palkat (tl)	1 290 562,95		1 627 531,71	
Palkkiot (tl)	<u>14 592,44</u>		<u>15 075,00</u>	
	1 305 155,39	42,6 %	1 642 606,71	44,8 %
Henkilöstön uusiutumiskulut				
Vuositomopalkat (pl)	167 956,67		211 968,20	
sekä lomarahat ja lomakorvaukset (tl)	79 620,98		130 603,69	
Lomapalkkavelan muutos (tl)	<u>30 645,87</u>		<u>4 995,89</u>	
	278 223,52	9,1 %	347 567,78	9,5 %
Henkilöstön kehittämiskulut				
Työpaikkakoulutus (tl)	8 416,99		15 873,42	
Koulutusajan palkat (lask.)	2 388,51		6 139,66	
Työterveyskustannukset+tyhy (tl)	22 055,34		21 167,47	
Muut sosiaalitoiminnan kulut (tl)	<u>13 704,92</u>		<u>13 641,69</u>	
	46 565,76	1,5 %	56 822,24	1,5 %
Henkilöstön rasituskulut				
Sairauslomapalkat (pl)	54 371,01		37 879,15	
Kela- ja tapaturmavak. korvaukset (tl)	<u>-19 604,61</u>		<u>-16 595,36</u>	
	34 766,40	1,1 %	21 283,79	0,6 %
Henkilöstökulut ilman sivukuluja	1 664 711,07		2 068 280,52	
Henkilösivukulut	<u>311 897,78</u>	10,2 %	<u>478 945,51</u>	13,0 %
Yhteensä	1 976 608,85		2 547 226,03	

tl = tuloslaskelmasta, pl = palkanlaskenta, lask. = laskennallinen erä

Pohjois-Savon liiton yllä olevat henkilöstökulut toiminnan kuluista olivat vuonna 2023
ja vuonna 2022 69,40 % .

64,46 %

7 Tilinpäätöksen allekirjoitus ja tilinpäätösmerkintä

Kuopiossa 25.3.2024

POHJOIS-SAVON MAAKUNTAHALLITUS

Mira Kokkonen
puheenjohtaja

Pia Hedman
1. varapuheenjohtaja

Sakari Pääkkö
2. varapuheenjohtaja

Kati Hynninen
maakuntahallituksen jäsen

Tanja Kaipainen
maakuntahallituksen jäsen
Anne Roponen
maakuntahallituksen varajäsen

Aleksi Eskelinen
maakuntahallituksen jäsen
Markku Siponen
maakuntahallituksen varajäsen

Marjaana Pitkänen
maakuntahallituksen jäsen

Pia Pentikäinen
maakuntahallituksen jäsen

Matti Semi
maakuntahallituksen jäsen

Jukka Tuppurainen
maakuntahallituksen jäsen

Henri Uljonen
maakuntahallituksen jäsen

Tytti Määttä
maakuntajohtaja

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Kajaanissa sähköisen allekirjoituksen päiväyksellä

KPMG Oy Ab
Tilintarkastusyhteisö

Antti Kääriäinen

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 78 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 78 sivua ennen tätä sivua

Liite: Maakuntavaltuusto 10.6.2024 / 78 s

Detta dokument innehåller 78 sidor före denna sida

Dokumentet inneholder 78 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 78 sider før denne side

Tytti Ella Kaisa Määttä

Pohjois-Savon liitto , FI08276167, Sepänkatu 1, 70100, Kuopio

c2446c7f-a669-468c-b389-60ba21fff310 - 2024-04-09 05:28:01 UTC +03:00

BankID / MobileID - a7731740-a36e-4db5-a059-e924be1ff639 - FI

Authority to sign - Asemavaltuutus - Ställningsfullmakt - Autoritet til å signere - Myndighed til at underskrive

authority to sign

asemavaltuutus

ställningsfullmakt

autoritet til å signere

myndighed til at underskrive

representative

nimenkirjoitusoikeus

firmateckningsrätt

representant

repræsentant

custodial

huoltaja/edunvalvoja

förvaltare

foresatte/verge

frihedsberøvende

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet

<https://sign.visma.net/fi/document-check/6737682f-a669-468c-b389-60ba21fff310>

 visma sign

www.vismasign.com

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 79 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 79 sivua ennen tätä sivua

LINE: Maakuntavaltuusto 10.6.2024 / 7 S

Detta dokument innehåller 79 sidor före denna sida

Dokumentet inneholder 79 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 79 sider før denne side

PIA KRISTIINA HEDMAN

f733fb2f-04d0-4fe5-8b89-5687d2289d56 - 2024-04-10 07:54:15 UTC +03:00
BankID / MobileID - 9b8ca4d8-bb20-4519-bcd7-eeadf47526c0 - FI

KATI EMILIA HYNNINEN

20f33c00-35d8-47b1-9577-0b97cd9a64a8 - 2024-04-10 08:42:53 UTC +03:00
BankID / MobileID - 2c4c8f75-01ff-45b3-aea4-3490e3865f95 - FI

Henri Aleksi Uljonen

8be8af56-5746-467d-aeba-9ae4adc8dae2 - 2024-04-10 10:12:19 UTC +03:00
BankID / MobileID - 0cc14b30-9143-44b6-b471-cdb870621365 - FI

PIA MARITA PENTIKÄINEN

319a2986-8405-42d2-b3f2-a17865d492b9 - 2024-04-10 12:39:35 UTC +03:00
BankID / MobileID - a3715b06-e728-46f2-b44e-fac5eea8abe7 - FI

Heli Terttu Marjaana Pitkänen

e265108a-42c4-47f0-9b57-89c2e45d1fd1 - 2024-04-10 15:49:20 UTC +03:00
BankID / MobileID - 8f659fc9-c5dc-431a-96a3-8fc4091b57d2 - FI

Sakari Juho Johannes Pääkkö

a26ad730-57c3-4d93-81c0-d8beeca7cfe9 - 2024-04-11 16:04:32 UTC +03:00
BankID / MobileID - 0666f7e8-8c3c-487d-8445-a62293b4f91c - FI

MATTI SEMI

c5788806-89eb-4f88-9010-38089e30d6d6 - 2024-04-11 16:41:57 UTC +03:00
BankID / MobileID - f004e5fa-9721-4e05-942c-796868982c7b - FI

authority to sign

asemavaltuuus

ställningsfullmakt

autoritet til å signere

myndighed til at underskrive

representative

nimenkirjoitusoikeus

firmateckningsrätt

representant

repræsentant

custodial

huoltaja/edunvalvoja

förvaltare

foresatte/verge

frihedsberøvende

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 80 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 80 sivua ennen tätä sivua

LINE: Maakuntavaltuusto 10.6.2024 / 7 S

Detta dokument innehåller 80 sidor före denna sida

Dokumentet inneholder 80 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 80 sider før denne side

ANNE HELENA ROPONEN

c10fd8eb-86af-4bbb-918c-718799a6eae - 2024-04-13 13:48:56 UTC +03:00
BankID / MobileID - be4b71e9-ae7e-426c-8b21-5e1460c16327 - FI

Jukka Tapio Tuppurainen

16c91aec-67ed-45d7-b6ad-80030edd6418 - 2024-04-14 15:35:51 UTC +03:00
BankID / MobileID - a60f3407-9949-447d-a2f2-f42bb53f0f2d - FI

MIRA HEIDI MARIA KOKKONEN

df79c144-4498-4af4-8a45-2e23050fedaf - 2024-04-16 09:05:35 UTC +03:00
BankID / MobileID - 9ab84eae-691e-4ddf-a75c-3ac2b919fd7f - FI

MARKKU SAKARI SIPONEN

0a7e6415-a681-4542-b507-26e492a97e69 - 2024-04-17 14:08:28 UTC +03:00
BankID / MobileID - 0b999afb-6259-481e-941f-66088e5e719f - FI

authority to sign

asemavaltuus

ställningsfullmakt

autoritet til å signere

myndighed til at underskrive

representative

nimenkirjoitusoikeus

firmateckningsrätt

representant

repræsentant

custodial

huoltaja/edunvalvoja

förvaltare

foresatte/verge

frihedsberøvende

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 81 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 81 sivua ennen tätä sivua

Liite: Maakuntavaltuusto 10.6.2024 / 7 §

Detta dokument innehåller 81 sidor före denna sida

Dokumentet inneholder 81 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 81 sider før denne side

authority to sign

asemavaltuus

ställningsfullmakt

autoritet til å signere

myndighed til at underskrive

representative

nimenkirjoitusoikeus

firmitteckningsrätt

representant

repræsentant

custodial

huoltaja/edunvalvoja

förvaltare

foresatte/verge

frihedsberøvende